

I. díl

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Litovel - veřejná prostranství města

Analytická část

KRISTÝNA TESKOVÁ

Diplomová práce

Litovel - veřejná prostranství města

I. díl Analytická část

Vypracovala:

Bc. Kristýna Tesková

Vedoucí práce:

Ing. Vladimír Sitta

ČVUT

Fakulta architektury

Ústav krajinářské architektury

Ateliér Sitta

2023/2024

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE FAKULTA ARCHITEKTURY	
AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Kristýna Tesková KA 2023/2024, LS NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE: (ČJ) LITOVEL – VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ MĚSTA (AJ) LITOVEL – PUBLIC SPACE OF THE SMALL CITY JAZYK PRÁCE: ČESTINA	
Vedoucí práce:	Ing. Vladimír Sitta Ústav:15120
Oponent práce:	Ing. arch. Zdeňka Vydrová
Klíčová slova (česká):	veřejný prostor, město, náměstí, Litovel, městský prostor, krajinářská studie, koncept veřejných prostor města, ochrana volné krajiny, zastavěnost, rozvoj města, zastavitelnost, rozvojové kapacity, obytnost, Olomouc, hranice města
Anotace (česká):	Diplomová práce se zabývá rozvojem malého města Litovel, které je výrazně ovlivněno blízkostí krajského města Olomouc. Představuje principy a poskytuje návod, jak k rozvoji města přistoupit a jak využít jeho potenciál. Zaměřuje se na klíčové oblasti: doprava, výstavba, modrozelená infrastruktura a život ve městě. Zejména je dán důraz na zafixování hranic města a omezení rozvoje města dále do krajiny. Naopak ukazuje potenciál rozvoje uvnitř města. Uvedené principy potom dále konkrétně prověřuje na třech lokalitách v územních studiích a ukazuje praktické aplikace představených řešení.
Anotace (anglická):	The diploma thesis deals with topic of the development of the small town Litovel, which is significantly influenced by the proximity of the county town Olomouc. It presents the principles and guides on how to approach the development of the city and how to use its potential. It focuses on key areas: transport, urbanism, blue-green infrastructure, and city life. In particular, emphasis is placed on fixing the boundaries of the city and limiting the urban development further into the countryside. On the contrary, it shows the potential for development within the city. Then it specifically examines the stated principles at three localities in territorial studies and shows the practical applications of the presented solutions.

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 14.5.2024

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury 2/ ZADÁNÍ diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Kristýna Tesková

datum narození: 19.12.1998

akademický rok / semestr: ZS 2024

obor: Krajinářská architektura

ústav: Ústav krajinářské architektury, 15120

vedoucí diplomové práce: Ing. Vladimír Sitta

téma diplomové práce:

Litovel – veřejná prostranství města

zadání diplomové práce:

1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Zpracování vize rozvoje systému veřejných prostranství Litovle a zpracování územních studií pro tři vybrané lokality řešící funkční, environmentální, provozní, výtvarné a rekreační aspekty vybraných lokalit včetně jejich zapracování do systému veřejných prostranství malého města.

2/

Pro AU/ součástí zadání bude jasně a konkrétně specifikovaný stavební program

Pro D/ součástí zadání budou jasně a konkrétně specifikované jednotlivé fáze projektu, které jsou nezbytnou součástí řešení

V širším měřítku bude řešena celková koncepce veřejných prostranství v měřítku města.

V rámci podrobnějších územních studií veřejných prostranství bude řešeno:

- Funkční a programová náplň
- Celková kompozice prostoru vč. nové cestní sítě, případně nových objektů (altán apod.)
- Koncepce vegetace
- Specifikace mobiliáře a použitých materiálů

3/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítko zpracování

A) Analytická část

B) Návrhová část:

Celková koncepce systému veřejných prostor sídla:

- Situace (měřítko 1:10 000 -1:2 000)
- Schémata
- Další zobrazení – perspektivy, axonometrie

Územní studie pro vybrané lokality (min. 3)

- situace (měřítko 1:500-1:100), řezy
- perspektivy, případně axonometrie

4/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

- poster dle zadaných kritérií
- portfolio
- model vybraných lokalit

Datum a podpis studenta

14.2.2024

Datum a podpis vedoucího DP

14.2.2024

14.2.2024

Datum a podpis děkana FA ČVUT

registrováno studijním oddělením dne

OBSAH

ÚVOD	8
PŘEDMLUVA	10
ANALYTICKÁ ČÁST	14
I. Přírodní podmínky	20
II. Historie	38
III. Současnost	46
IV. Dotazník	76
PROBLÉMOVÁ MAPA	84
TERÉNNÍ PRŮZKUM	88
ZDROJE	94

ÚVOD

Hanácké Benátky, město s nejvyšší věží na Moravě, město v CHKO Litovelské Pomoraví, město šesti řek a město s třetím nejstarším kamenným mostem v republice. To všechno je Litovel. Jedná se o nádherné malé město schované v ramenech řeky Moravy, město oplývající bohatou historií a jedinečnými podmínkami. Město má ve znaku stříbrného kapra a štika na modrém poli symbolizující jeho rybářský původ, bohatost, ale i to, jak výrazně je vázano na vodu.

Tato práce zabývající se Litovlí, a zejména veřejnými prostory Litovle, je rozdělena na dvě části - analytickou a návrhovou. Analytická shrnuje poznatky o městě, návrhová z nich pak dělá syntézu a samotný návrh - jednak návrh celkového konceptu veřejných prostranství města a poté tři detailní územní studie vybraných městských prostor.

PŘEDMLUVA – VEŘEJNÝ PROSTOR A MĚSTO

Litovel je příklad malého města, které v sobě spojuje všechny výhody města i vesnice – dostupnou vybavenost a zároveň i přírodu, úzké sociální vazby, ale i kulturní a sportovní vyžití. Bohužel ale řeší i většinu problémů typických malých měst. Problémy, které budou v této práci vymezeny a jejichž řešením se bude zabývat, se vesměs týkají veřejného prostoru, jeho kvality a funkčnosti. Tato práce se pokusí názorně ukázat, jak městotvorným prvkem veřejný prostor je a co vše se za něj dá považovat. Předmluva slouží k vysvětlení a definici některých zásad, kterými se bude tato práce řídit.

Městské prostory

Zpravidla se v sídlech oddělují čtyři hierarchické typy prostor, přičemž nejzákladnější rozdíl je v **rozmezí soukromý** (dům, zahrada) a **veřejný** (náměstí, ulice, park). Míra soukromosti je mírou oddělenosti (zejména vizuální). V tomto dělení se prostory člení na veřejné, poloveřejné (průchody, areály), polosoukromé (vnitrobloky) a soukromé (Jehlík, 2018).

Hierarchizace prostor dává každému prostoru určení a formu správy. Podporuje čitelnost, bezpečnost a charakter místa (Gehl, 2000). Vymezení jednotlivých prostor probíhá ohraničením. **Ohraničení městského prostoru definuje jeho čitelnost a tím i kvalitu** (Hnilička, 2015).

Prostory veřejné by měly být především přístupné bez omezení, čitelné, otevřené a pod správou města. Prostory poloveřejné by měly být vizuálně prostupné, kontrolovatelné a pod správou vlastníka pozemku – většinou nějaké organizace nebo firmy. Prostory polosoukromé by měly být ohrazené a vizuálně oddělené – intimní. Na starosti je má ve většině případů skupina vlastníků. Prostory soukromé již bývají zcela oddělené a ve správě většinou individuálního vlastníka pozemku (Hnilička, 2015).

Veřejný prostor

Obecně nejcitovanější definicí veřejného prostoru je, že se jedná o „*nezastavitelný prostor ve městě, který je volně (bezplatně) přístupný všem obyvatelům a návštěvníkům města, buď nepřetržitě, nebo s časovým omezením. Základní charakteristikou veřejného prostoru je jeho obyvatelnost spojená s užitností pro obyvatele. Slouží k provozování nejrůznějších pohybových a bytových činností.*“ (Šilhánková a kol., 2003).

Veřejný prostor se v základním hrubém členění dělí na náměstí, ulici a park a vymezuje ho v první řadě uliční fronta. Můžeme ho samozřejmě rozčlenit i dále (náplavka, parkové náměstí, piázeta apod.), uvedeny jsou pouze nejzákladnější prvky.

Náměstí je uzel, centrum a místo, kde se odehrávají děje – kde se lidé shromažďují, kam přirozeně směřuje těžiště života města.

Ulice je lineární prvek utvářen z velké části uliční frontou. Poskytuje možnost pohybu, přesunu.

Park „je urbánní prostor určený k rekreaci v přírodním prostředí“ (Damec, 2021). Jeho hodnota je zásadní v otázce rekreace, psychické pohody a samozřejmě ekologických a environmentálních hodnot.

Fenomenologie

Fenomenologie architektury se zaměřuje na prožitek lidí z prostoru – jak jej vnímají, jak se kde cítí, a jak jej hodnotí. Pro město se jedná o zásadní hledisko, protože právě fenomenologie vysvětluje, **proč jsou některé prostory oblíbené a jiné ne**, které jsou funkční a které zaostávají a proč. Základním požadavkem na městský prostor je schopnost jej pojmenovat. Pojmenování dotváří charakter místa (Norberg-Schulz, 1994). Jméno prostor definuje, dává mu jasně vymezené „mantinely“ jak by měl vypadat, jakou funkci plnit a co by měl splňovat. **Schopnost dát jméno každé části sídla značí, že je sídlo kvalitní.**

Fenomenologie dále říká, že existují některá všeobecně zakořeněná pravidla a normy, která určují, **jak lidé prostor vnímají**. Jedná se o pravidla, jejichž dodržením se dá docílit toho, aby se obyvatelé cítili v prostoru příjemně, v bezpečí, a dokonce se jedná i o všeobecně platná estetická pravidla (Ambrožová, 2010).

Litovel má, jako naprostá většina měst, v této otázce dva základní problémy:

Absence určení prostoru – Mluví se zde o „průběžném“ prostoru, nedefinovaném a neurčeném. Bez definované funkce a správy. Nepojmenovaná „země nikoho“, o kterou se vlastně nikdo příliš nestará, a která není nijak využívána. Dostává se tak na okraj zájmu a ve výsledku městu spíše ubírá.

Nesouhlas určení s formou – Pojmenování místa musí odpovídat jeho obsahu. V tomto případě je chybou to, že pojmenování neodráží význam, funkci a naplnění prostoru. Pokud se prostor náměstím jenom jmenuje, ale nenese jeho znaky, fungovat nebude a lidé se na něm shromažďovat nebudou. Typickým příkladem by mohlo být Staroměstské náměstí v Litovli. To má označení náměstí ve jméně a do velké míry i v preferované funkci (Staroměstské náměstí má potenciál hrát úlohu chybějícího centra v severní části Litovle, jak je uvedeno dále v práci). Jeho forma ale tomuto označení neodpovídá. Neshromažďují se zde lidé, není zde dostatek služeb, funkcí a aktuálně se tu nachází spíše parková úprava. Zároveň ale plocha postrádá znaky parku – především rekreační prvky a možnost aktivního trávení času v „přírodním“ prostředí v urbánní ploše. Není tak ve výsledku vlastně ani jedním a musela by se do velké míry změnit, aby opravdu jako náměstí fungovala (jak bude v této práci ukázáno).

Jaká hlediska by ale měly jednotlivé prostory splňovat, aby naplňovaly své označení? V následujícím textu bude toto popsáno na principu náměstí – centra, což je jedno z témat, kterým se práce ve své návrhové části zabývá.

Náměstí

Hlavní hodnotou náměstí je centrovitost – spádovost dějů. Náměstí jsou plochy se společenským a kulturním významem, středobody života města. **Musí být umístěna na uzlech dějů a podporovat zejména společenské funkce jako jsou trhy, obchody, živý parter apod.** Právě koncentrace dějů je základním prvkem funkčního náměstí.

Musí být **prostupná** a prostupnosti otevřená (Jehlík, 2018). Na náměstí musí směřovat ulice, provoz, průchody a musí být maximálně propojená s okolím. Jejich specifikem je, že se zde pohybují nejen lokální usedlíci, ale i osoby, které tudy jen prochází.

Funkci a význam náměstí podporuje umístění významných budov (Ambrožová, Kulhánková, 2011). Jejich architektonická forma by měla být uměřená funkci.

Častou součástí náměstí je kašna, vodní prvek nebo jiné umělecké dílo, které slouží jak pro setkávání, tak jako prvek zobytnění, prvek sounáležitosti. Obvyklé je také použití dřevin – zejména stromů, které fungují pro zobytnění prostoru a jako kompoziční prvky.

Tato práce se ve své návrhové části zabývá třemi centrálními prostory – náměstími. Při jejich tvorbě vychází zejména z poznatků urbanisty C. Sitteho o estetickém působení prostor a jejich komponování v souladu s estetickými principy. Sitte stanovil několik prvků, které by náměstí mělo splňovat (Sitte, 1889):

Velikost a tvar náměstí – Sitte preferuje nepravidelná náměstí s lidským měřítkem. Náměstí by měla být navržena tak, aby byla dostatečně prostorná pro plnění svých funkcí, ale zároveň by neměla být příliš rozsáhlá, aby ztratila svou intimitu. Důležitý je poměr mezi výškou budov a šířkou náměstí. Harmonický poměr výšky stavby a šířky náměstí je v poměru 1:3 (nejméně 1:6, nejvíce 1:2). Kupříkladu tak lze říct, že problém Staroměstského náměstí je, že je příliš velké. Člověk v rozsáhlé ploše ztrácí vztah mezi náměstím a zástavbou a vlastně plochu přestává vnímat jako náměstí.

Uzavřenost náměstí – Nezbytnou vlastností náměstí je uzavřenost, která podporuje jeho maximální prostorové a psychologické působení. Člověk se na takovém náměstí cítí bezpečně, je pro něj přehledné a příjemné k pobytu. Uzavřeností se rozumí uzavřenost vizuální, nikoliv v průchodnosti. Sitte mluví o tom, že aby člověk náměstí vnímal jako náměstí, musí být obklopené hmotou – vymezuje se tak ku plochám s otevřenými stranami, kde se pocit náměstí ztrácí (a jejichž otevřenost také omezuje koncentraci funkcí a služeb). V Litovli by příkladem takového prostoru mohlo být náměstí Svobody, které je uzavřené pouze z jedné strany (kostela). Ze severu je zcela otevřené (proluka autobazaru). Do náměstí dále vstupuje budova hasičské zbrojnice, která jej uzavírá jen částečně a výrazně nešťastně – plůtkem, který je nepřijatelný. Poslední plocha je vymezena plotem a solitérní vilou a je také prakticky neuzavřená. Důležité je říct, že uzavřenost netvoří jenom budovy, ale může tuto roli do jisté míry a se správným použitím hrát i vegetace.

Uvolnění středu – Sitte dále mluví o absurditě nutkání umisťovat objekty na náměstí do jeho geometrického středu. Střed náměstí by měl být volný, ponechaný pro možné akce. Plastiky by naopak měly být umisťovány mimo hlavní trasy, mimo jejich křížení. Zastavení středu je umělé (a vzniklé z plánování nad mapami) a často v prostoru překáží.

Toto jsou zásady, kterými se bude práce dále řídit a ze kterých bude vycházet.

ANALYTICKÁ ČÁST

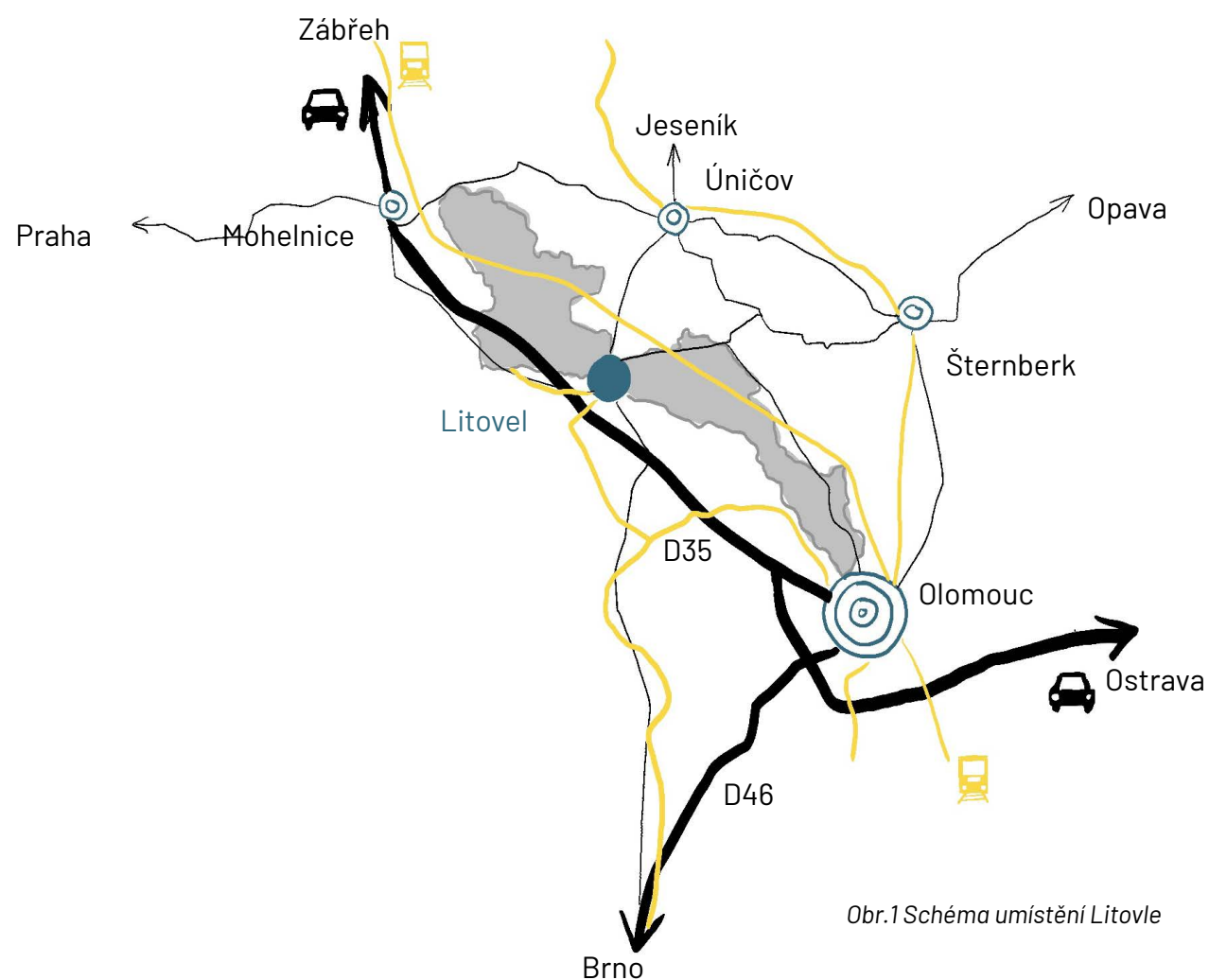
LOKALIZACE

Litovel je menší město v Olomouckém kraji, nacházející se 20 km severně od Olomouce. Leží v **úrodné oblasti Hornomoravského úvalu - v samotném srdci Hané**, oblasti proslulé jako **bohatý zemědělský region**.

Litovlí protéká **šest ramen řeky Moravy a proto se mu přezdívá Hanácké Benátky**. Znakem města je kapr a štika v modrém poli, odkazující na **původ Litovle jako rybářské vesnice**.

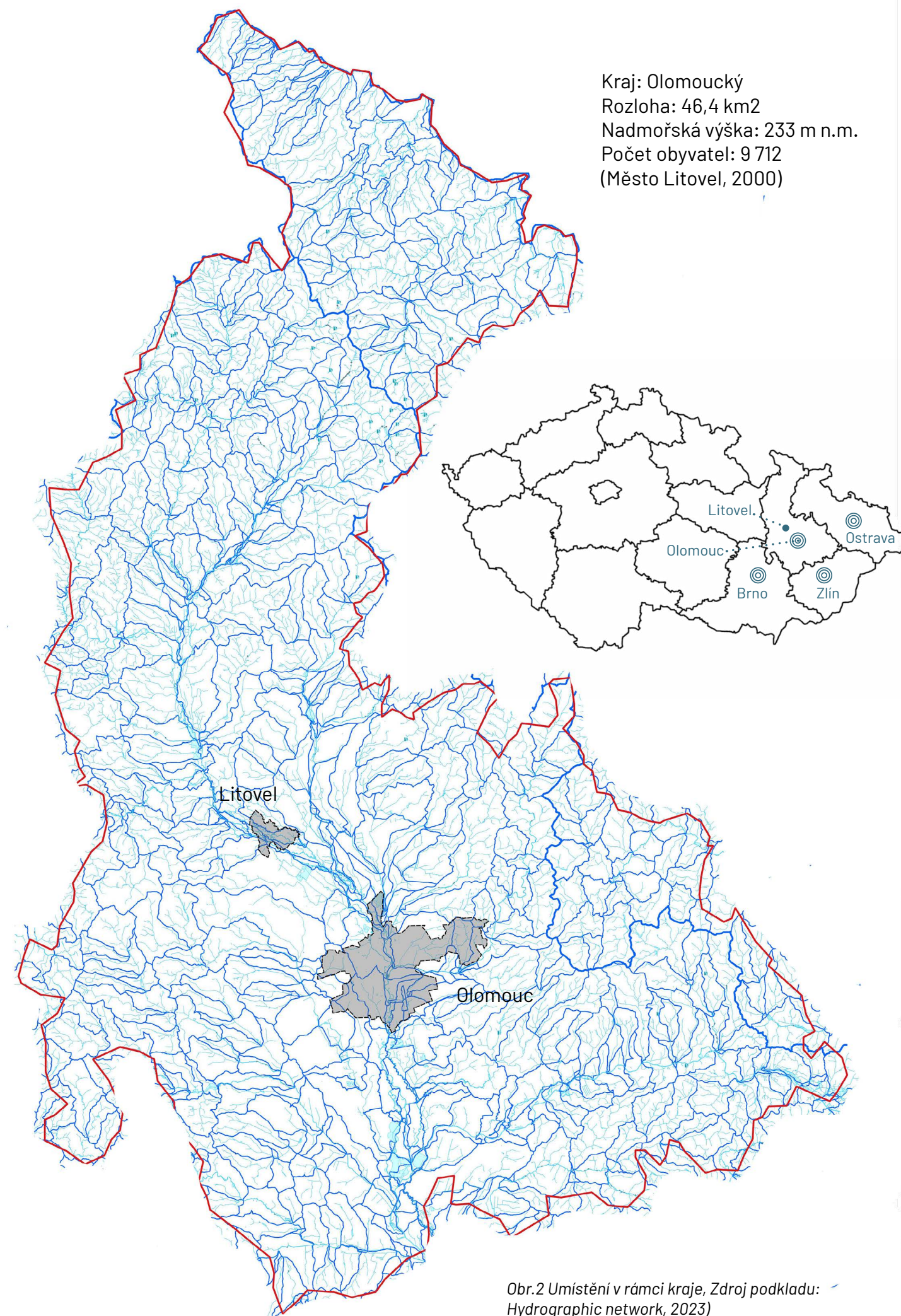
Město se nachází na historické trase Olomouc - Mohelnice - Hradec Králové a na křižovatce západní cesty na Ostravsko a severní do Jeseníků. **Město je dobře dopravně dostupné vlakem a dálnicí D35.**

Obkopují jej lužní lesy spadající pod CHKO Litovelské Pomoraví, nachází se zde ÚSES, jsou chráněny Ramsarskou úmluvou i sítí Natura 2000. **CHKO také prochází přímo městem.**

Obr.1 Schéma umístění Litovle

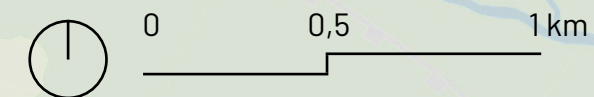
Kraj: Olomoucký
Rozloha: 46,4 km²
Nadmořská výška: 233 m n.m.
Počet obyvatel: 9 712
(Město Litovel, 2000)

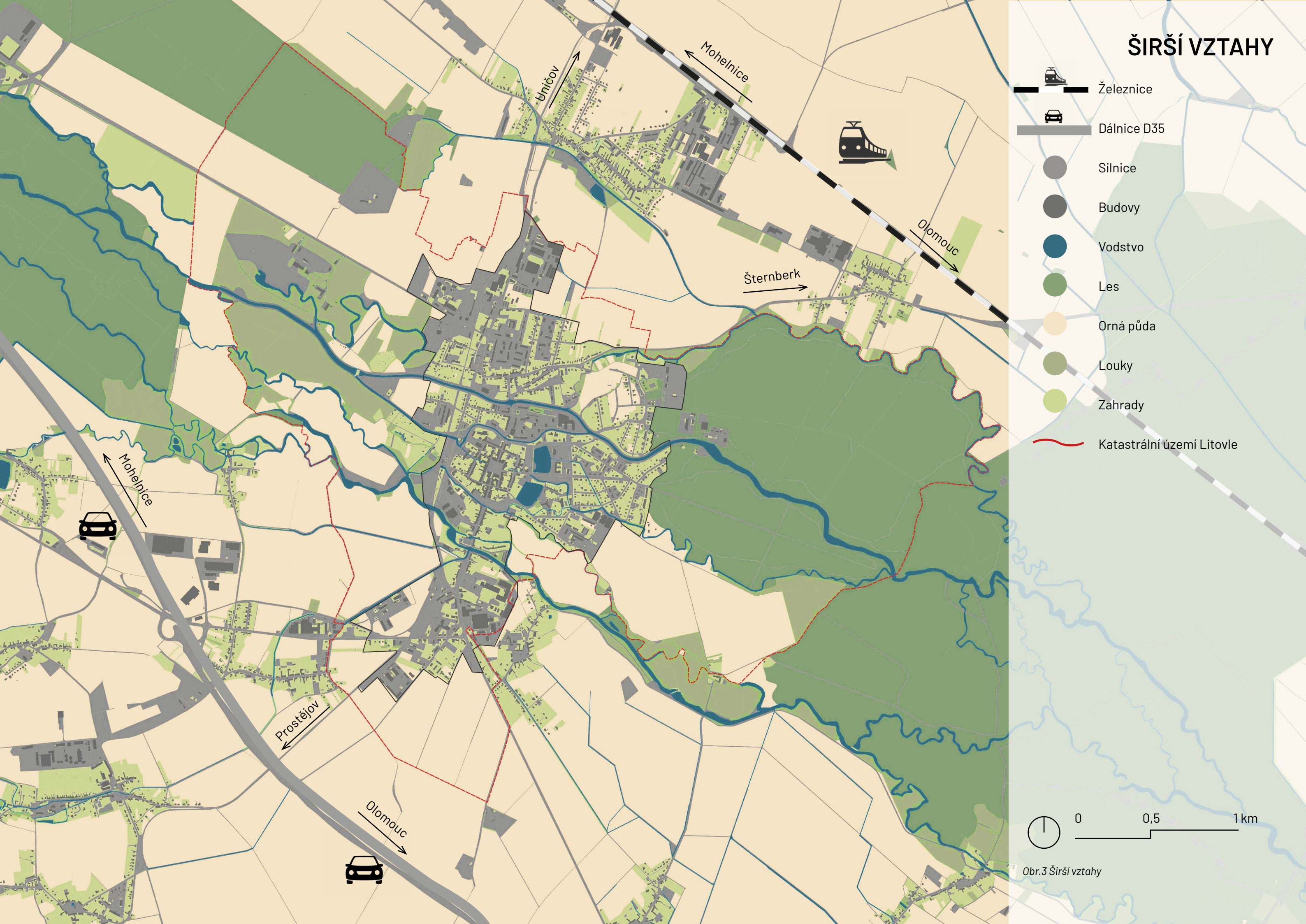
Obr.2 Umístění v rámci kraje, Zdroj podkladu: Hydrographic network, 2023)

ŠIRŠÍ VZTAHY

- Železnice
- Dálnice D35
- Silnice
- Budovy
- Vodstvo
- Les
- Orná půda
- Louky
- Zahrady
- Katastrální území Litovle

Obr.3 Širší vztahy

I. PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

GEOMORFOLOGIE

Systém: Alpsko-himalájský
 Provincie: Západní Karpaty
 Subprovincie: Vněkarpatské sníženiny (VIII)
 Oblast: Západní Vněkarpatské sníženiny (VIII A)
 Celek: Hornomoravský úval (VIII A-3)
 Podcelek: Středomoravská niva (VIII A-3B)
 (Culek, 2013)

Obr.4 Geomorfologie

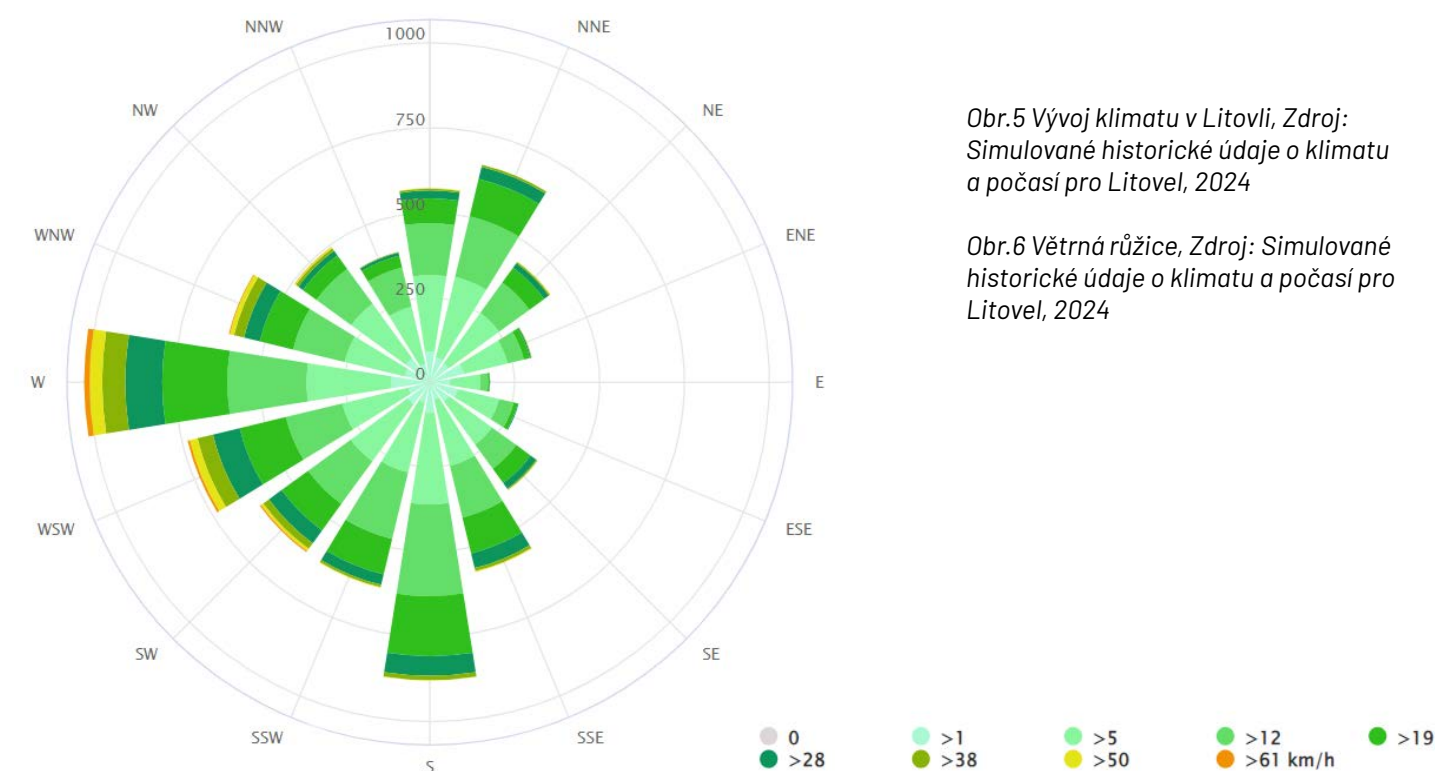
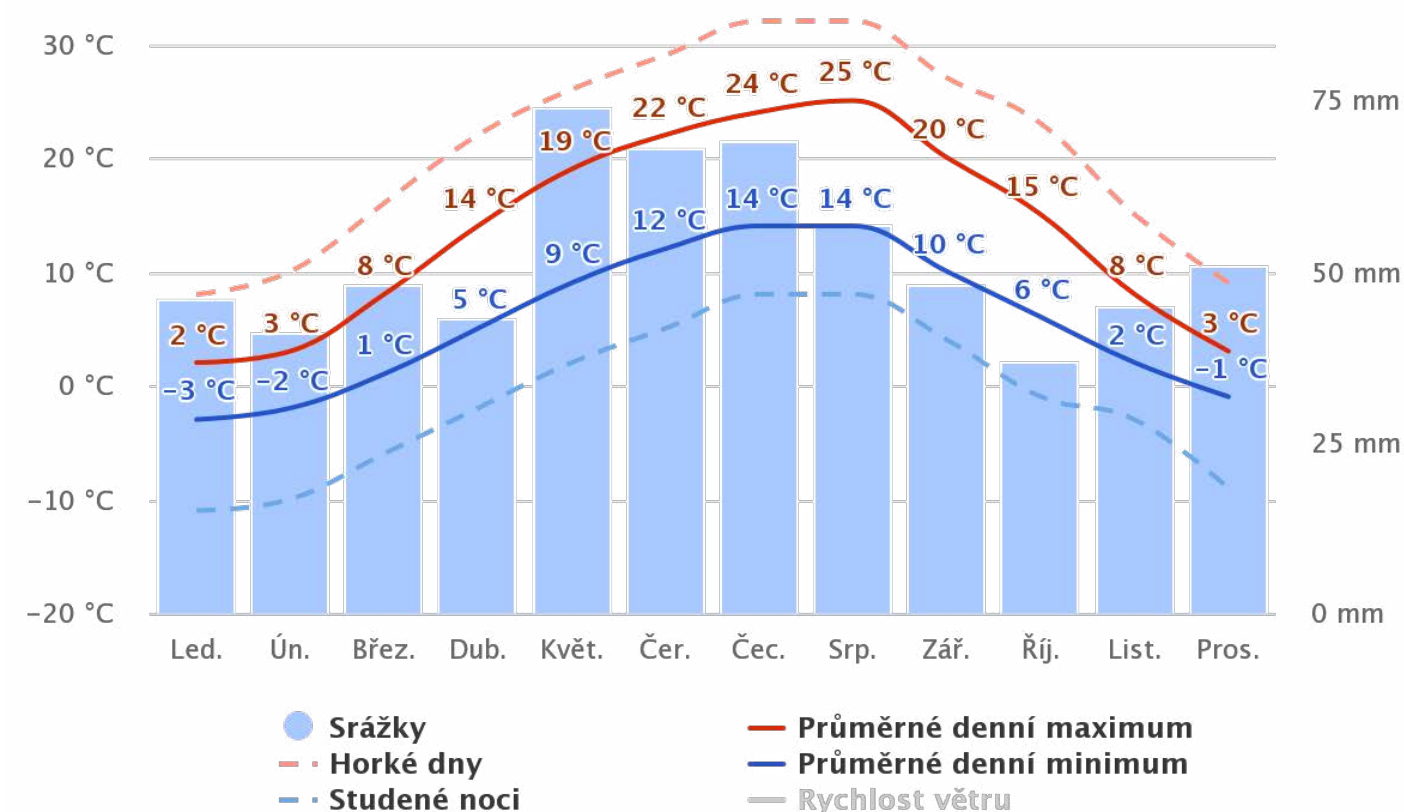
Hornomoravský úval je formovaný především **nivními sedminetými**. Páteří řekou a osou úvalu je Morava, do které se vlévá Bečva a Haná. U Mladče západně od Litovle se nachází rozhraní mezi Hornomoravským úvalem a Mohelnickou brázdou - a zároveň rozhraní mezi dvěma geomorfologickými provinciemi ČR - Západní Karpaty a Česká Vysočina. Tuto hranici tvoří Třesínský práh - vápencové návrší s výraznými krasovými jevy. Nachází se zde také složitý jeskynní labyrint s přístupnými Mladečskými jeskyněmi, důležitou archeologickou a paleontologickou lokalitou (Culek, 2013).

Zatímco podél Moravy se nachází především nezpevněné říční sedimenty, zde se jedná o částečně překryté vápence, vytvářející unikátní fenomén pohřbeného krasu. **Na mnoha místech kolem Litovle se těžily šterky a šterkopísky** (Horniny, [online]).

Krajina Litovle je charakteristická rovinatým terénem s nadmořskou výškou kolem 230 m.n.m. Charakteristickým znakem krajiny jsou říční terasy.

PODNEBÍ

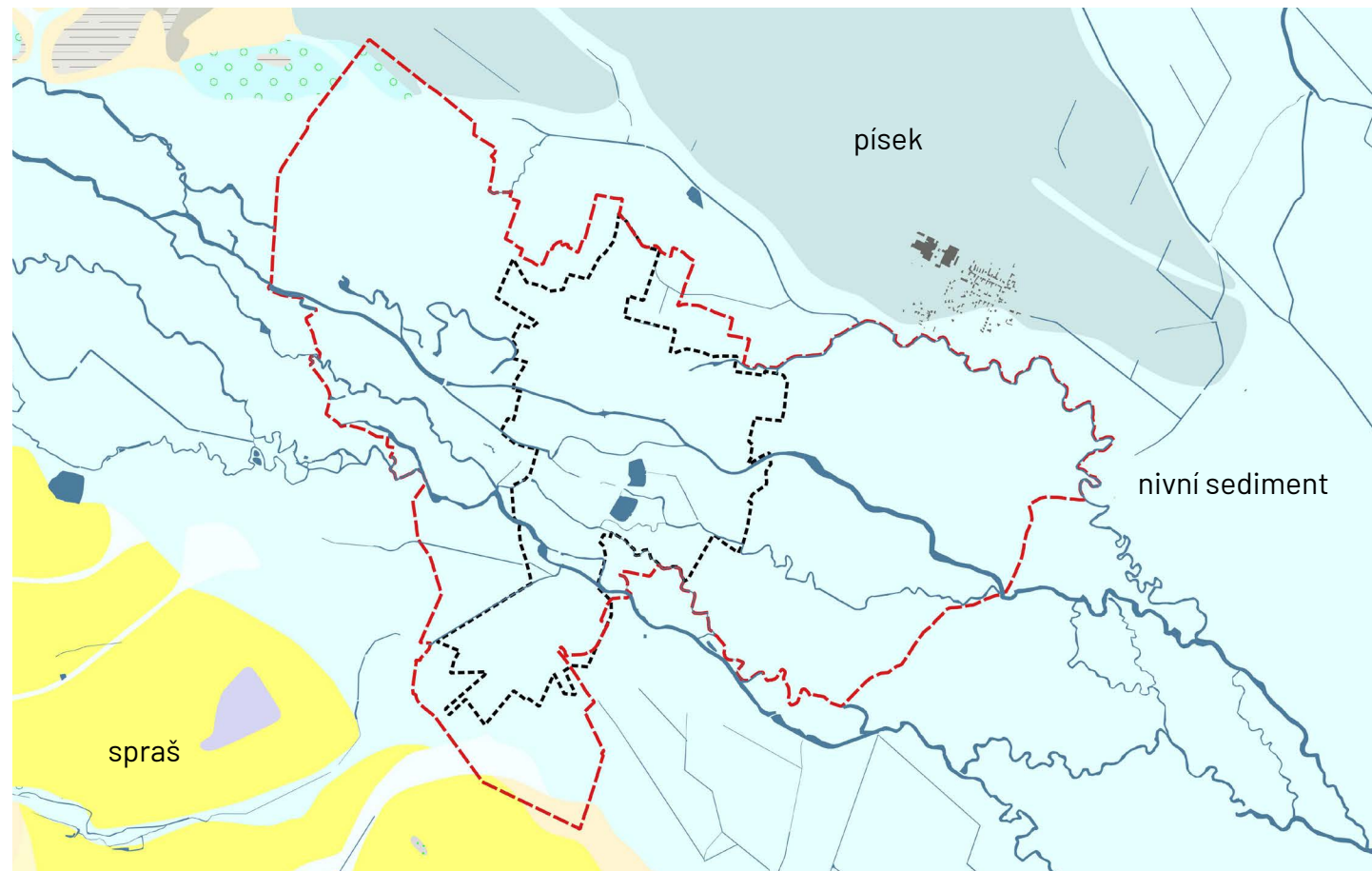
Litovel se nachází v teplé klimatické oblasti T2. Oblast je poměrně suchá s průměrnými ročními srážkami kolem 600 mm. Srážkový úhrn ve vegetačním období je 350 - 400 mm, v zimním období pouze 200 - 300 mm. Nejméně srážek spadne v únoru, maximum v červenci. Málo vydatné srážky zimních měsíců se projevují nedostatkem vláhy i v měsících jarních. Průměrná roční teplota je 8-9 °C (Quitt, 1971). Převládají západní větry.

Obr.5 Vývoj klimatu v Litovli, Zdroj: Simulované historické údaje o klimatu a počasí pro Litovel, 2024

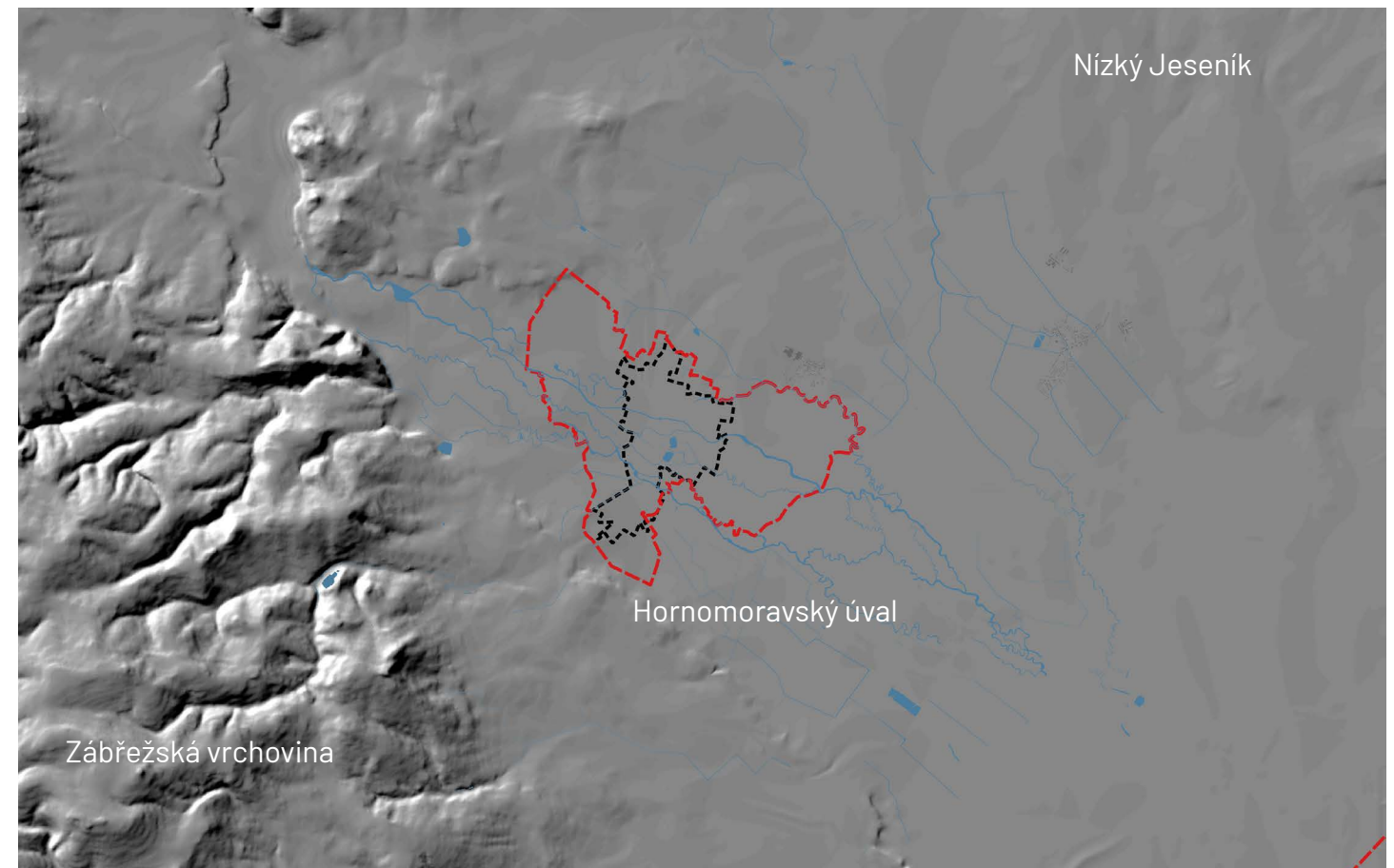
Obr.6 Větrná růžice, Zdroj: Simulované historické údaje o klimatu a počasí pro Litovel, 2024

GEOLOGIE

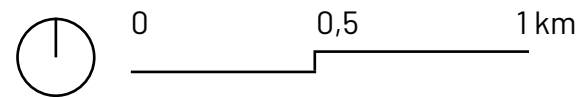
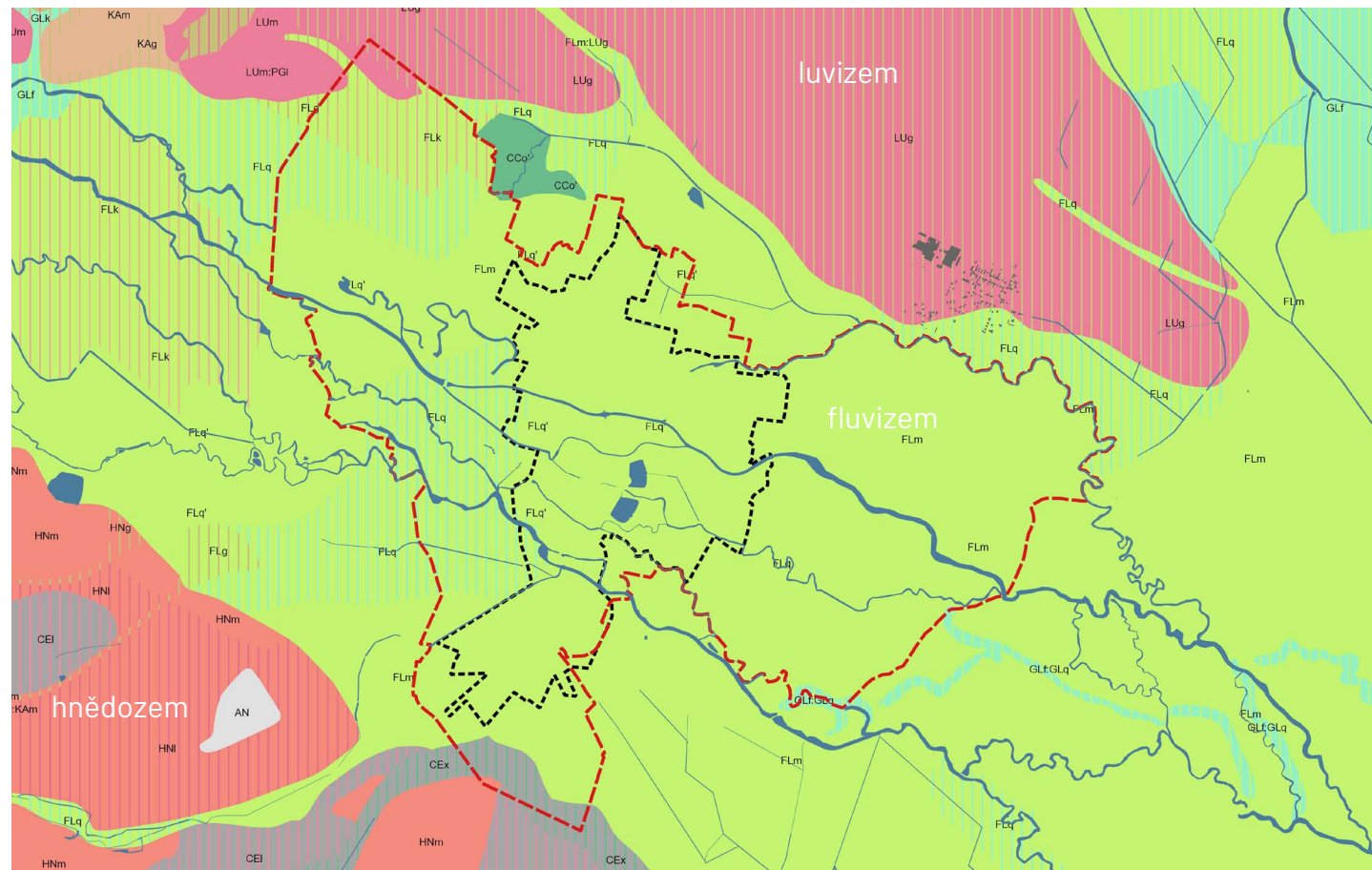
Obr.7 Geologická mapa, Zdroj: Geovědní mapy [online]

RELIÉF

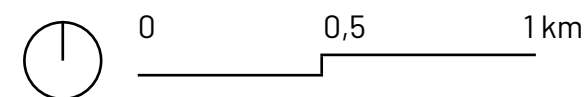
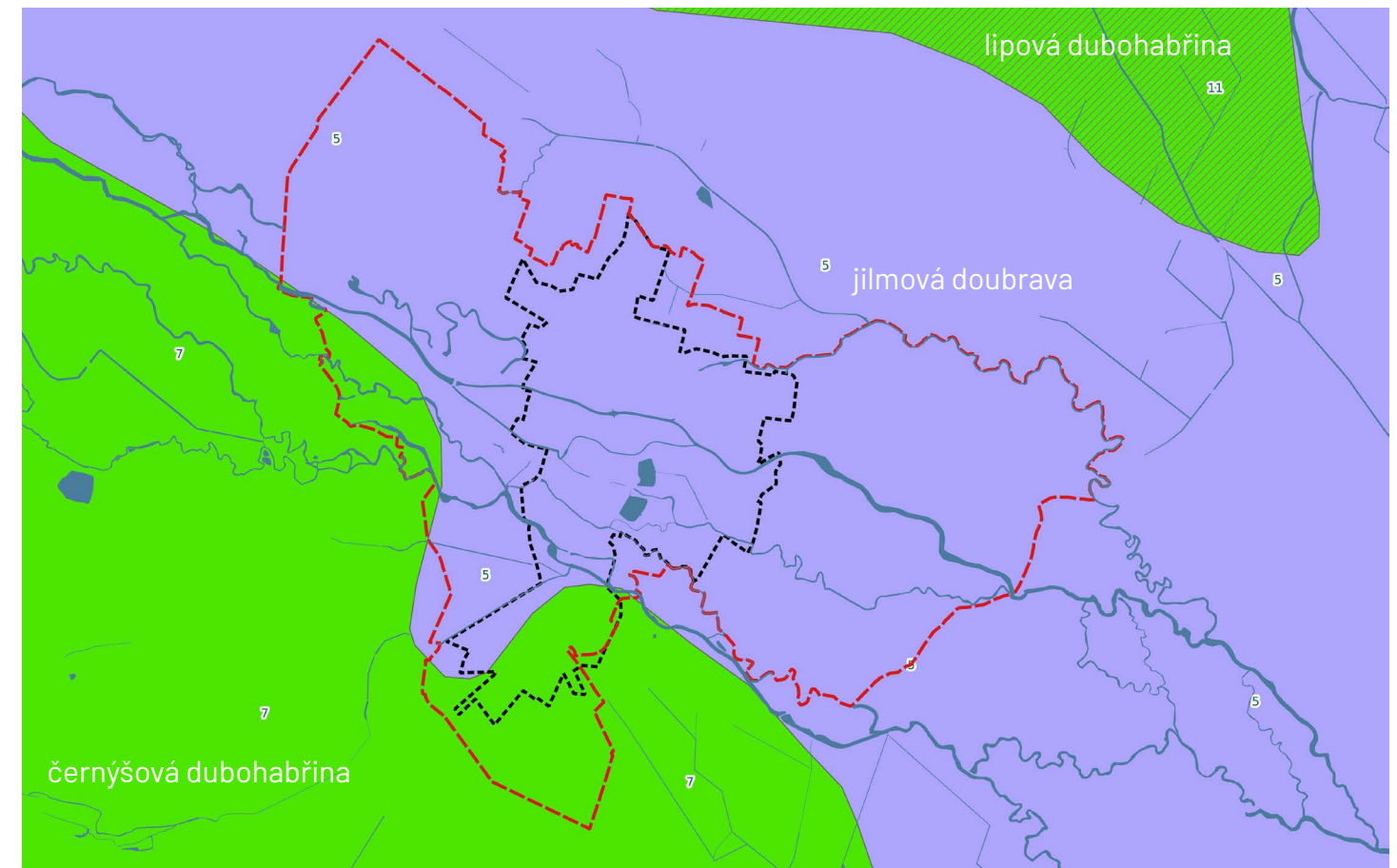
Obr.8 DMR5G, Zdroj: ZABAGED, DMR5G [online]

PEDOLOGIE

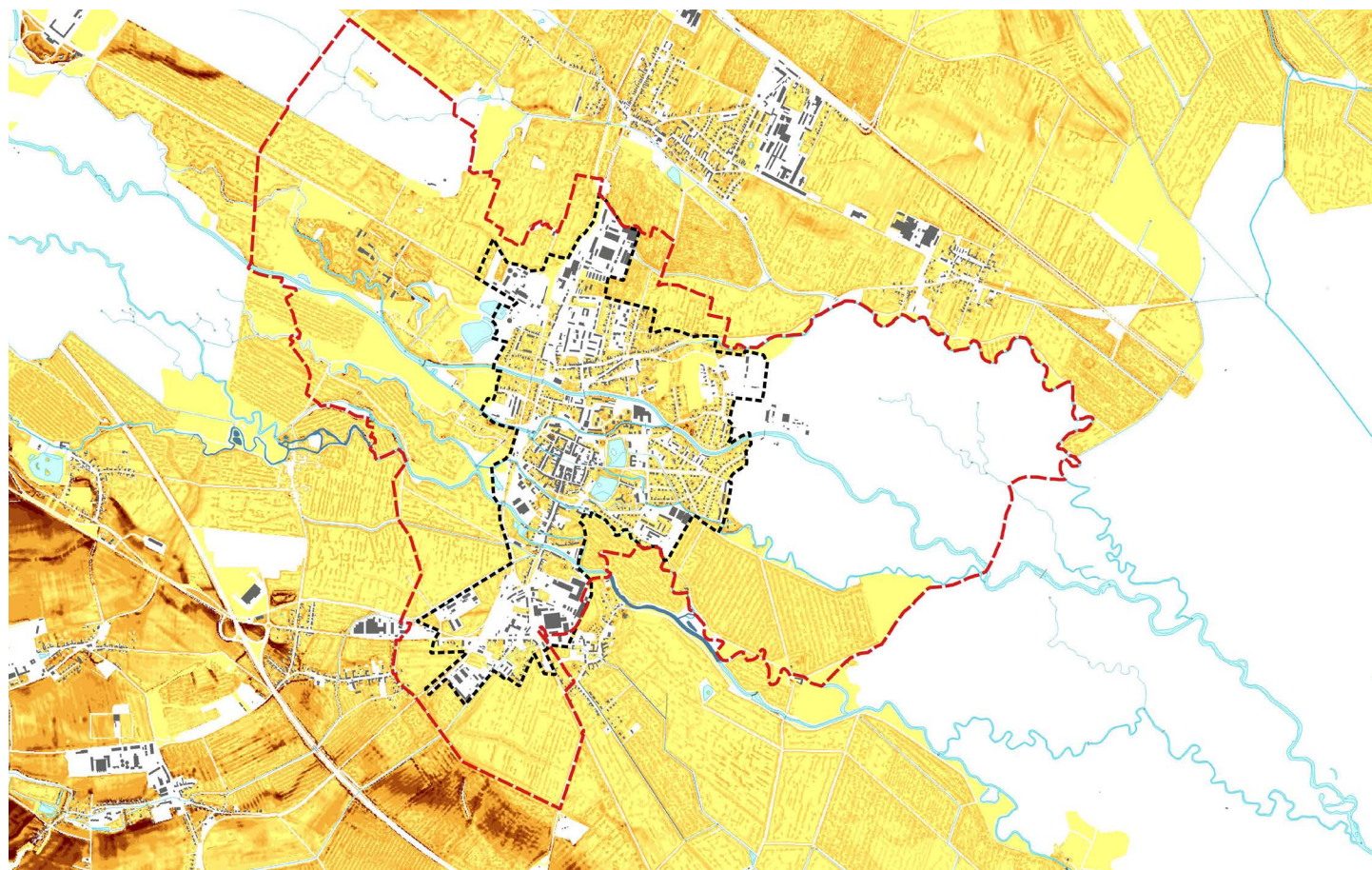
Obr.9 Půdní mapa, Zdroj: Půda v mapách [online]

POTENCIÁLNÍ PŘIROZENÁ VEGETACE

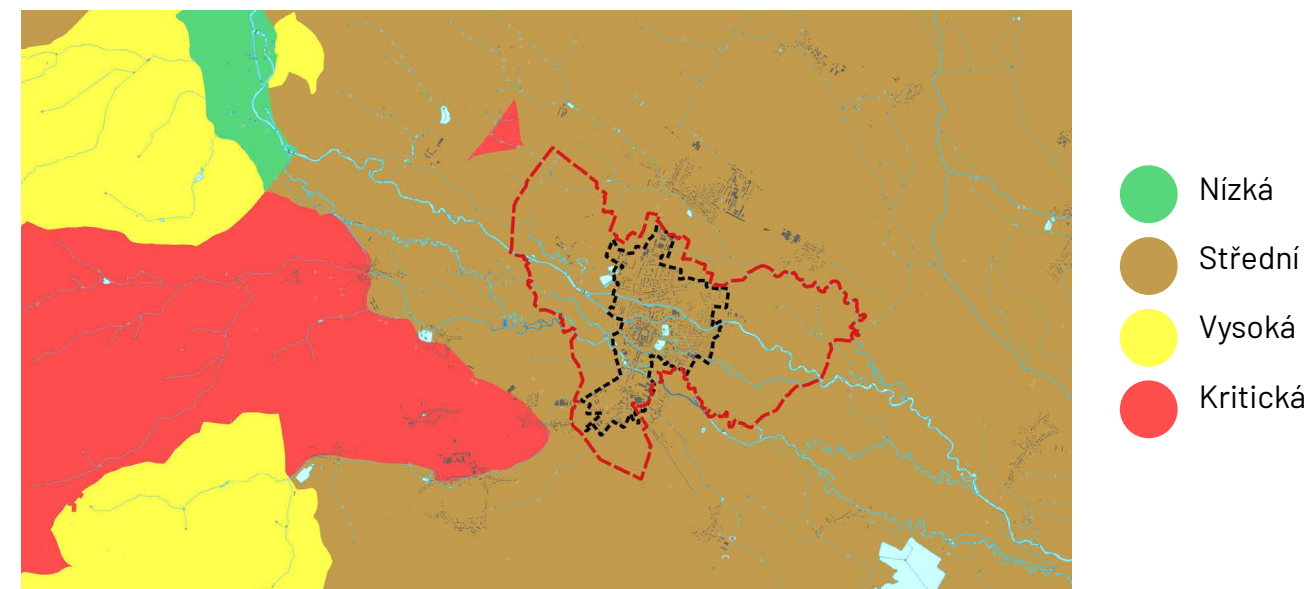
Obr.10 Potenciální vegetace, Zdroj: Fytogeografické členění ČR [online]

EROZE

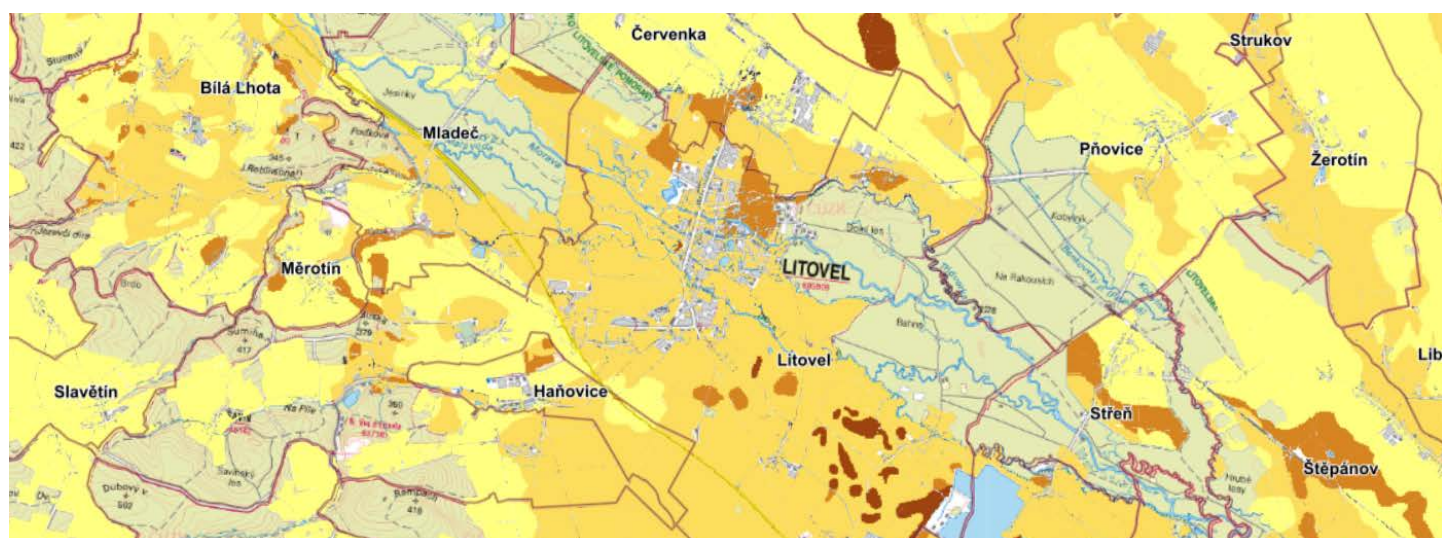
Obr.11 Vodní eroze, Zdroj: Půda v mapách [online]

SUCHO

Obr.13 Ohroženost podzemních vod suchem, Zdroj: Mapa ohroženosti podzemních vod suchem [online]

Půdy jsou středně odolné k suchu s vysokou schopností retence.

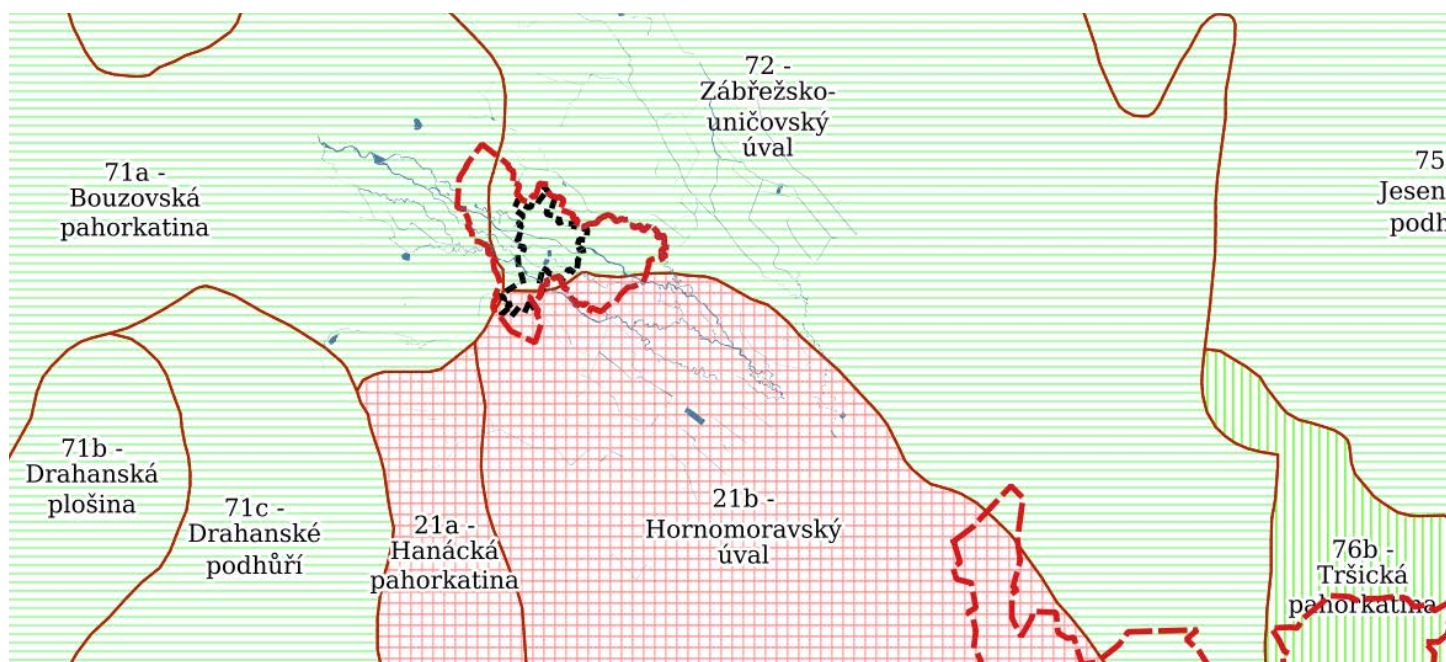

Obr.12 Větrná eroze, Zdroj: Půda v mapách [online]

- náchylné
- mírně ohrožené
- ohrožené
- silně ohrožené

Díky konfiguraci terénu není vodní eroze v Litovli výrazný problém. Zároveň ale plochý terén vede ke zvýšené větrné erozi. Celkově jsou půdy málo ohrožené erozí.

BIOGEOGRAFIE

Obr. 14 Fytogeografické členění ČR, Zdroj: Fytogeografické členění ČR, 2014

Litovel se nachází na hranici dvou fytogeografických podoblastí; Českomoravské mezofytikum (zelené) a Panonské termofytikum (červené) v Litovelském bioregionu. Nachází se majoritně ve 3. - dubobukovém, vegetačním stupni. Jsou zde výrazné kontrasty - zachované lužní lesy, ale i obrovské lány orné půdy. Lesy jsou poškozené nepůvodní jehličnatou dosadbou a lignikulturami (topoly). Vyskytuje se zde množství vodních ploch, rybníků a zatopených pískoven. Původně se zde nacházelo mnoho plošek vlhkých luk, ale ty jsou v současnosti značně omezeny. Území spadá do biochory 3Lh Široké hlinité nivy (Culek, 2013).

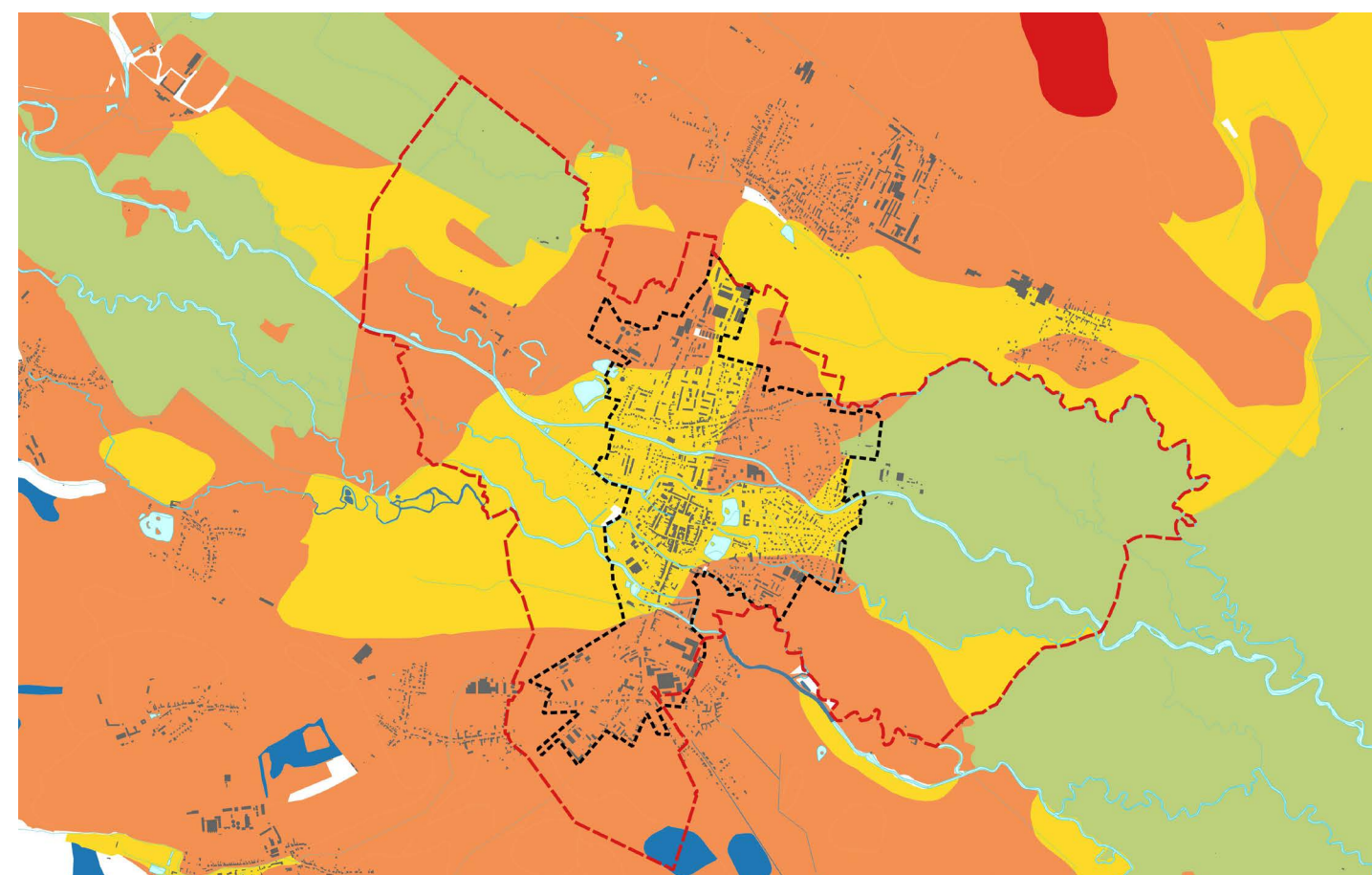
V lužních lesích převažují společenstva **L2.3 tvrdé luhy nížinných řek**. Skladbou a strukturou odpovídají jilmovým doubravám. Nejpočetněji jsou zastoupeny druhy jako dub letní (*Quercus robur*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*) nebo lípa srdčitá (*Tilia cordata*). V keřovém patře převažuje střemcha obecná (*Prunus padus*). Typickým znakem tvrdého luhu je výrazný jarní aspekt. Na vrcholu léta zde rostou převážně kopřivy (*Urtica dioica*) a bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*).

Dále se v řešeném území vyskytují **L2.4. Měkké luhy nížinných řek**. Z dřevin převažují vrba bílá (*Salix alba*) a topol černý (*Populus nigra*), v keřovém patře roste nejčastěji bez černý (*Sambucus nigra*). Pro bylinné patro je typický výskyt blatouchu bahenního (*Caltha palustris*), ostřic (*Carex*) nebo kosatce bahenního (*Iris palustris*). Významná jsou i společenstva pravidelně zaplavovaných luk (**1.4 Aluviální psárkové louky** nebo **1.5 Vlhké pcháčkové louky**).

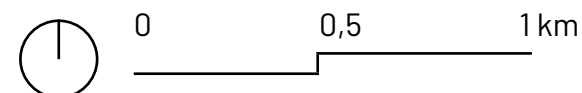
Občasně se zde vyskytují i horské druhy. Řeka Morava totiž pramení ve výšce 1380 m n. m. na Kralickém Sněžníku a tyto druhy se v jejím splavu šíří do nížin (např. *Galeobdolon luteum*).

Z nejvýznamnějších žijících živočichů na území CHKO jsou kriticky ohrožení korýši žábřonožka sněžní (*Siphonophanes grubii*) a listonoh jarní (*Lepidurus apus*). **Mezi nejvýznamější obyvatele ze zvířecí říše dále patří ptáci, kteří na okrajích břehů řeky hnízdí,** jako je lednáček říční (*Alcedo atthis*). V současné době jsou zde problémy s přemnožením bobra evropského (*Castor fiber*). (Chytrý, 2001)

STG

Obr.15 Mapa STG

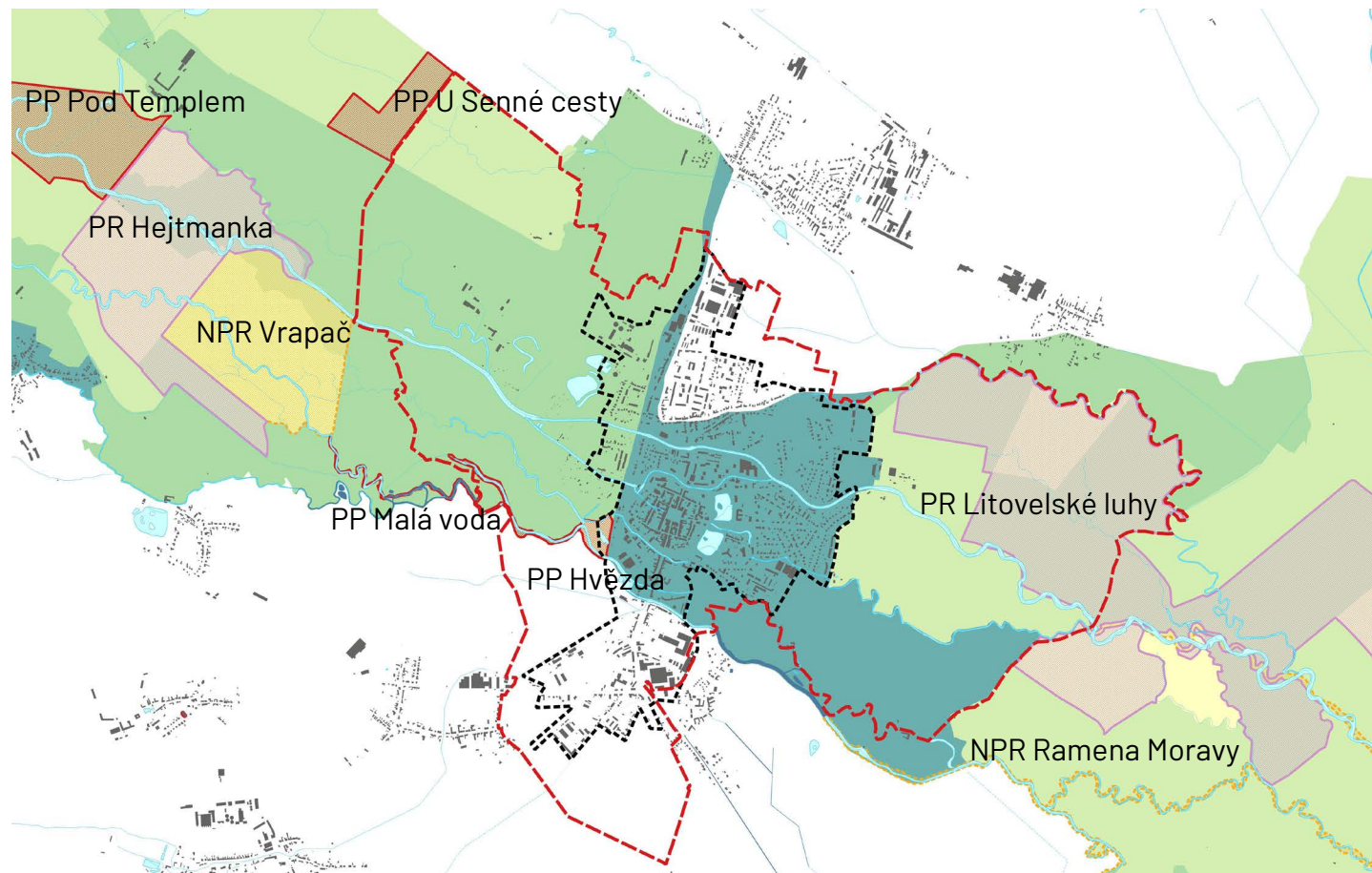

Mapa skupin typů geobiocénu je sestavená z mapy BPEJ a mapy lesních typů. **Většina území je zamokřená - nachází se v rámci hydrické řady 4. Nachází se zde především středně bohaté půdy (B), výrazné je obohacení o dusík půd v lesní nivě. Jedná se o přirozený proces akumulace dusíku.**

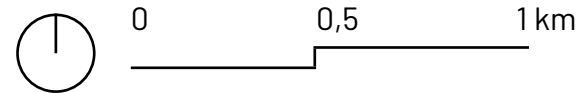
- 3AB3 - Querci-fageta dubové bučiny
- 3B3 - Querci-fageta typická dubové bučiny
- 3 BC-C (3)4 Ulmi-fraxineta carpini superiora habrojilmové jaseniny vyššího stupně
- 3 BD 3 Querci-fageta tiliae lipové dubové bučiny
- 3 BC-C (4)5a Querci roboris-fraxineta superiora dubové jaseniny vyššího stupně

- 3AB3
- 3B3
- 3 BC-C (3)4
- 3 BC-C (4)5a
- 3 BD 3

OCHRANA PŘÍRODY A KRAJINY

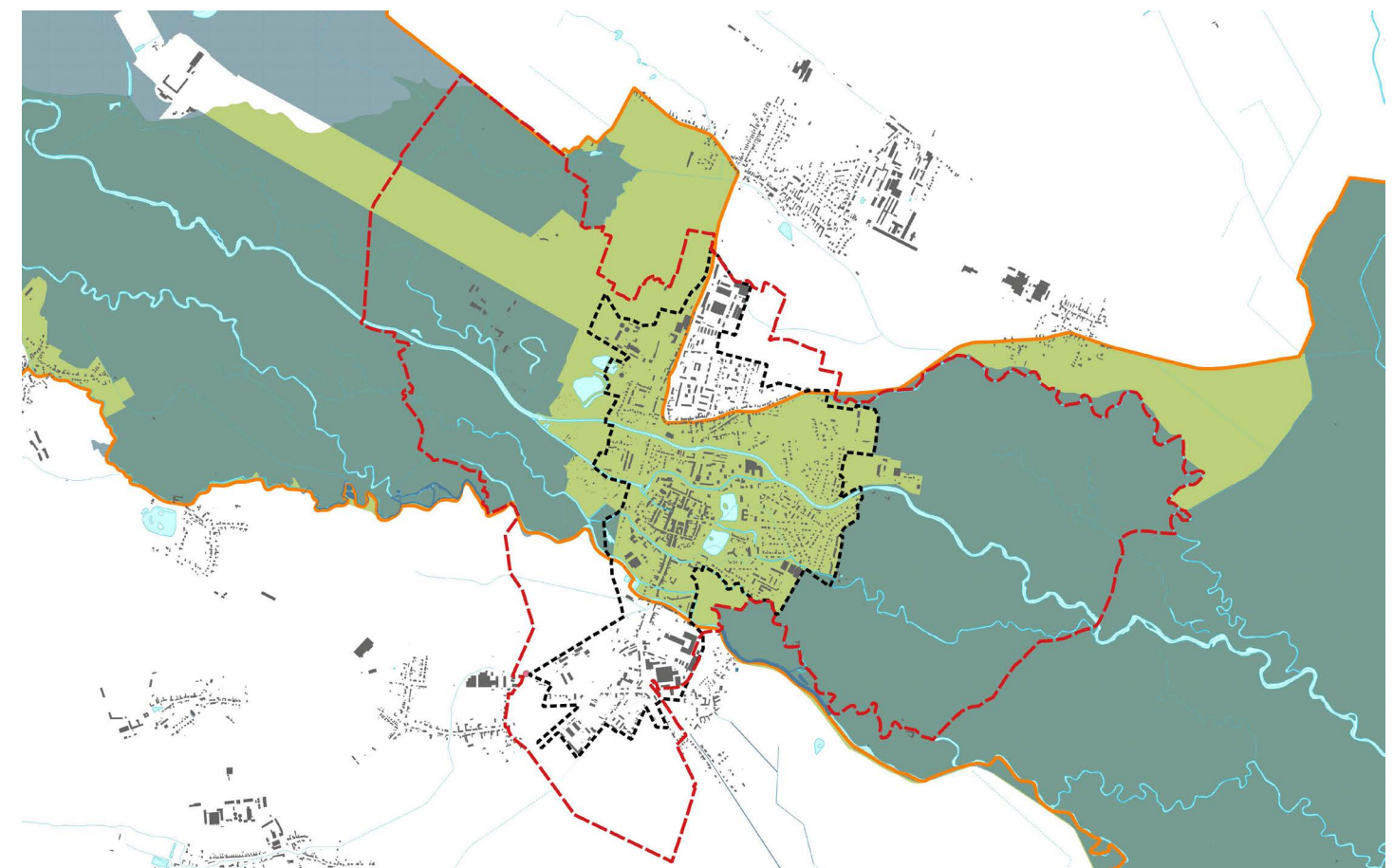
Obr.16 Mapa chráněných oblastí, Zdroj: Otevřená data AOPK ČR, [online]

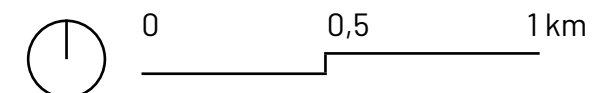
- I. zona CHKO
- II. zona CHKO
- III. zona CHKO
- IV. zona CHKO
- PR
- NPR
- PP
- PR

CHKO Litovelské pomoraví byla vyhlášena roku 1990 pro ochranu přirozených meandrů Moravy. **Přírodní rezervace a památky se z velké části vztahují k pozoruhodně zachovalým oblastem lužního lesa.** Lesy jsou vyhledávané pro svůj jarní aspekt. PP v blízkosti města (např PP Hvězda) značně ovlivňují rozvoj lokality a omezují některé zájmy v území. Dle koeficientu ekologické stability krajiny má Litovel malou stabilitu (Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví, [online]).

OCHRANNÉ REŽIMY

Obr.17 Mapa chráněných oblastí, Zdroj: Otevřená data AOPK ČR, [online]

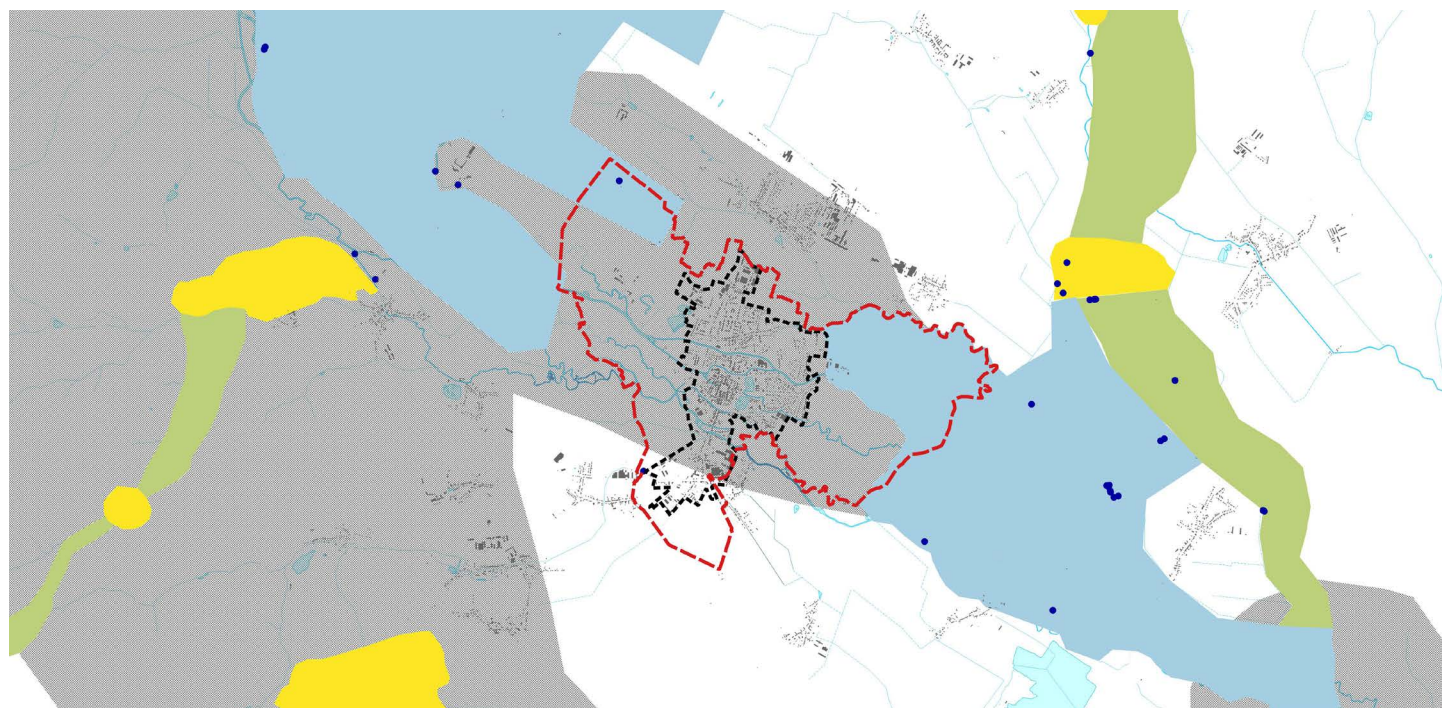
- Mokřady - Ramsarská úmluva
- Evropsky významné lokality
- Ptačí oblasti

Soustava Natura 2000 chrání zejména ptačí oblasti. Celkem zde žije přibližně 239 druhů ptactva a hnízdí polovina. Chrání se zejména 3 druhy ptáků. Jednak symbol CHKO - ledňáček říční (*Alcedo athis*), dále strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*) a lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*). Kromě lužního lesa a břehů meandrující řeky jsou na druhy bohaté i štěrkové stěny vzniklé po odtěžení (CZ0714073 Litovelské Pomoraví, [online]).

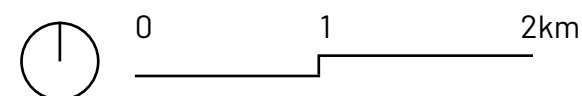
Prakticky celé území CHKO bylo zahrnuto i do Evropský významných lokalit, do sítě EECONET. Niva řeky také spadá pod ochranu Ramsarské úmluvy kvůli cenným mokřadním společenstvům (Ramsarská úmluva o mokřadech, [online])

Je důležité si uvědomit, že prakticky celé území Litovle je pod nějakým ochranným režimem, což zásadně ovlivňuje možnosti výstavby a pohled na území. V těch nejchráněnějších zónách je **zakázáno umísťovat stavby nebo provádět intenzivní rekreaci - jako je chození mimo značené cesty.** Kvůli hnízdění ptactva byl zaveden i **specifický vodácký režim pro Moravu**, kdy je mezi dubnem a červencem zakázán sjezd po hlavním toku a v území NPR (Ochrana přírody a krajiny, [online]).

USES

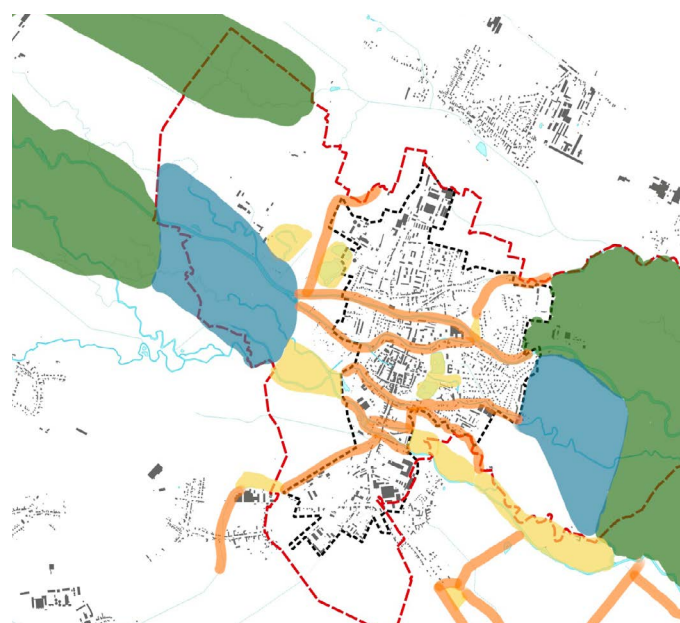
Obr.18 Mapa USES, Zdroj: Otevřená data AOPK ČR, [online]

- Nadregionální biocentrum
- Nadregionální biokoridor
- Regionální biocentrum
- Regionální biokoridor
- Památné stromy

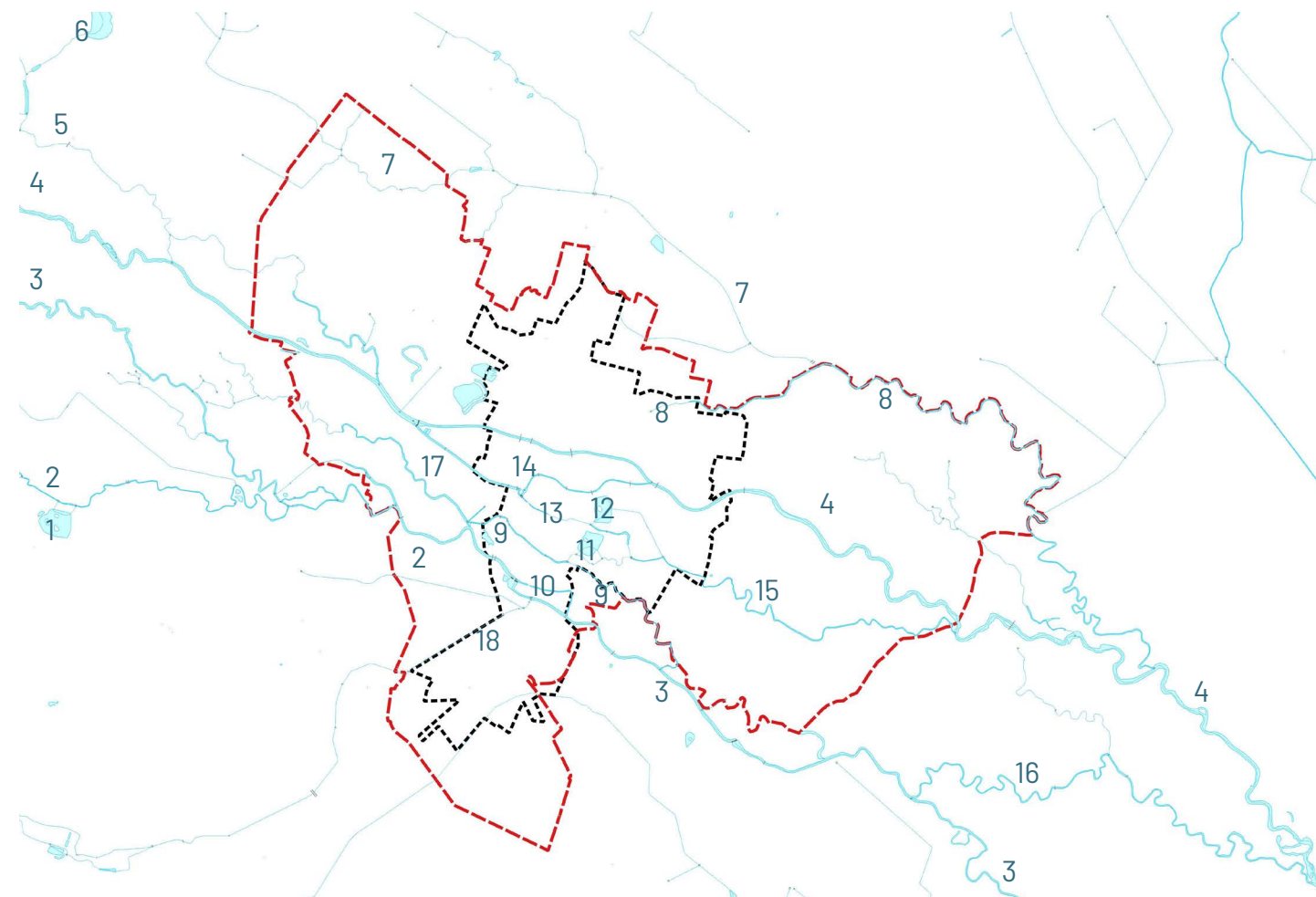
Územím prochází **nadregionálně významný biokoridor**. Jižně a severně od Litovle leží dvě výrazná biocentra. **Skrz Litovel jsou ale biocentra propojena poměrně špatně**. Nový územní plán tak kupříkladu počítá s výrazným rozšířením plochy biocenter a biokoridorů a zbudováním dalších, které obě biocentra lépe propojí. Úmysl zatím nebyl zrealizován. Jedná se zejména o využití řek a vybudování nových parků.

- Stávající biocentra ●
- Nadregionální biocentrum ●
- Biocentrum ●
- Biokoridor ●

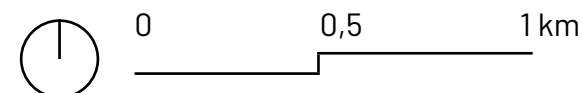

Obr.19 Navržený ÚSES, Zdroj: Územní plán, 2015

HYDROLOGIE

Obr.20 Základní hydrologická situace, Zdroj: Hydrographic network, 2023)

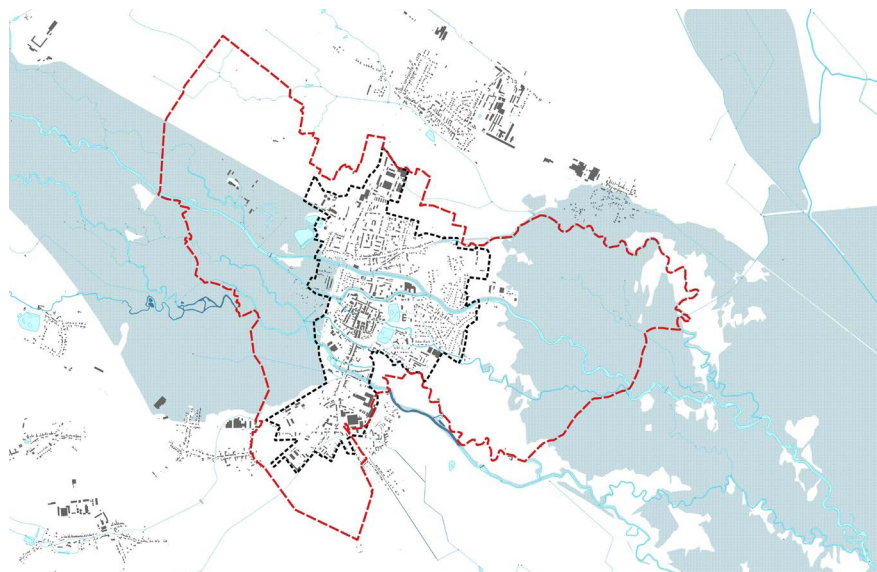
1 - Sobáčovský rybník	7 - Čerlinka	13 - Nečíz
2 - Mlýnský potok	8 - Třídvorka	14 - Dušní Morava
3 - Malá voda	9 - Muzejní voda	15 - Papírenská voda
4 - Morava	10 - Mlýnský náhon	16 - Odrážka
5 - Zámecká Morava	11 - Olomoucký rybník	17 - Past
6 - Zámecký rybník	12 - Uničovský rybník	18 - Loučka

Řeka Morava je páteří řekou jednoho ze tří velkých povodí v Česku a vlévá se do Černého moře. V CHKO protéká přibližně 44 km. Správa toků řeky Moravy spadá pod Povodí Moravy (PMO) a pod Lesy ČR. Jedná se o neregulovaný nížinný tok, klasifikovaný jako anastomozní systém - vnitrozemská říční delta se stálými, bočními, periodickými i slepými rameny. Periodická ramena, kterými je lužní les protkaný, se nazývají smuhy a mají charakteristickou periodickou proměnu z ramen na tůně, mokřady až po vyschlá ramena. **Řeka je ekologickou páteří CHKO a poskytuje nejen ekologické benefity, ale je i zdrojem vody pro rozsáhlou Olomouckou oblast**. Bohužel je značně ohrožená chemickým znečištěním - pozemní i podzemní voda dosahuje na nejvyšší rizikový stupeň (Vodstvo, [online]).

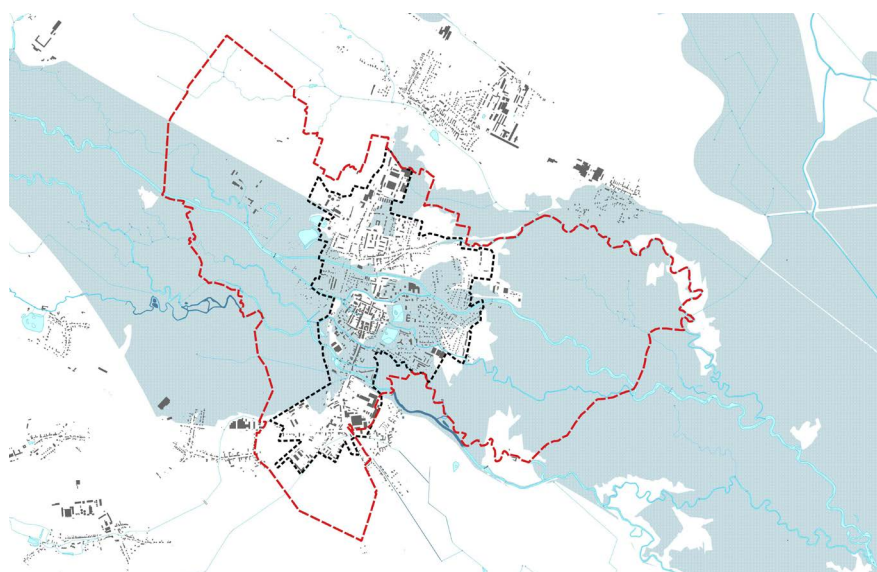
Z hydrogeologických charakteristik v celém území převažuje průlinový kolektor s vyšším až vysokým stupněm transmisivity. **Území je vhodné pro odběr vody, ale zároveň náchylné na znečištění** (Mapa hydrogeologických rajonů, [online])

ZÁPLAVOVÁ ÚZEMÍ

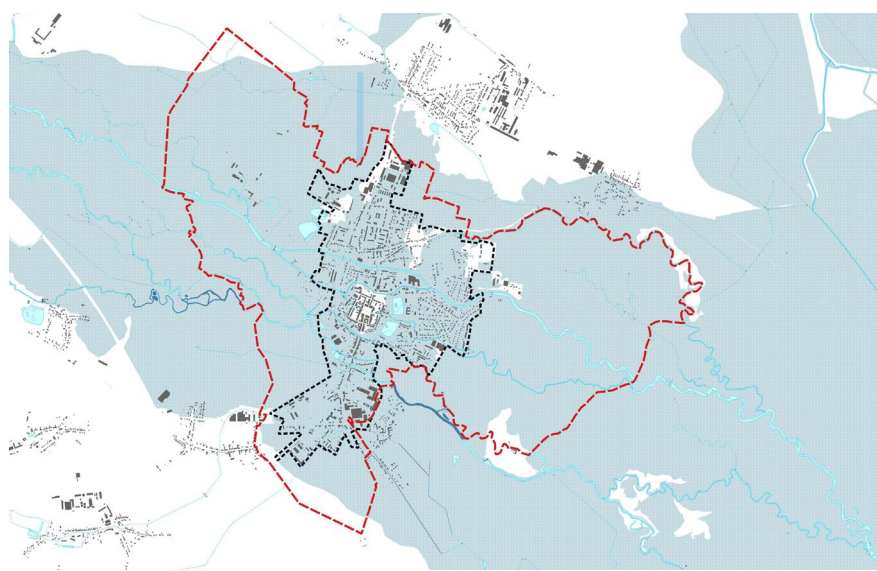
Q5

Q20

Q100

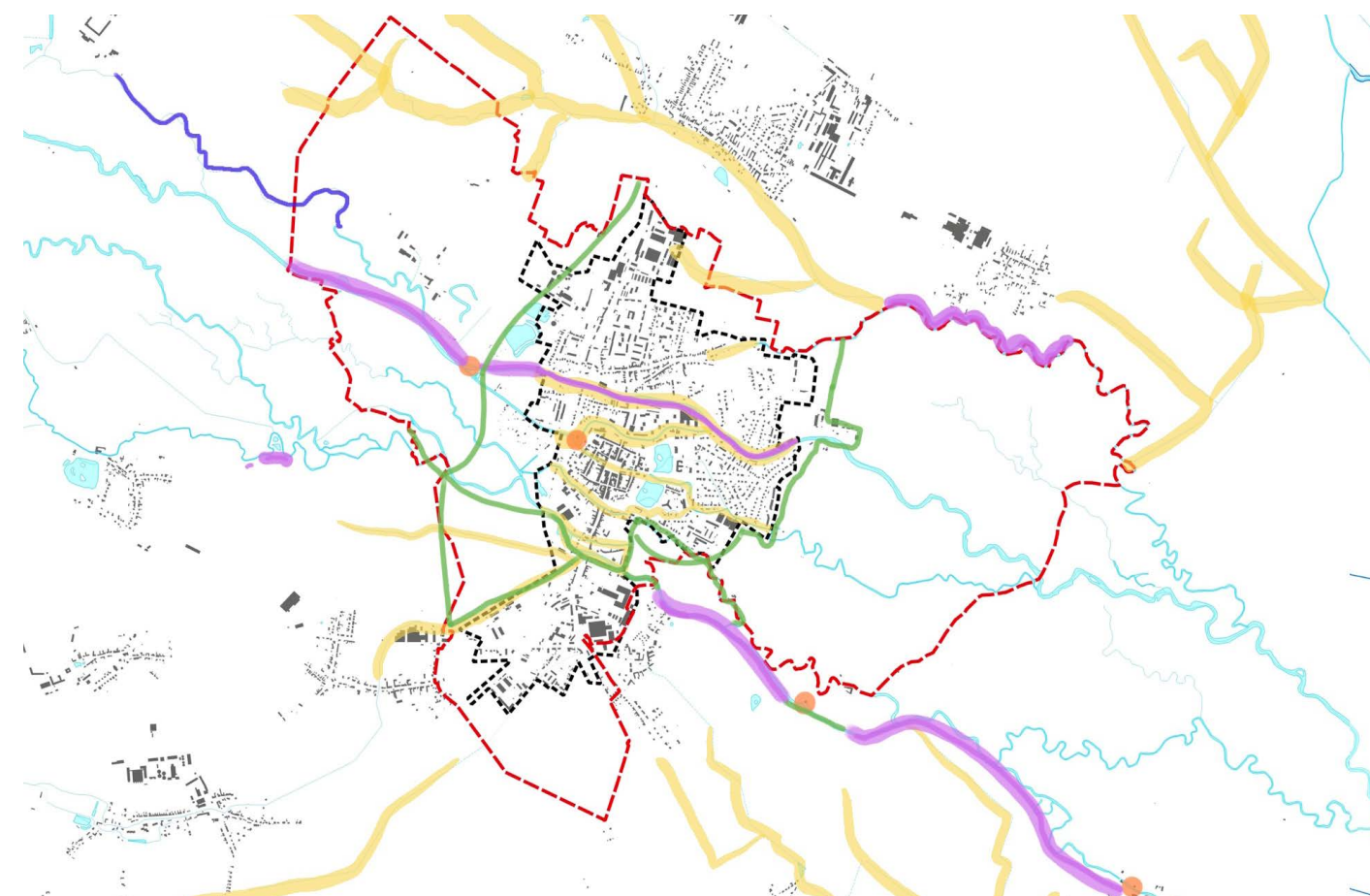

Litovel se nachází prakticky celá v záplavovém území. Pozoruhodnou zajímavostí a dokladem o perfektní znalosti terénu v historii je fakt, že **historické centrum zůstává mimo dosah povodně.**

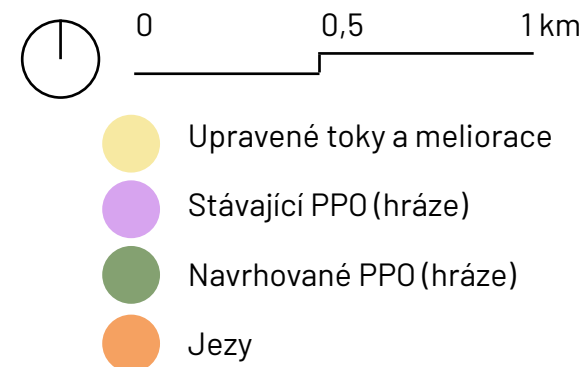
Největší záplavy postihly Litovel v roce 1997, kdy voda stoupla až o 6 metrů. Povodeň si vyžádala 49 obětí. Další povodně přišly v roce 2005 a 2006. Nutno říct, že dle analýz **velkou část povodňové vlny zachytila přirozená retenční schopnost lužních lesů** a zejména ji zpomalila a rozvolnila - povodňová vlna tak nepřišla najednou ale postupně kulminovala (Tauberová, 2017).

Obr. 21-23 Záplavová území. Zdroj: Záplavová území [online]

PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ

Obr.24 Mapa protipovodňových opatření, Zdroj: Územní plán, 2012

Selské hráze, tak se říkalo vršeným násypům, které sedláci v minulosti budovali na hranici lužního lesa. Snažili se tím, a velice úspěšně, zamezit rozliti řeky do polí a povodeň směřovat do lesů. Ve 20. století se přistoupilo přímo k úpravě toků - odstranění jezů a napřímení, zahloubení či zasypání toků (Letfus, 1932).

Po ničivé povodni 1997 byl zbudován plán **protipovodňových opatření** počítající s výstavbou hrází, kamennými náhozy říčního koryta a stavbou zídek. Jedná se o z velké části vyložené technická řešení. **K realizaci ale zatím z majetkoprávních důvodů a složitého odkupu pozemků nedošlo.** Cílem je chránit město od západu a svést vodu na sever do polí (Územní plán, 2015).

II. HISTORIE

HISTORIE

Oblast byla osídlená již v mladším paleolitu, jak dokládají nálezy v Mladečských jeskyních. Později vznikla slovanská **rybářská osada v místě nazvaném Staré město** (respektive na jeho západní straně v prostoru Zahradní a Královny ulice). Jednalo se o trhovou ves s vlastním kostelem. Tehdy již neslo název Litovel (zřejmě z vlastního jména L'uta). Jednalo se o důležité zastavení na obchodní stezce z Olomouce do Prahy. Ve třináctém století došlo z nařízení **Přemysla Otakara II. k přeložení města do chráněnější pozice mezi rameny řeky**. Lokátor Epich založil nové město kolem roku 1256 a přivedl nové, německé, kolonizátory. Od Jana Lucemburského dostala Litovel právo postavit hradby a město vešlo do obraného trojspolku s Uničovem a Olomoucí. **Němečtí osadníci začali také v Litovli vařit pivo, ve městě více než polovina domů měla pivovárčné právo**. Výrazné bylo také rybářství, na které upozorňuje i městský znak.

Po husitských válkách měšťané žádají o ochranu a vstoupili pod opatrovnictví nejdříve Vlašimů a později Boskoviců. Litovel se tak z královského města stala městem poddanským. Město prošlo výrazným rozkvětem v renesanci, kde došlo kromě vybudování měšťanských domů i ke stavbě radnice nad Nečizem. V 17. století přešla Litovel Lichtenštejnům, kde ovšem ztratila v obrovské rozloze Lichtenštejnského panství význam a začala postupně upadat. Důležitá je ale tato éra mimo jiné kvůli vybudování **komponované krajiny Nové Zámky**. Nicméně během 30. leté války došlo k vpádu švédských vojsk a vydrancování Litovle, čímž byl její úpadek završen. Došlo k vypálení mlýnů, zboření hradeb a hrází. Z této doby tak pochází první úpravy vodních toků, které byly po válce provedeny. Město následně prošlo barokní přestavbou.

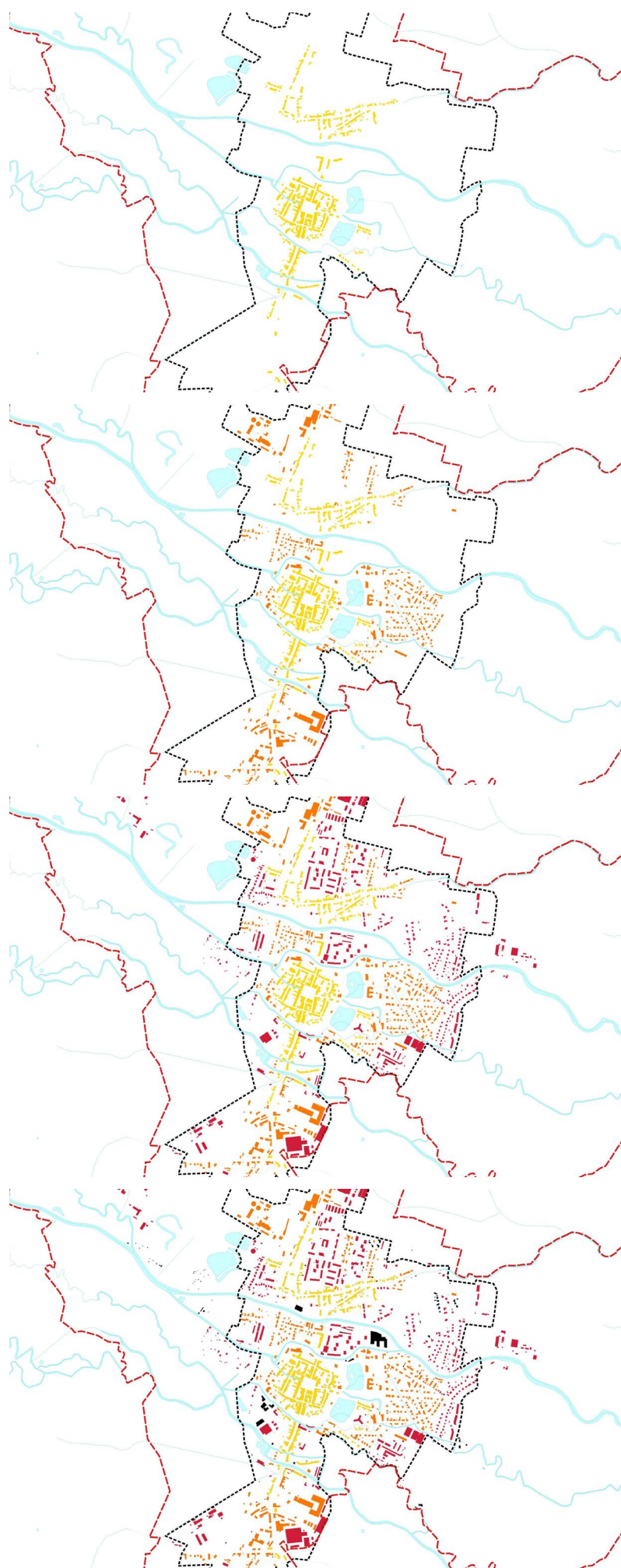
V roce 1850 se Litovel stala okresním městem. Došlo k nárůstu počtu obyvatel a rozvoji městského života. Byl zřízen Sokol i Měšťanská beseda. Docházelo k přílivu zejména českého obyvatelstva a Litovel se tak stala centrem českého průmyslu a zejména školství a kultury (dochází k založení reálného gymnázia) vedle jinak zejména německých měst. Z tohoto důvodu ani **nebyla Litovel příliš poznamenána II. světovou válkou a odsunem německého obyvatelstva**. Ve 20. století dochází k dalšímu rozvoji průmyslu - cukrovar, sladovna, lihovar, ale zejména pivovar navazující na dlouhou pivovárčnou tradici. Důležité bylo i vybudování železnice, které zajistilo dobré spojení se zbytkem země. Došlo k rozvoji **papírenského průmyslu, strojírenství** (firma Kimberly-Clark), sídlila (a stále sídlí) zde firma na výrobu **gramofonů nebo výroba sportovních potřeb Head**.

Mezi slavné osobnosti Litovle patří bezesporu **zápasník Gustav Frištenský, Jan Opletal nebo Jan Čep**.

(Konečný a kol, 2018)

Obr.25-26 Historické fotografie, Zdroj: Město Litovel na starých pohlednicích, [online]

URBANISMUS

Založení města - 1830

Litovel vznikla jako město na zelené louce s **typickým pravidelným půdorysem**. Naprosto zásadní obranný vliv měly vodní toky. Město bylo obehnáno **hradbami, jejichž okruh zůstal dodnes z části zachován**. Centrem bylo čtvercové náměstí. Důležitou součástí bylo i původní Staré město a nové **Olomoucké předměstí, sídlo řemeslníků**.

1830 - 1950

Kolem hradeb se nacházel **vodní příkop, jehož středem vedly promenády**. Později byl vodní příkop zasypan a vznikly zde nové ulice. Je vidět rozšiřování předměstí a vznik nových vilových čtvrtí. Dříve tolik potřebná řeka začala dělat zejména hygienické problémy. **Nečiz a další toky byly zatrubněny a tím pozbyly smyslu i četné mlýny**.

1950 - 2000

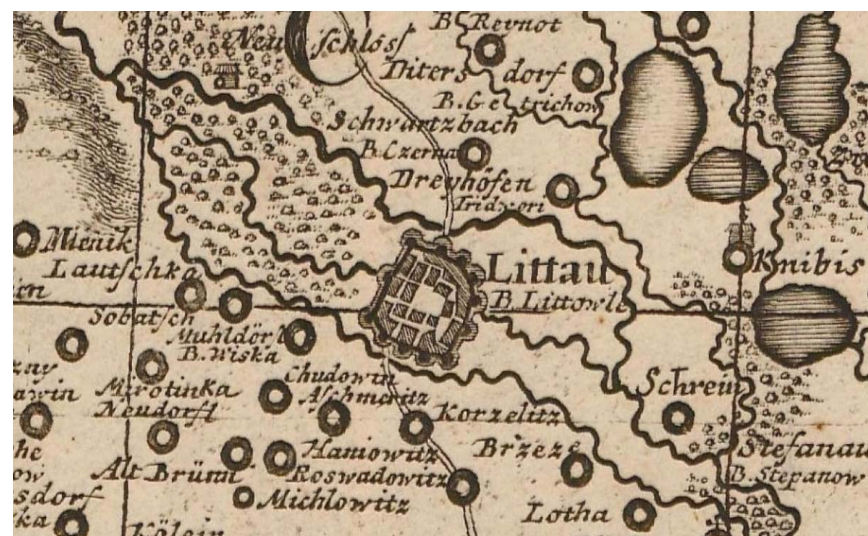
Dochází k **rozšiřování průmyslové zony a budování nových sídlišť** - sídliště Vítězná a Karlov. Litovel si v zásadě fixuje hranice a další expanze neprobíhá.

2000 - 2023

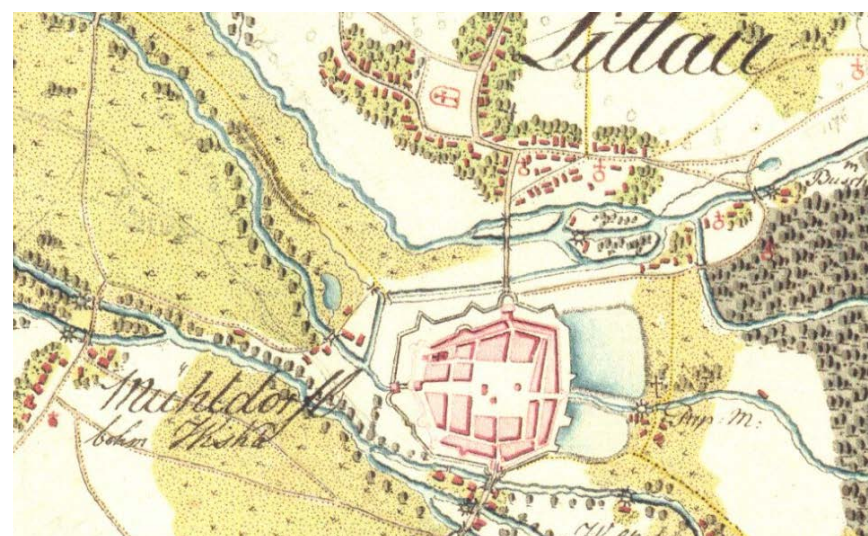
Stavební rozvoj města se prakticky zastavil. Pozitivem je, že nedochází k tvorbě sídelní kaše a nová jednotlivá zástavba se přesouvá spíše do okolních obcí. Nově je zastavovaná lokalita Na Pavlínce. Problém je ale s **vylidňováním a neúdržbou centra města, které je prázdné**.

Obr.27-30 Urbanistický vývoj

HISTORIE V MAPÁCH

Obr.31 Mullerova mapa Moravy, 1716

Na mapě I. vojenského mapování je dobře vidět dualita obou měst - nové a staré Litovle. Lépe je také zachycené opevnění Litovle ve formě hradeb a věží.

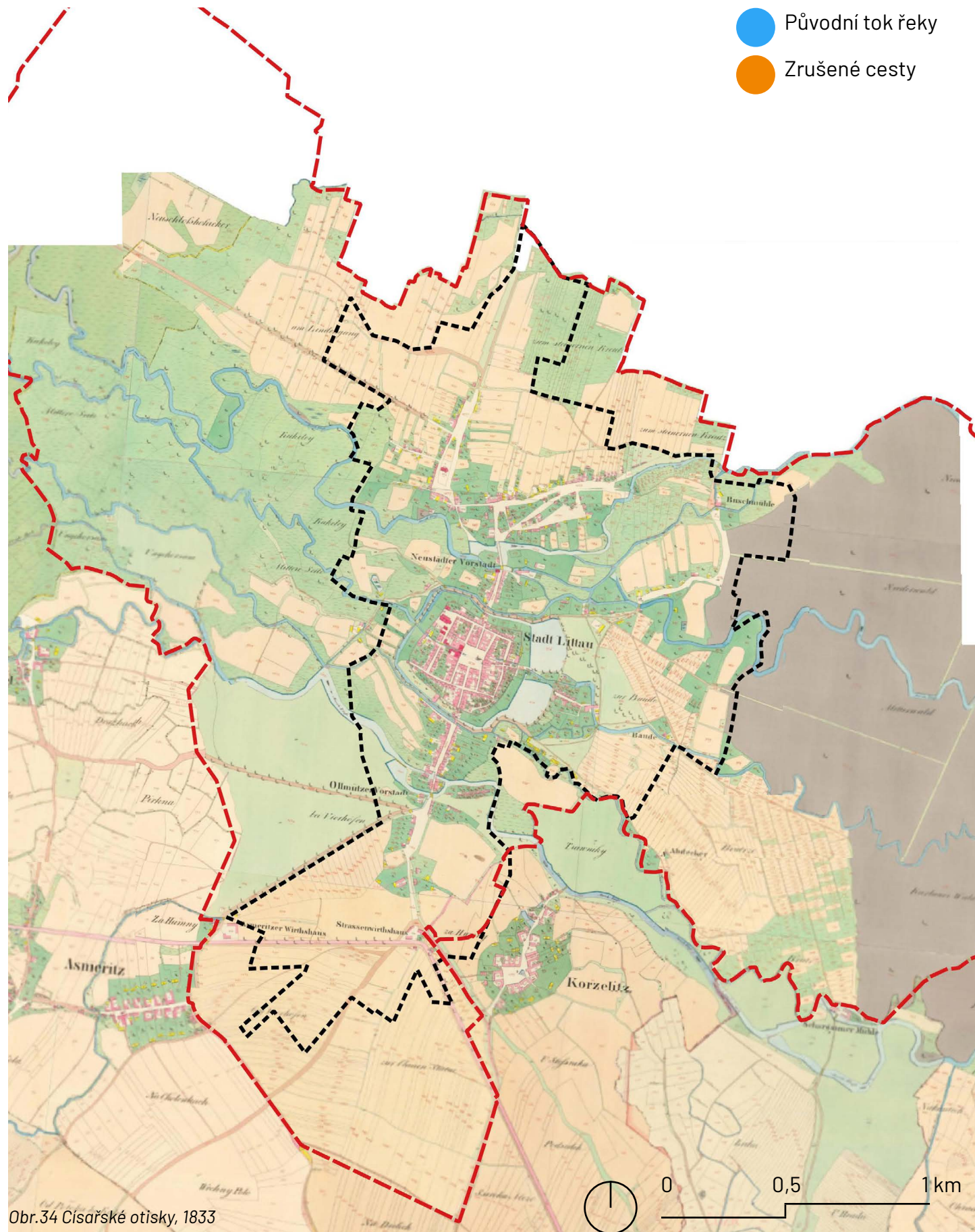
Obr.32 I. Vojenské mapování, 1764-1768

Mapa III. Vojenského mapování ukazuje mimo jiné i pravidelné rozdělení hospodářského lesa.

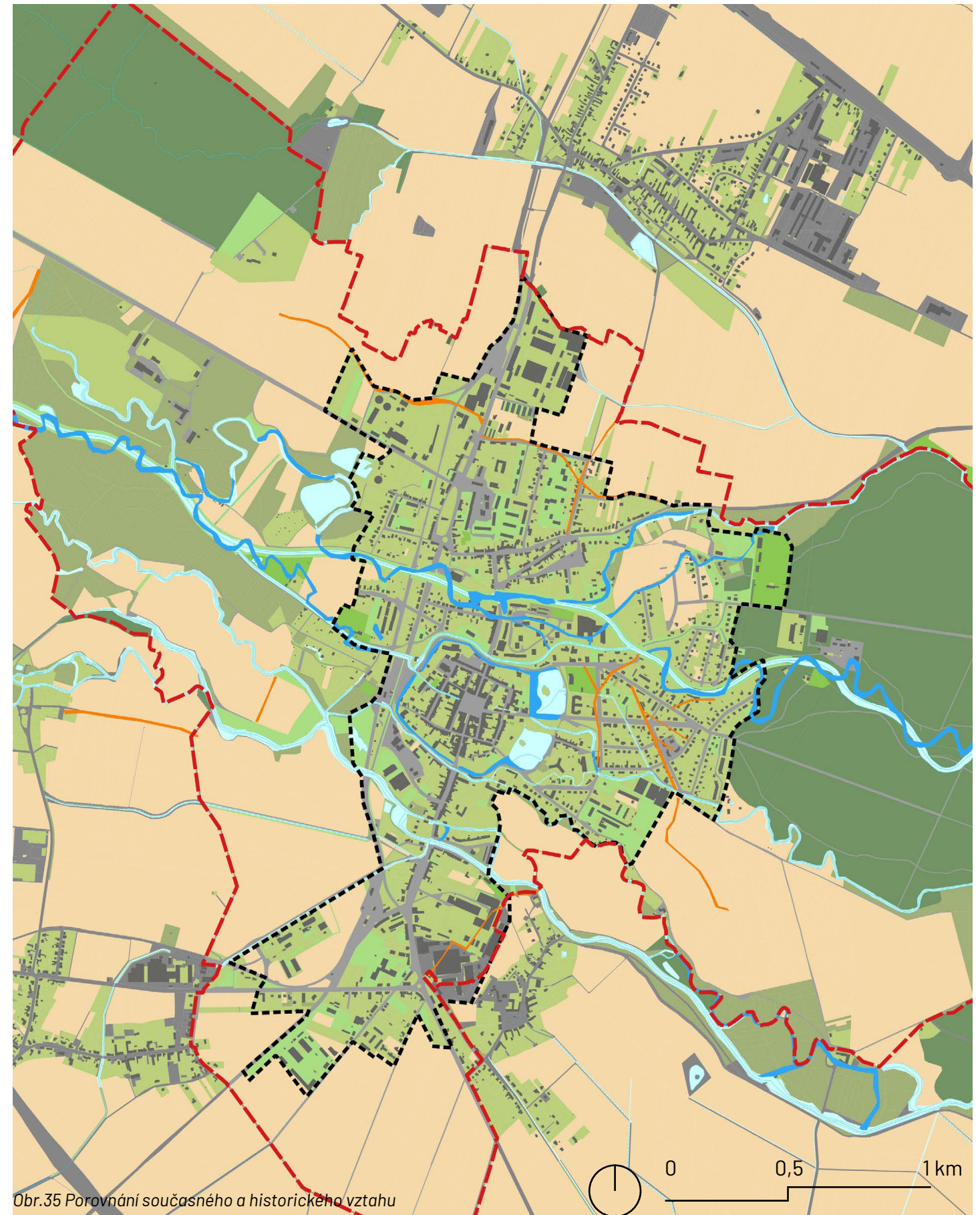
Obr.33 III. Vojenské mapování, 1876-1878

CÍSAŘSKÉ OTISKY

Obr.34 Císařské otisky, 1833

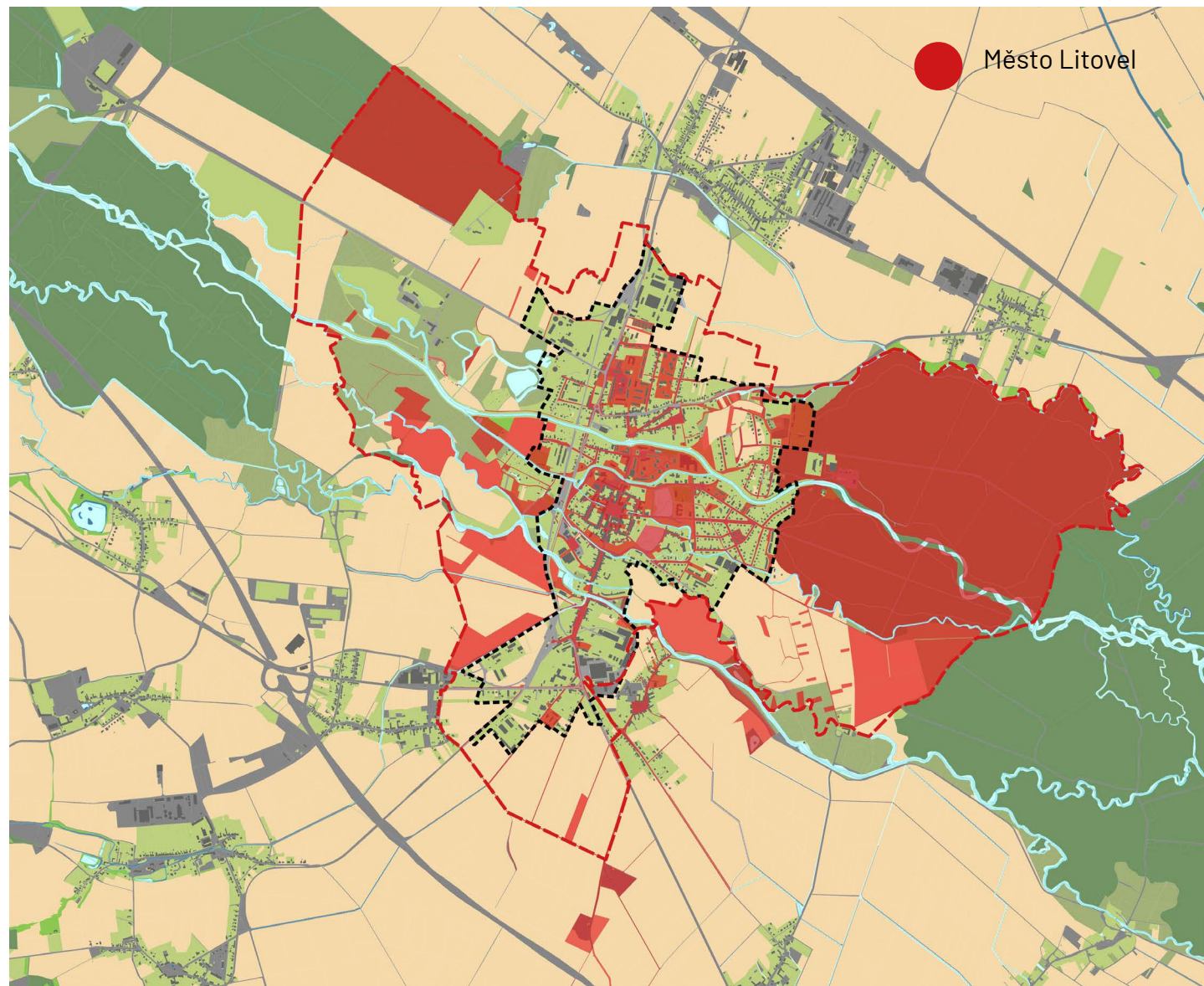
LANDUSE V POROVNÁNÍ S HISTORICKÝM STAVEM

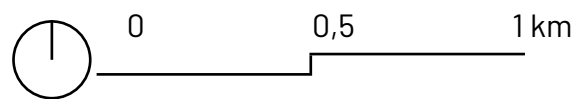
Obr.35 Porovnání současného a historického vztahu

III. SOUČASNOST

VLASTNICTVÍ

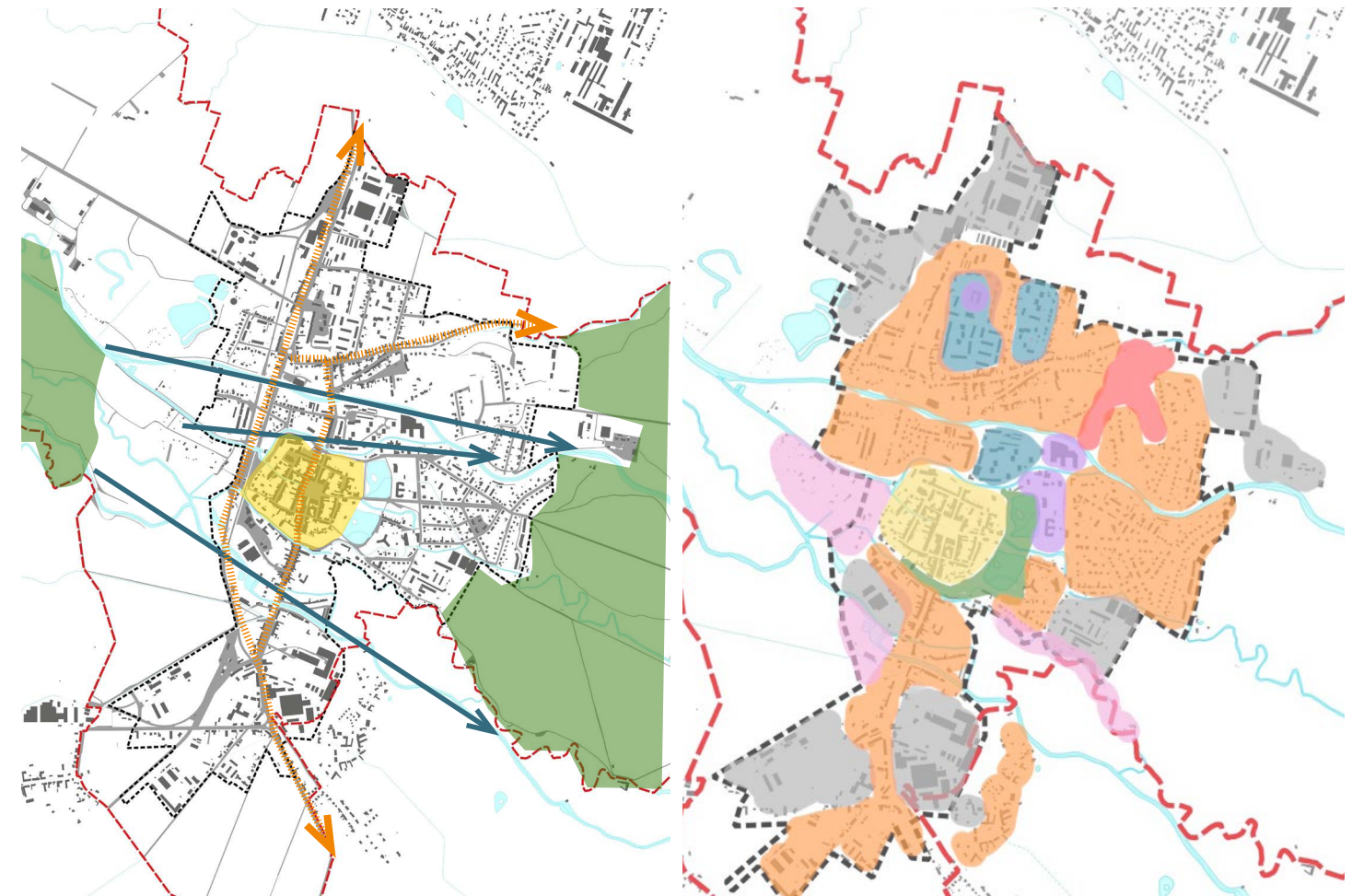

Obr.36 Mapa vlastnictví, Zdroj: Nahlížení do katastru nemovitostí, [online]

Město Litovel vlastní pozemky zejména v centru, část polí a velké úseky lužního lesa. Olomoucký kraj vlastní hlavní komunikace - Dukelská, Uničovská, Žerotinského, Loštická, Olomoucká a Svatoplukova. Stát vlastní koryta vodních toků. Zbytek pozemků je v soukromém vlastnictví.

URBANISTICKÁ STRUKTURA MĚSTA

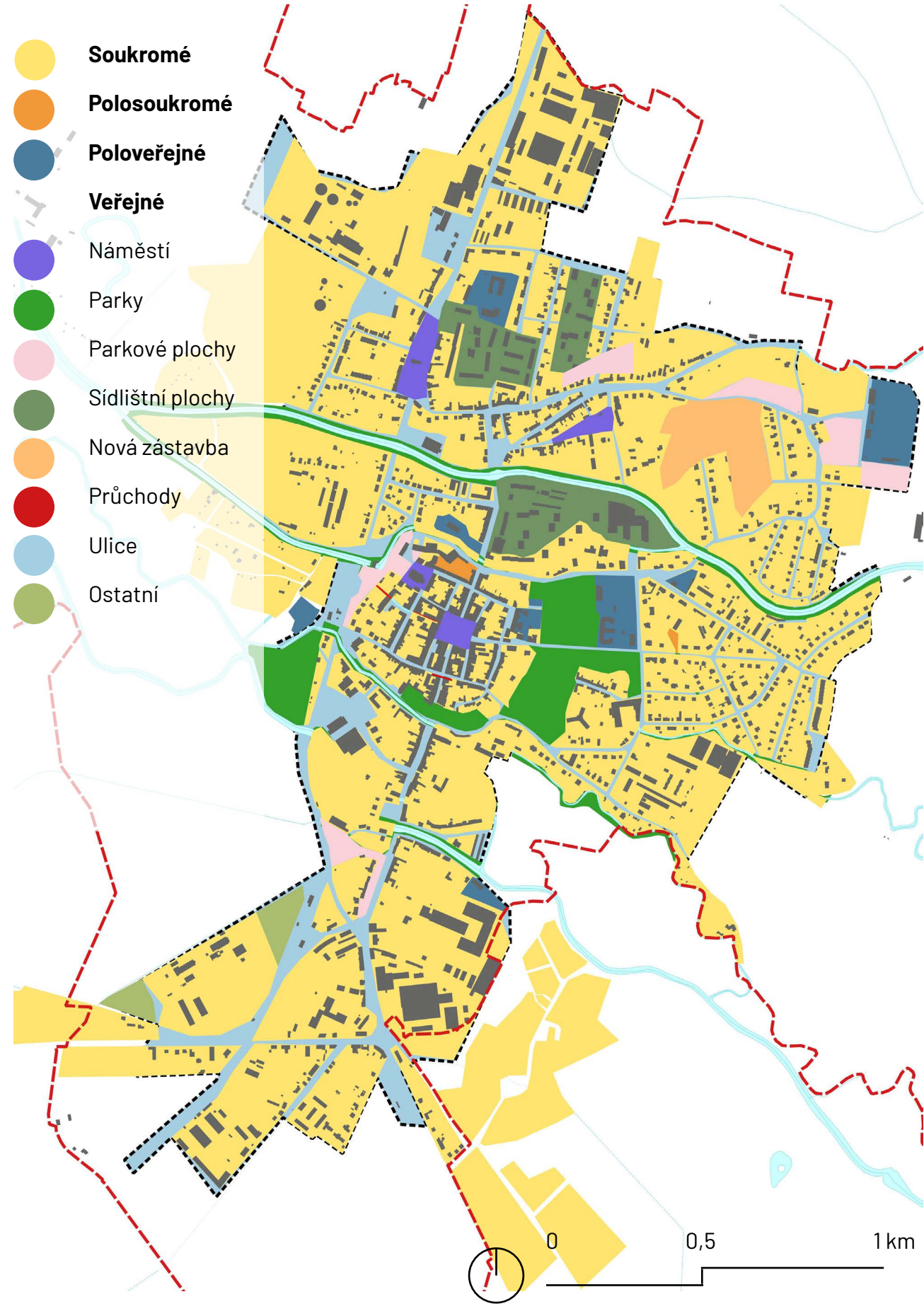

Obr.37-38 Schéma města

- Hranice rozvoje - CHKO
- Horizontální linie řek
- Vertikální linie komunikací
- Centrum
- Historické centrum
- Zástavba rodinných domů
- Parky
- Školské areály
- Průmysl
- Zahrádkářské kolonie
- Modernistická sídliště
- Nová zástavba

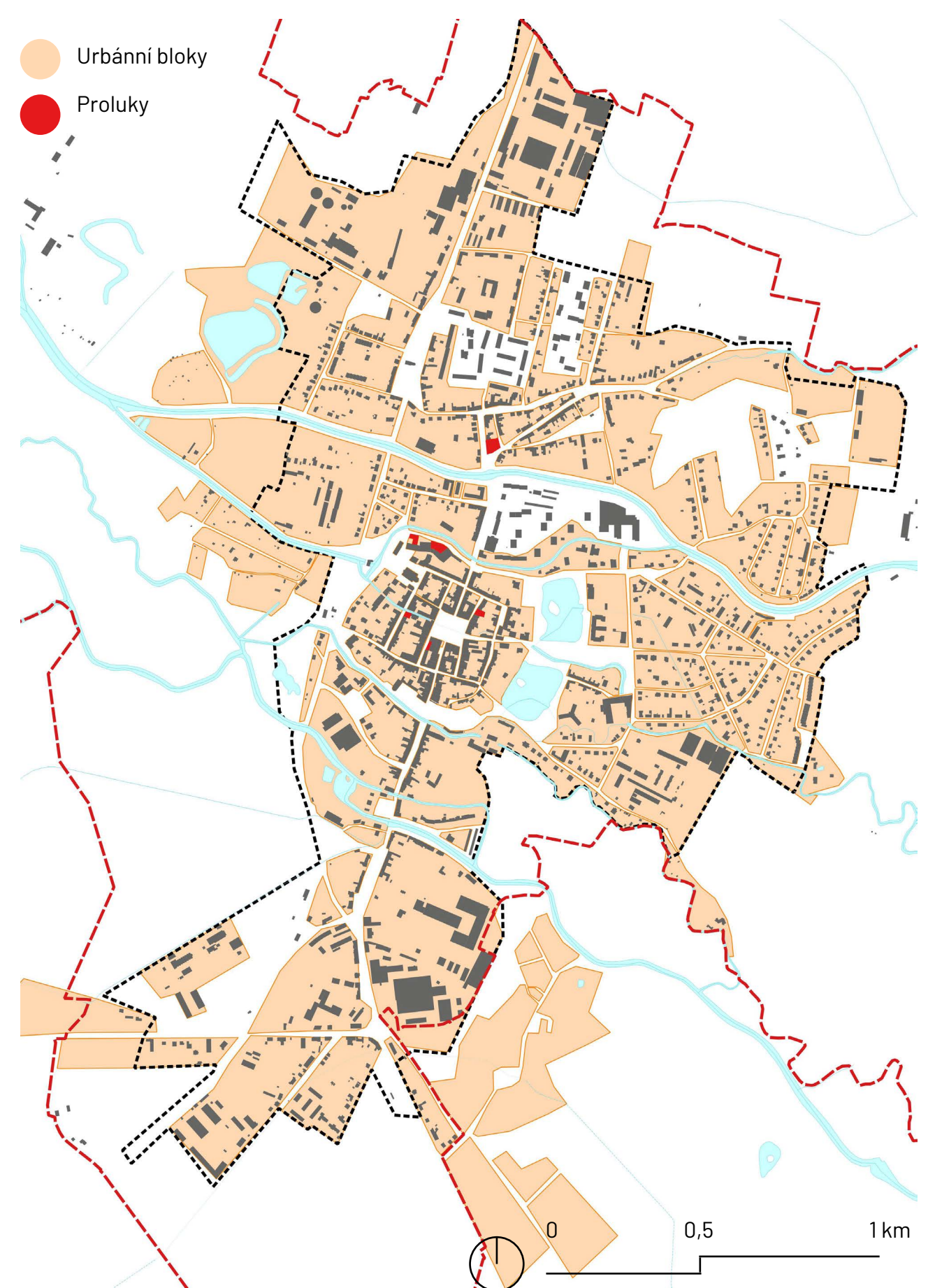
Urbánní struktura Litovle je majoritně ovlivňována morfologickým rámcem ramen Moravy. Důležitou strukturou jsou i komunikace. Jakýkoliv rozvoj je díky CHKO a zájmům ochrany přírody možný spíše severo-j jižním směrem než západovýchodním. Litovel má poměrně jednoduchou a velice **kompaktní strukturu vycházející z historického jádra.** Na něj navazují parky. Většinu města tvoří v zásadě vilová zástavba rodinných domků. Průmyslové areály se nachází především na jižním a severním okraji města. Na západním a východním jsou zahrádkářské kolonie. Sídlíště se tu nachází pouze tři.

TYPY PROSTOR

Obr.39 Typy prostor

URBÁNNÍ BLOKY

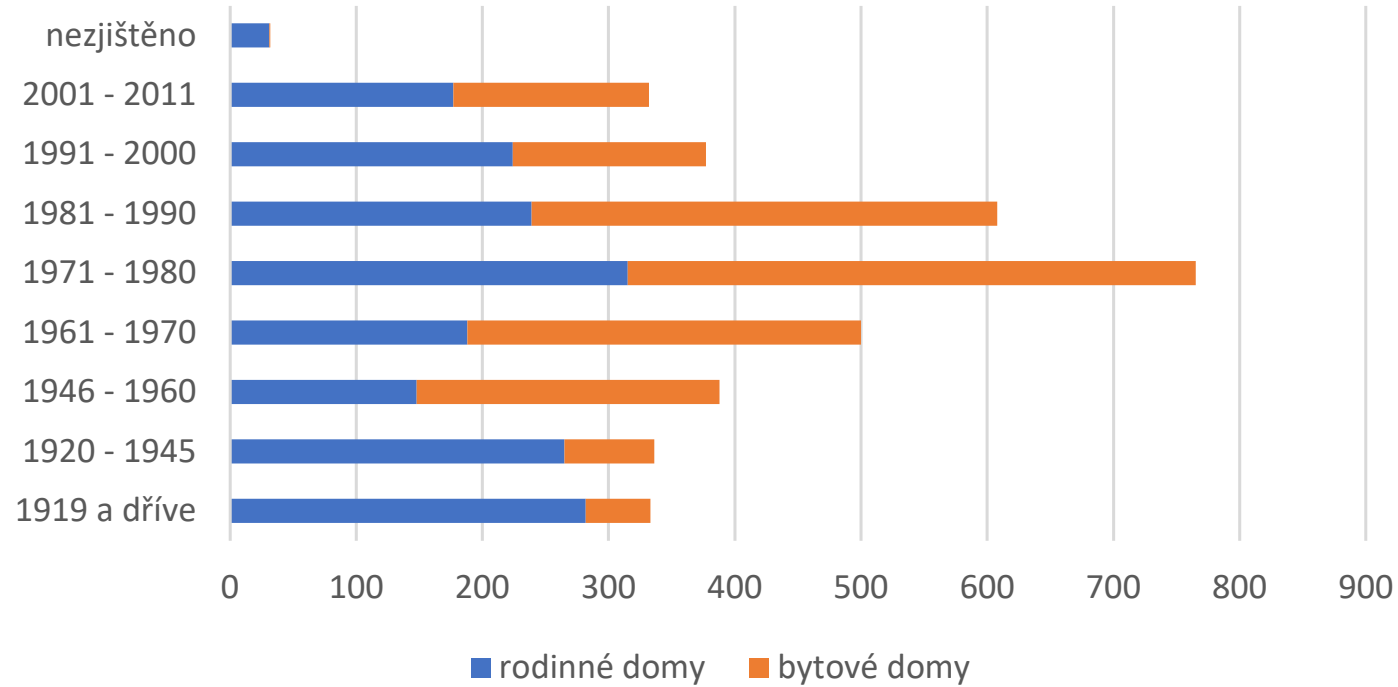

Obr.40 Urbánní bloky

BYDLENÍ

Nachází se zde **3706 obydlených bytů a 223 neobydlených bytů**. Obec vlastní 285 bytů, 2912 bytů vlastní fyzické osoby a 425 bytové družstvo. 1869 bytů se nachází v rodinných domech, 1802 v bytových domech. (Obyvatelstvo, domy, byty a domácnosti podle Sčítání lidu, domů a bytů - ČR, kraje, okresy, SO ORP, správní obvody Prahy a města (sídla SO ORP), 2011). **Obec disponuje poměrně malým bytovým potenciálem, který z velké části pronajímá.**

Doba výstavby

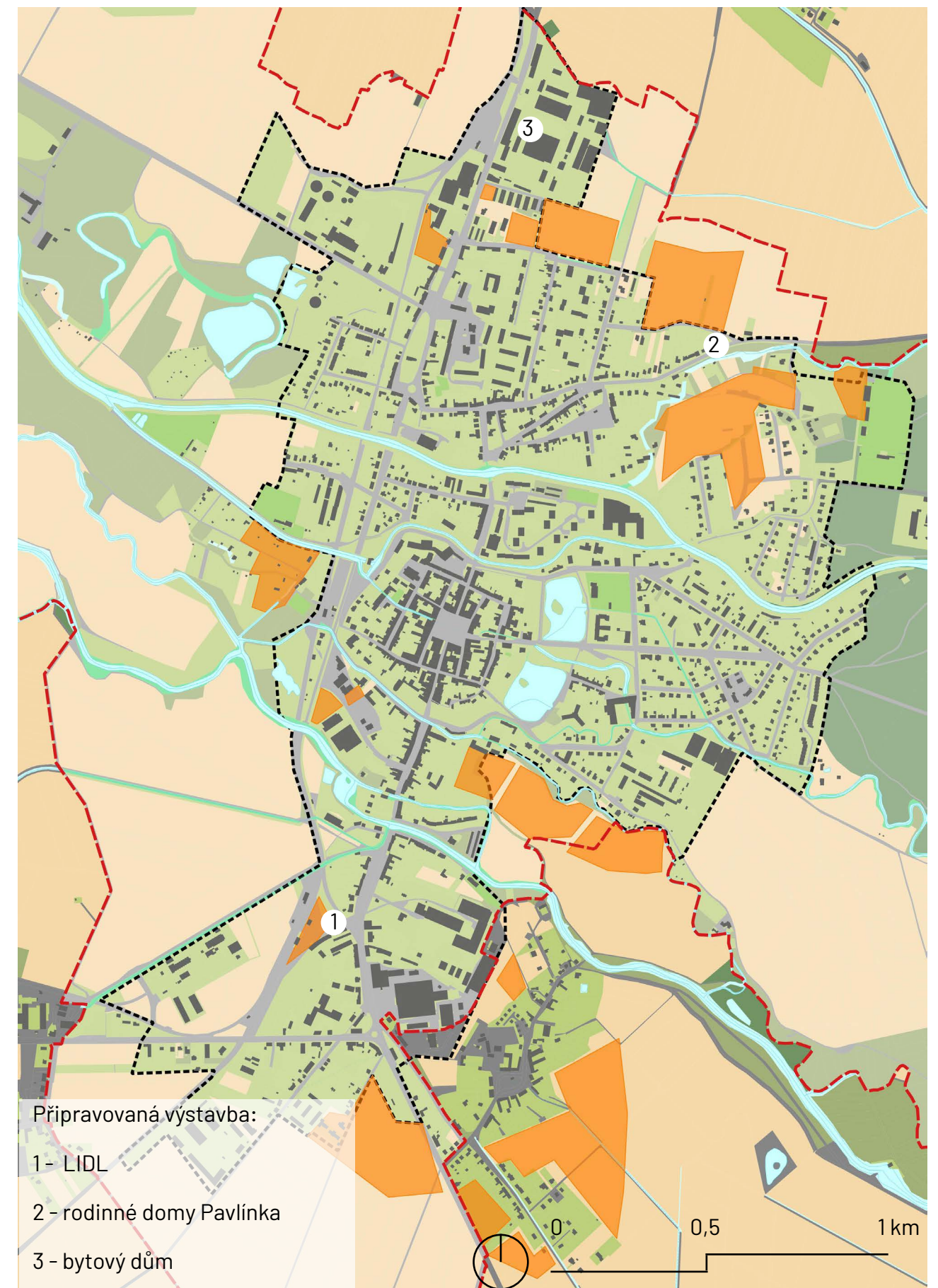
Graf 1 Doba výstavby v Litvli, Zdroj: Obyvatelstvo, domy, byty a domácnosti podle SLDB 2011

Výšková hladina města ve vztahu k výstavbě si v zásadě zachovala původní charakter - **dominantami jsou věže kostelů a radniční věž**. Nejvyšší panelové domy mají 8 pater (cca 23 m). Výrazně ještě vystupuje areál cukrovaru.

Protože se Litovel nachází prakticky na rovině, jsou její dominanty zdaleka vidět.

Problémem veřejných prostor v Litvli je z velké části jejich **anonymita a nepojmenovatelnost** - mnoho z nich je "parkovou plochou", něčím mezi parkem a shromažďovacím prostorem. Dalším problémem je **malá užívanost náměstí** - zejména Staroměstské náměstí tím výrazně trpí. Obecně jsou veřejné prostory využívány málo, hlavní náměstí prakticky pouze během oslav. Navštěvované jsou parky, hřiště, okolí sídliště a blízké Litovelské Pomoraví. **Hodně lidí se taktéž schází kolem koupaliště a vodáckého kempu.**

OBLASTI MOŽNÉHO NOVÉHO ROZVOJE DLE UP

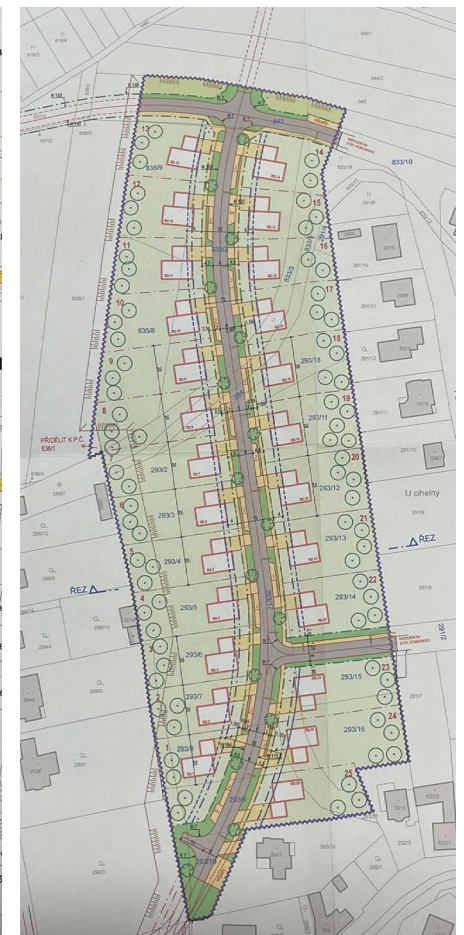
Obr.41 Oblasti nového možného rozvoje dle UP

NOVÁ VÝSTAVBA PAVLÍNKA

Nejnovější výstavba probíhá na lokalitě Pavlínka. Podle urbanistické studie zde má postupně vzniknout **66 rodinných domů**. Část již vznikla, nyní se staví 25 nových. Projekt provázejí určité nejasnosti, dochází k výrazným terénním modelacím, zřejmě v obavě z povodní. Projekt počítá s návazností na stávající komunikace, ale výškové rozdíly to poměrně komplikují a zatím je území plné bariér. Lze však předpokládat, že se toto v pozdějších fázích snad vyřeší, i když aktuální stav je velice neuspokojivý. Urbanistická studie počítá s vybudováním nového parku.

Obr.42 Studie RD Pavlínka, Zdroj: Brauner, 2005

Obr.43 Studie RD Pavlínka, Zdroj: Malý, 2018

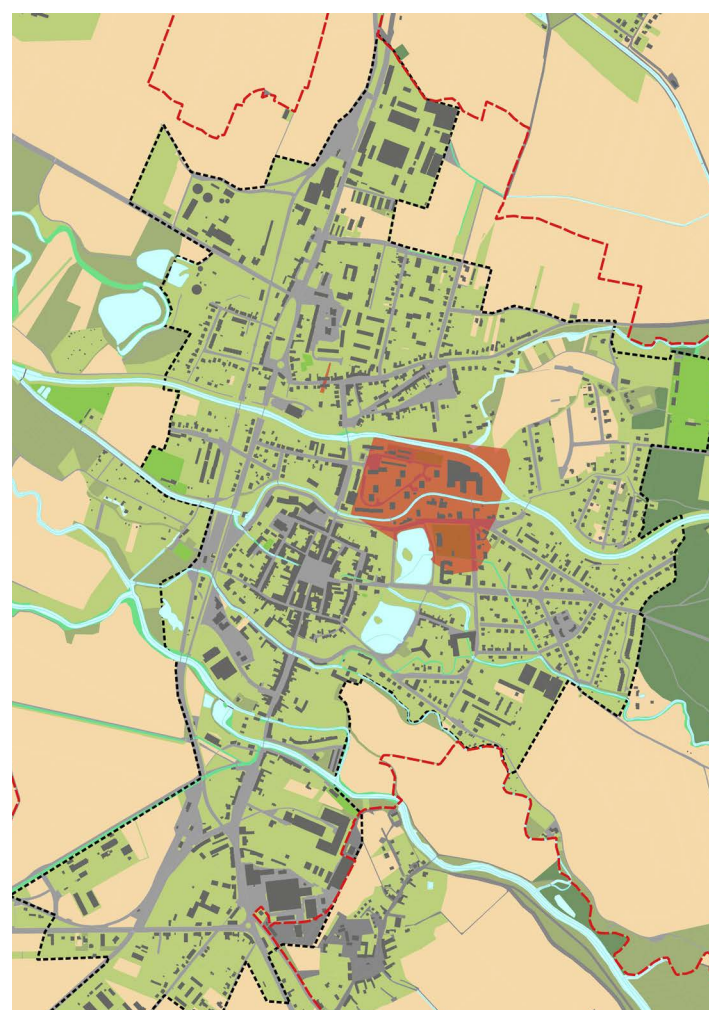
DOPRAVA

Hlavním silniční tah je severojižní silnice II. třídy Olomouc – Litovel – Uničov., podél níž vede i železnice. Jedná se o vytíženou komunikaci, která velmi silně ovlivňuje život v obci. **V územním plánu jsou zaneseny dvě odlehčovací komunikace.** První vede od Olomouckého předměstí do průmyslových zón (pivovar, Kimberly Clark) na východní straně města. Druhá nová silnice je vedena na západní straně od stávající silnice II. třídy a vytváří **obchvat** kolem města (Územní plán, 2015).

Město se dlouhodobě potýká s **nedostatkem parkovacích prostor a s dopravní vytížeností náměstí a ulice Palackého.**

Hromadnou dopravou je město obslouženo dobře. Výraznou roli hraje v ploché Litovli i nemotorová doprava - zejména **cyklistika**. Město intenzivně pracuje na budování nových cyklostezek (kupříkladu Litovel – Uničov), ale chybí kupříkladu propojení s Cholinou, Dubčany a Haňovicemi nebo spojení na Nové Zámky.

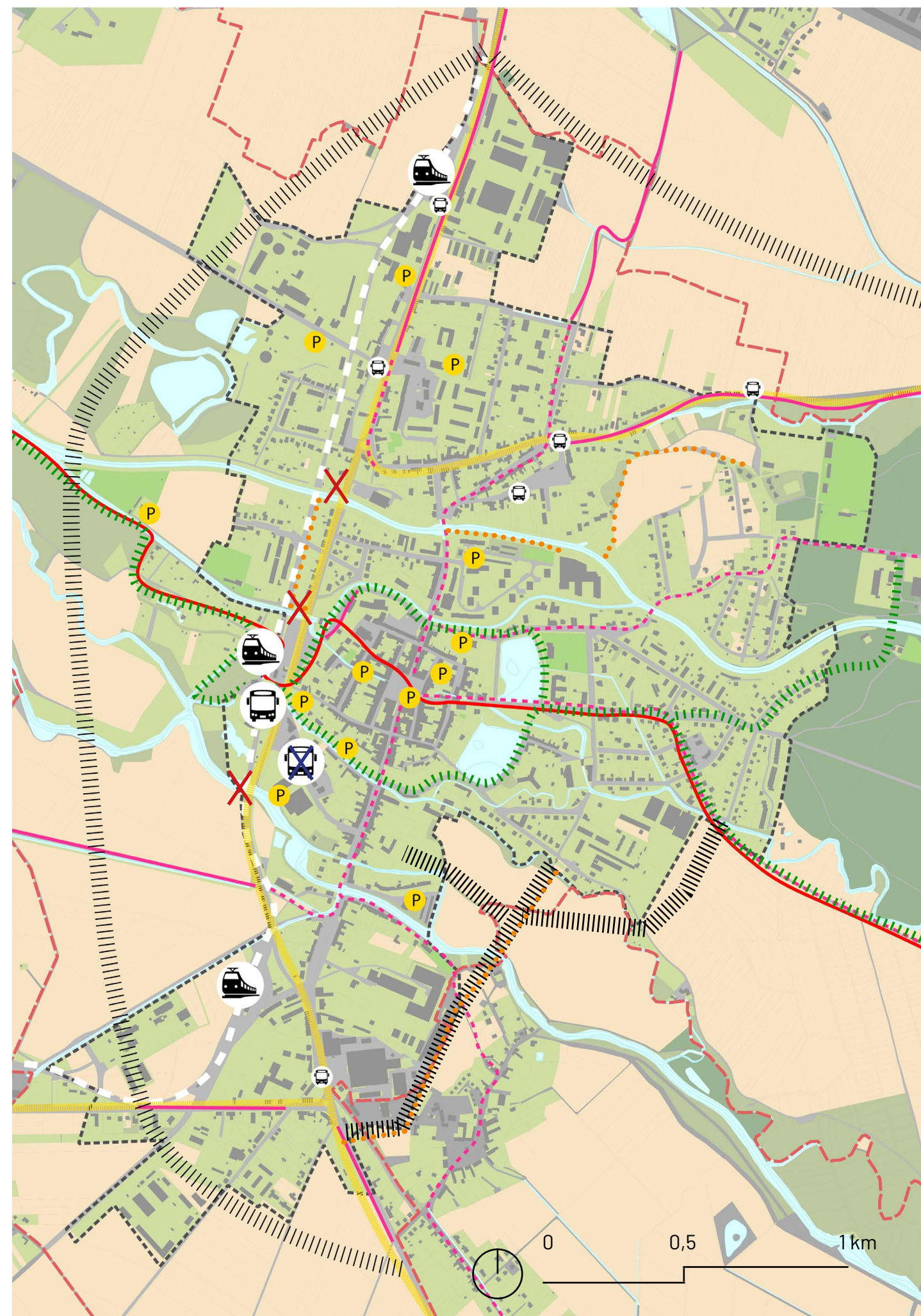
Je zde vyznačena pouze jedna - **červená turistická trasa**. Obecně je zde značně **nedostatečné propojení jižním směrem pro nemotorové způsoby dopravy.**

- Železnice
- Hlavní silniční tahy
- Cyklostezka
- Cyklotrasa
- Naučná stezka
- Turistická stezka
- Parkoviště
- Autobusové nádraží
- Autobusová zastávka
- Vlakové nádraží
- Navrhovaný obchvat UP
- Navrhovaná pěší cesta UP
- Problémy s prostupností
- Dočasné autobusové nádraží

Obr.46 Pěší dostupnost 400 m

Na schématu je vyznačena oblast města, ze které **NENÍ** do 400 m (5 min) dostupná krajina - okraj města a možnost mimoměstské rekreace. Je vidět, že **město je velice kompaktní a okolní krajina je dobře přístupná.**

Obr.47 Analýza dopravy

SLUŽBY

Město má **dostatečnou kapacitu většiny služeb**, jako jsou například školská zařízení nebo obchody. **Vyšší služby (vysoké školy, polikliniky apod.) zajišťuje blízká Olomouc.** Z Litovle **vyjíždí 567 studentů, dojíždí 990 studentů**, zejména z okolních vesnic. Problémem je rozložení služeb – **jižní část města je prakticky bez obchodů**. Rovněž hřiště jsou koncentrována v centru.

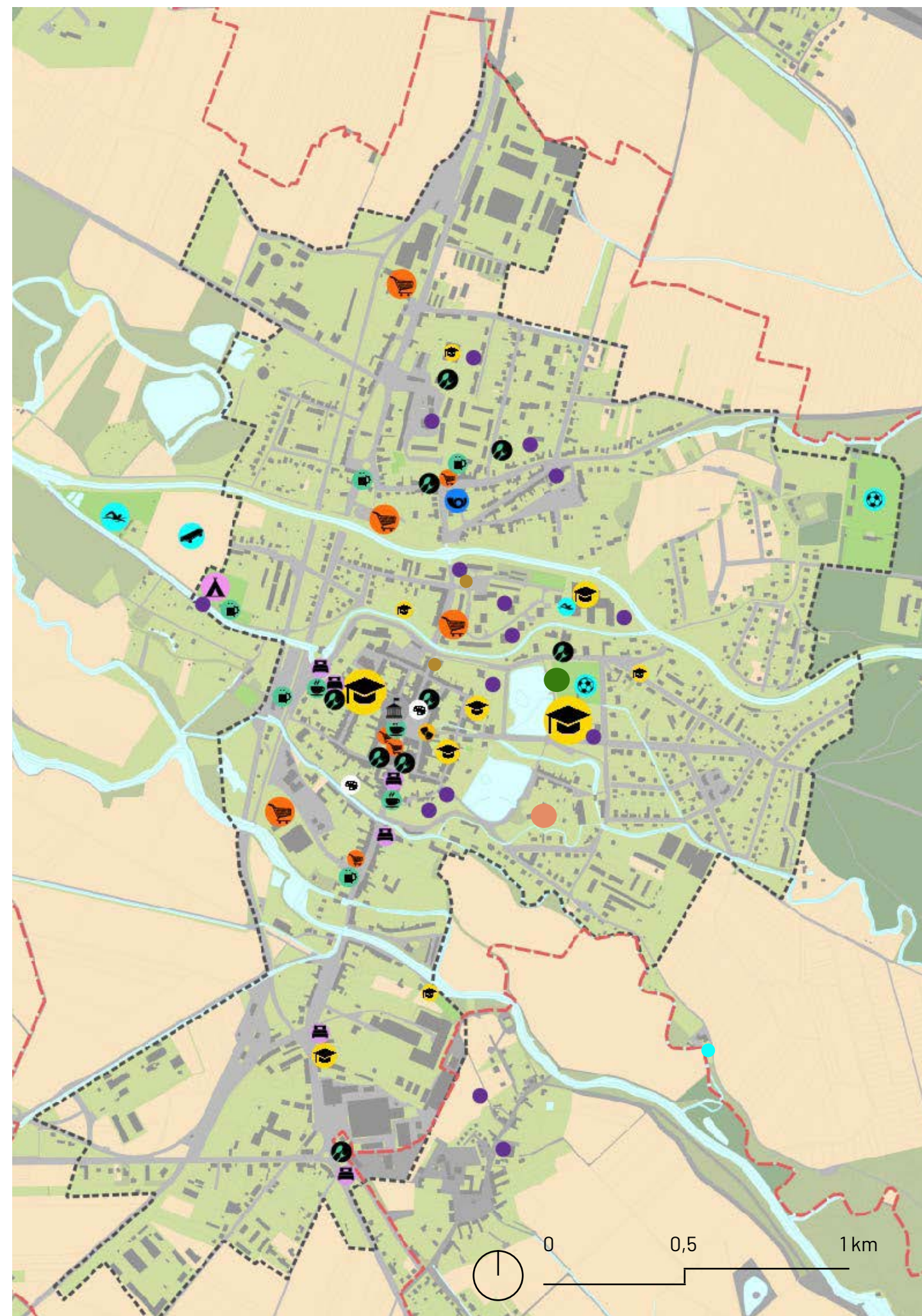
Obecně má město na to, že se jedná o turisticky vytiženou lokalitu a vstupní bránu CHKO Litovelské Pomoraví, **nedostačující kapacitu ubytovacích zařízení a restaurací**. Těch se tu nachází opravdu minimum, všechno ve formě apartmánů. Restaurace se tu nachází téměř jen tři/čtyři, v ostatních případech se jedná spíše o fastfoody a bistra.

Nachází se tu plavecký bazén a koupaliště, fotbalový stadion, hřiště na discgolf a skatepark/pumptrack. Nenacházejí se tu jiné sportovní areály nebo možnosti sportovního využití. Kultura je v Litovli zastoupena **městským muzeem a muzeem harmonik**. V městském muzeu se nachází stála expozice Gustava Frištenského, litovelských řemesel a gramofonů a pořádají se tu různé tematické akce. Ve městě se nachází **městský klub pořádající různé aktivity**. Jiná forma kulturního/společenského využití zde není (zatímco kupříkladu v jen o málo větším Uničově se nachází kino, pět muzeí a galerie). **Obyvatelé majoritně odjíždí za kulturním využitím do Olomouce a Litovel se tak prakticky stává suburbii Olomouce.**

Školy a školská zařízení:

- Mateřská škola Gemerská
- Mateřská škola G. Frištenského
- Církevní mateřská škola Svatojánek
- Mateřská škola Nasobůrky
- ZŠ Jungmannova
- ZŠ Vítězná 1250
- ZŠ Nasobůrky
- ZŠ, dětský domov a jídelna Litovel
- Gymnázium Jana Opletala
- Střední odborná škola Litovel
- Domov mládeže SOŠ Litovel
- Dům dětí a mládeže
- Základní umělecká škola
- Školní jídelna Studentů, Litovel
- Školní jídelna ZŠ Vítězná

- ● ● MŠ/ZŠ/SŠ
- Obchod/potraviny
- Restaurace/Bar/Cafe
- Penzion
- Kemp
- Sportoviště
- Hřiště/Workout
- Radnice/úřad
- Muzeum/městský klub
- Pošta
- Nemocnice
- Domov pro seniory
- Sokolovna

Obr.48 Služby

ZAMĚSTNANOST

Litovel má velice **dobrou úroveň nezaměstnanosti**, nezaměstnanost je zde pouze 1,7% a dlouhodobě se drží okolo 2%. Úřad práce eviduje 46 volných pracovních míst (Volná pracovní místa Litovel, 2024)

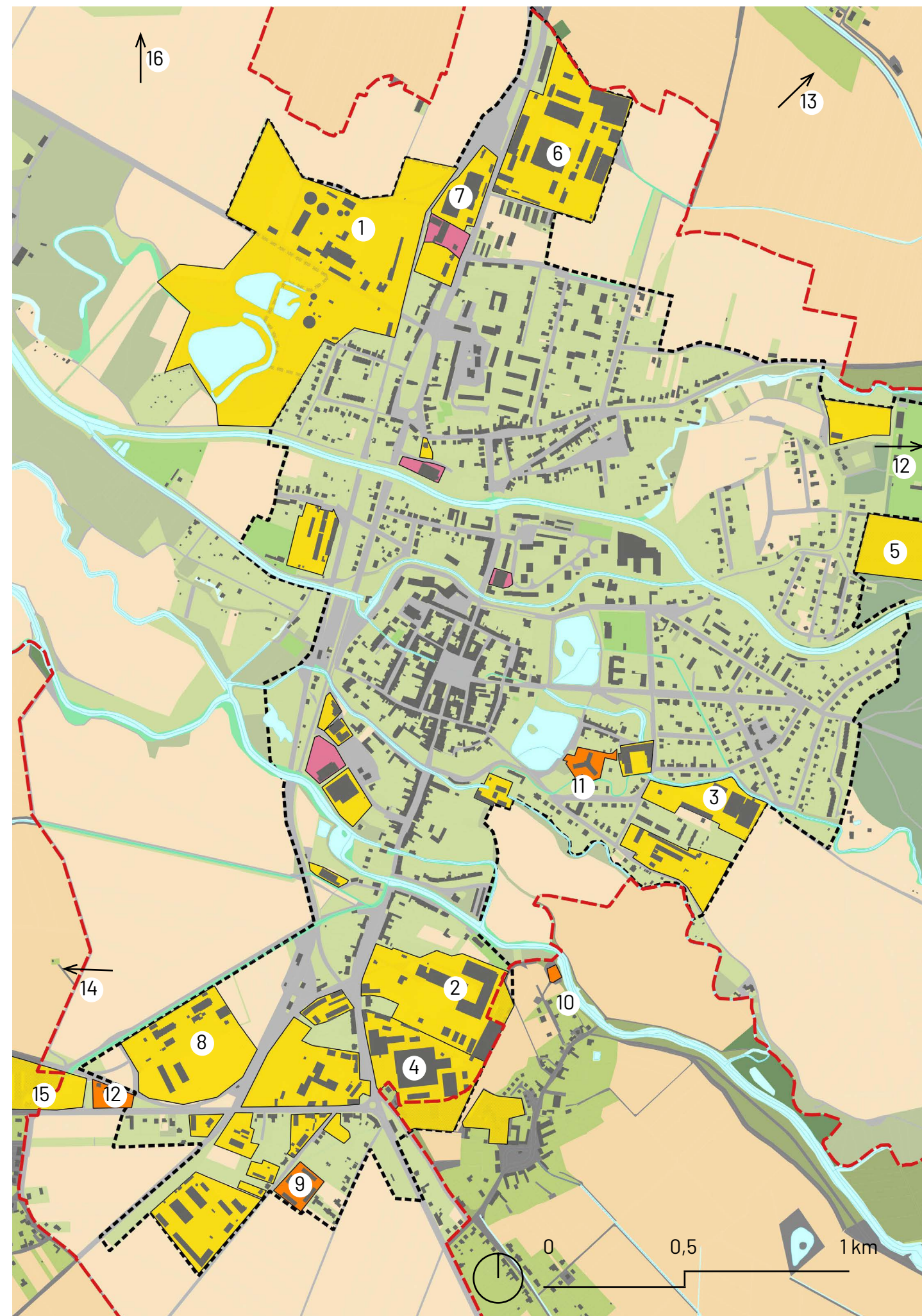
V Litovli je evidováno 4707 zaměstnaných osob. **Za zaměstnáním vyjíždí 1776 lidí (38%), z toho denně 1536 osob (32,6%)**. Počítány jsou i osoby dojíždějící v rámci města (kupříkladu na druhou stranu). Nejvíce osob (720 - 15%) směřuje do Olomouce. **Do Litovle dojíždí 1748 zaměstnaných. Z toho 35% využitých dopravních prostředků tvoří autobus, 24% automobil, 16% kolo a pouze 3% vlak**. Nejvíce osob dojíždí z Uničova, Olomouce a Červenky. (Zdroj: Dojíždka za prací a do škol v Olomouckém kraji (na základě výsledků SLDB), 2001) Je z toho **patrný význam dojíždky zejména do Olomouce a Uničova a význam autobusové a cyklistické dopravy**.

Nejvíce obyvatel (32%) je zaměstnáno v průmyslu, následují služby (školství, zdravotnictví apod.) a obchod - 11% (Litovel - Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti, 2021). **Je zde vidět poměrně malá zastoupenost zaměstnanců v odvětví služeb**, což jde částečně proti republikovému trendu a trendu vývoje zaměstnanosti - kdy se majorita přesouvá právě do služeb a zaměstnanci v průmyslu začínají být nahrazováni automatizací.

Nejvíce obyvatel starších 15 let má jako nejvyšší dosažené vzdělání odborné vyučení bez maturity (22%), základní (21,8%), střední bez maturity (20%), dále úplné střední s maturitou (18,8%). Vysokoškolsky vzdělaných je asi 552 obyvatel - 6,6% (Litovel - Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle ekonomické aktivity, pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání, 2021). To je hluboko pod republikovým průměrem, kdy vysokoškolsky vzdělaných je 17,5% obyvatel a naproti tomu základní vzdělání má 12% obyvatel. **Obyvatelstvo Litovle je tedy poměrně málo kvalifikované a vzdělané.**

- 1 - Litovelská cukrovarna a.s.
- 2 - **Pivovar Litovel a.s.**
- 3 - Kimberly-Clark s.r.o.
- 4 - **SEV Litovel, s.r.o. (výroba gramofonů)**, ETATHERM s.r.o., HTM Sport s.r.o. (Head)
- 5 - Litovelská Lesní s.r.o.
- 6 - Bellmer Czech s.r.o., KIWEK METAL s.r.o.
- 7 - Sladovny Soufflet ČR
- 8 - MSK Kroměříž a.s.
- 9 - technické služby
- 10 - úpravna vody
- 11 - domov pro seniory
- 12 - ČOV Litovel
- 13 - Brazzale Moravia a.s
- 14 - průmyslová zóna Nasobůrky
- 15 - Alibona a.s
- 16 - vodárna

- Průmysl
- Veřejně prospěšné služby
- Supermarkety

Obr.49 Zaměstnavatelé

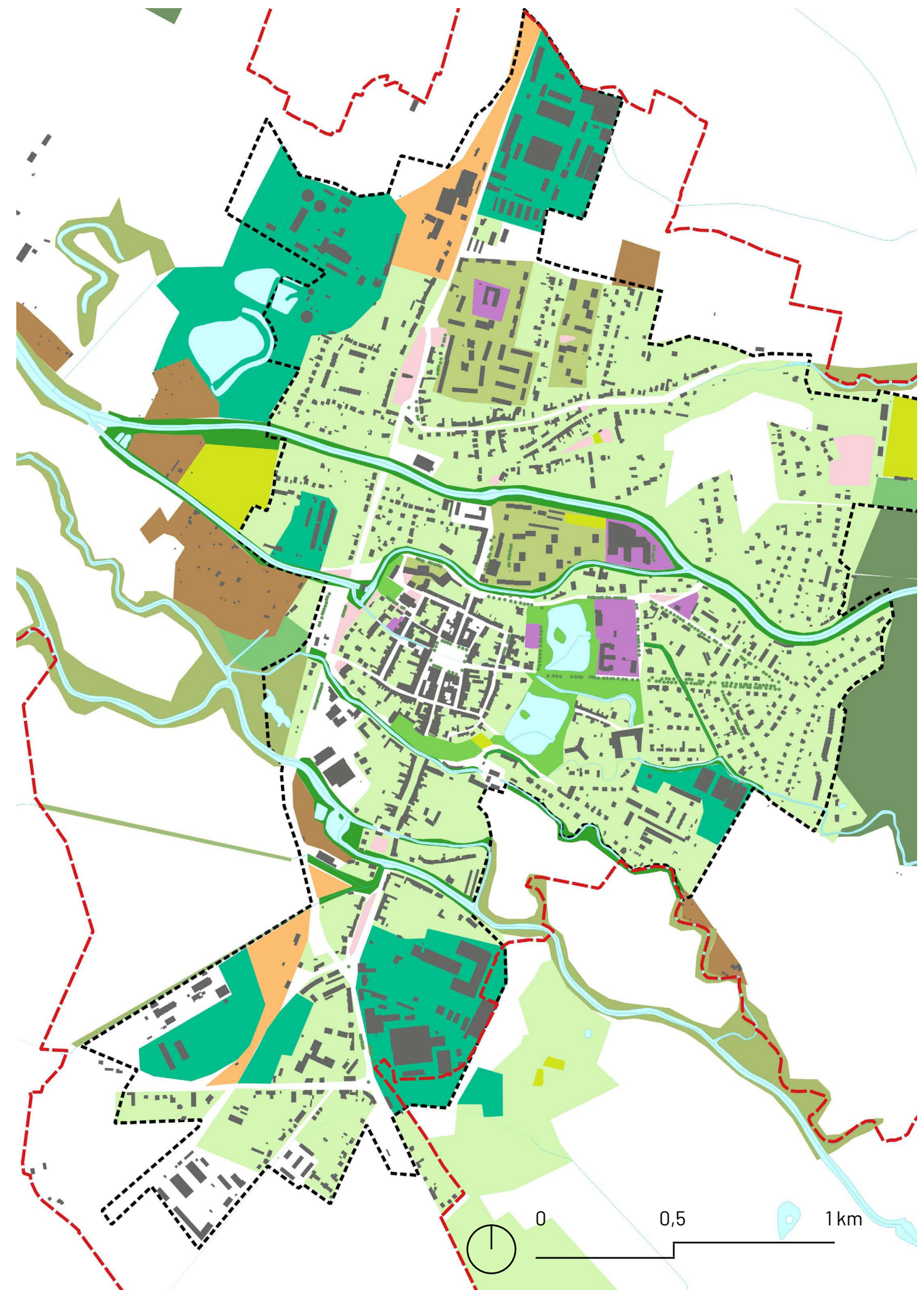
SYSTÉM ZELENĚ MĚSTA

Základní strukturou zelené infrastruktury města jsou vodní toky a zeleň kolem nich. Ta je ale z velké části neprostupná nebo obtížně prostupná. **Obecně městu chybí kvalitně zpracovaná nábřeží a náplavky.** Centrum obklopují parky, které ale nejsou přímo spojené a nevytváří skutečný zelený prstenec. Problémem jsou i **tvrdé přechody mezi extravilánem a intravilánem, které by vegetační prvky mohly zjemnit.**

Obecně se zde nachází zejména na jihu a severu města poměrně velké nerozdělené plochy orné půdy, což taktéž nepomáhá v boji s větrnou erozí a péčí o udržitelnost zemědělství. **Prvky systému zeleně města jsou celkově stabilní.**

Ranou pro město bylo **tornádo v roce 2004**, které prvky vegetace zásadně poničilo. Velká část starých dřevin byla kvůli zachování provozní bezpečnosti odstraněna. Z toho důvodu ve městě chybí tyto dřeviny a vegetace je poměrně mladá.

Obr.50 Systém zeleně města

VODNÍ STAVBY

Litovel byla od počátku formovaná vodou - jednak vodními toky, jejich úpravou, budováním splavů a náhonů, ale také mlýny. **První mlýn je datován roku 1187 a mlýnů tu bylo hned několik.** Splavy byly ve městě tři, z toho jeden, Kajetánka, zanikl po povodni.

Původně otevřené toky byly postupně upravené a některé byly zatrubněny.

Unikátní je rameno Moravy zvané Nečíz, vedoucí pod náměstím (5), které bylo nejdříve přemostěno a později prakticky zastavěno. Pouze na náměstí byl ponechán vstup pro nabírání vody. Na Husově ulici (6) byla jeho další část překryta mostem - jedním z prvních železobetonových mostů v R-U. **Nečíz byl mnohokrát upravován, v jeho tunelech byly nalezeny nápisy a letopočty dokládající dlouholetou péči o vodní tok.**

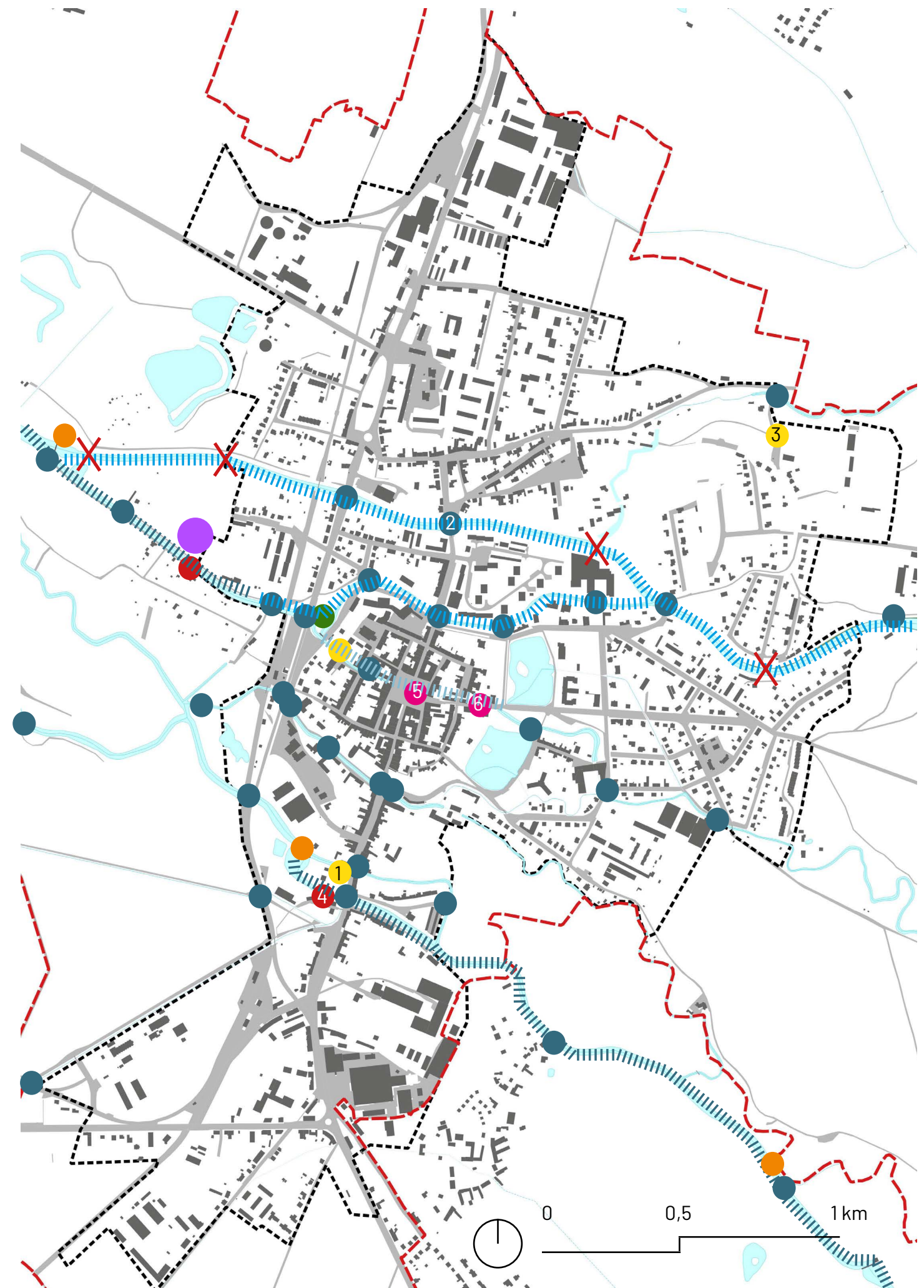
Jedná se o unikátně zachovanou vodní soustavu a zásadní urbanistickou strukturu Litovle. **Městu chybí v několika místech prostupnost přes vodní tok.**

Na západní straně města se nachází **loděnice provozovaná TJ VS Litovel.** Litovel každoročně pořádá několik velice oblíbených sportovních akcí s vysokou návštěvností (BOBR CUP, BOBR BIKE, FREE JÍZDA). Loděnice nabízí během sezóny zapůjčení lodí, pořádá kurzy a akce a půjčuje i koloběžky. V jejím areálu se také nachází **vodácký kemp, který má nedostatečnou kapacitu** a je zde problém s nedostatkem služeb a vybavenosti. Charakter řeky na Litovelsku je klidný. Je vhodná hlavně pro rodiny s menšími dětmi. V Litovli však dochází k poměrně **složitému režimu sjízdnosti ramen Moravy kvůli ochraně CHKO.** Nachází se tu celoročně sjízdňá trasa Mohelnice - Litovel - Hynkov (po Mlýnském náhonu), kde **první polovina trasy končí jezem v Litovli. Loď se zde přenáší a tento úsek trasy je zakončen v Litovelském kempu.**

V Litovli platí režim stanovený CHKO LP, a proto je možné v turistické sezóně pokračovat lodí pouze od nástupu (4), kde ovšem chybí nástupní molo. Odtud vede trasa po Mlýnském náhonu na Olomouc. Druhá trasa je sjízdňá pouze mimo sezónu (31.7-1.4). Jedná se o trasu po hlavním toku přes NPR Ramena řeky Moravy. I když je v druhé polovině roku řeka vodákům otevřena, sjezd znemožňuje nízká hladina vody a tok je prakticky neprůjezdný. **Zákaz plavby kvůli ochrannému režimu CHKO a Natura 2000 platí také pro PP Hvězda (Vodáctví, 2012)**

- Most
- Mlýn
- Jez
- Elektrárna
- Vynoření toku ve městě
- Celoročně sjízdňný úsek
- Úsek sjízdňný 1.8-31.3
- Nečíz sjízdňný 2x ročně
- X Chybějící prostupnost
- Loděnice

- 1 - První umělecký válcový mlýn
- 2 - Svatojánský most
- 3 - Pušmýl (nyní sídlo stavební firmy)
- 4 - Potřeba mola

Obr.51 Vodní stavby

TURISTICKÉ CÍLE VE MĚSTĚ

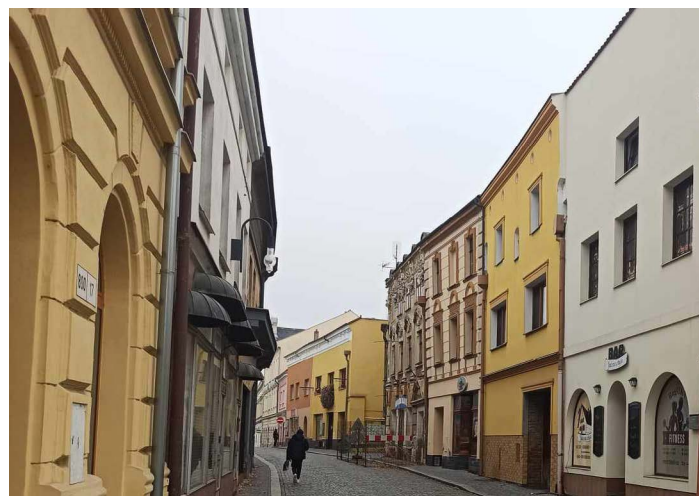
- 1 - **Litovelská radnice**, s nejvyšší věží na Moravě - na řece Moravě, protože pod ní protéká jedno z ramen Moravy Nečíz
- 2 - **Langův dům**, nejstarší dům ve městě, renesanční skvost
- 3 - **Záložna**, secesní budova
- 4 - **Morový sloup**, od V. Rendla, autora olomouckého sloupu Nejsvětější trojice, vstup do Nečizu na náměstí
- 5 - **Kaple sv. Jiří**, nebo-li Česká kaple se vzácnou freskou sv. Jiří, zachovalá původní gotická stavba včetně výzdoby
- 6 - **Kostel sv. Marka**, založen před rokem 1342
- 7 - **Gymnázium J. Opletala** - novorenesanční budova
- 8 - **Svatojánský most**, třetí nejstarší kamenný most v ČR a nejstarší na Moravě
- 9 - **Kostel sv. Filipa a Jakuba**, raně barokní kostel
- 10 - **Vila G. Frištenského**
- 11 - **Pivovar Litovel**
- 12 - **Kolářova vila**
- 13 - **Dům soukenického cechu**
- 14 - **Sochova vila** s cenným renesančním portálem pocházejícím z původní radnice
- 15 - **Hradební val s altánem**

Obr.52 Svatojánský most, který prošel rekonstrukcí, považovanou za poměrně nezdařilou

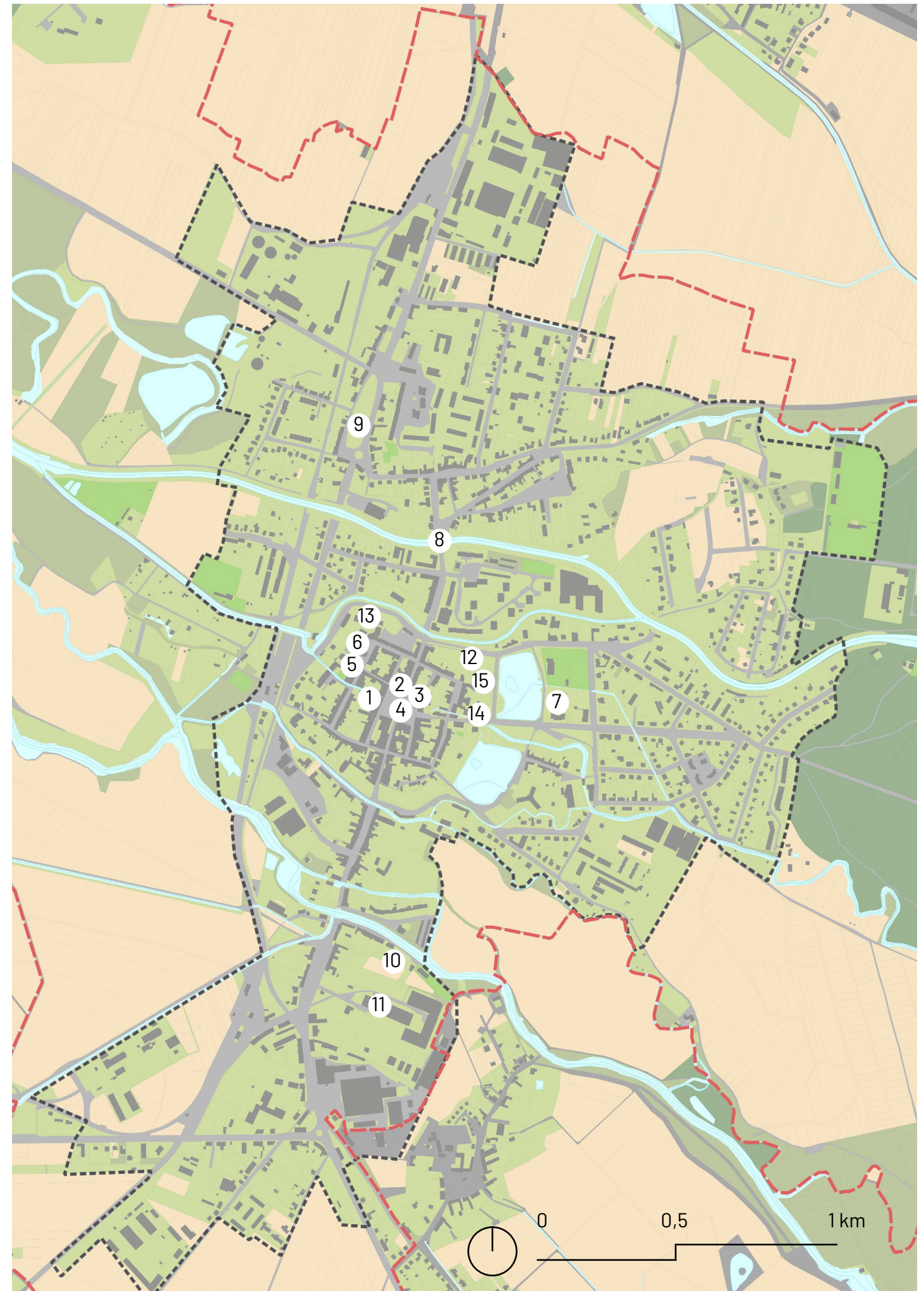
Obr.53 Průchod podél bývalých hradeb tzv. hradebním okruhem

Obr.54 Jeden z nejcennějších domů v Litovli chátrá a kvůli obavě z narušení bezpečnosti je přilehlá komunikace dlouhodobě uzavřená

Obr.55 Otevřený vstup do Nečíze před chátrající cennou Sochovou vilou

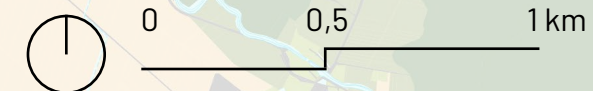

Obr.56 Památky

CÍLE V OKOLÍ

- 1 - studánka Čerlinka, poutní místo
- 2 - Mladečské jeskyně
- 3 - tvrz Unčovice
- 4 - tři chudobínské kostely a zámek
- 5 - zámek Haňovice
- 6 - zámek Červenka
- 7 - koupání Náklo
- 8 - ekologická farma Nový dvůr
- 9 - Nové zámky
- 10 - Chrám přátelství (Templ)
- 11 - Obelisk
- 12 - Rytířská síň
- 13 - Čertův most

- turistické stezky
- cyklostezka
- cyklostrasa
- cyklostrasa

Obr.57 Turistické cíle v okolí

NOVÉ ZÁMKY

Tak jako se Litovlí říká Hanácké Benátky, tak se Novým zámekům přezdívá **Lednice severu**. Nové zámky se nachází v území, které bylo zalesněné od pradávna a kde se dlouho zachoval takřka prales. I to byl důvod, proč Nové zámky jako barokní lovecký zámeček pánů z Boskovic na konci 16. století vznikly. Právě dostatek divoké zvěře sem pány lákal. **Zdejší lovy byly proslulé, zúčastnil se jich i císař Maxmilián a jeho syn, pozdější císař Rudolf II.** Novou kapitolu Nové zámky otevírají poté, co přechází **pod správu Lichtenštejnů** (Flekaoláv, 2011). Zámeček ale neměl výhodnou polohu jen díky přístupu k lesu a zvěři. Nacházel se také v území s dostatkem vody. V roce 1774 si tak zámeček pronajímá francouzský hrabě de Brea a staví zde **textilní manufakturu**. Byl vybudován tzv. francouzský splav a další vodní díla pro dostatečné zásobování vzniklých staveb vodou. Manufaktura ale nikdy nebyla uvedena do provozu, protože se ukázalo, že **voda má malou sílu, je příliš pomalá**. Nastaly také spory s městem Litovel, které si stěžovalo na úbytek vody. Kníže Lichtenštejn tedy vyslal na Nové zámky inspekci a nakázal je vyklidit. Poté se o znovuoživení projektu pokusil baronův syn, ale rovněž neúspěšně (Grolich, 1958).

Baroko - Barokní kompozici tvoří zámek, na něj napojený hospodářský dvůr a přímé cesty, orientované na významné stavby a osídlení. Hlavním kompozičním bodem byl zámek, hlavní kompoziční osy byly dvě - severo-jihní a východo-západní.

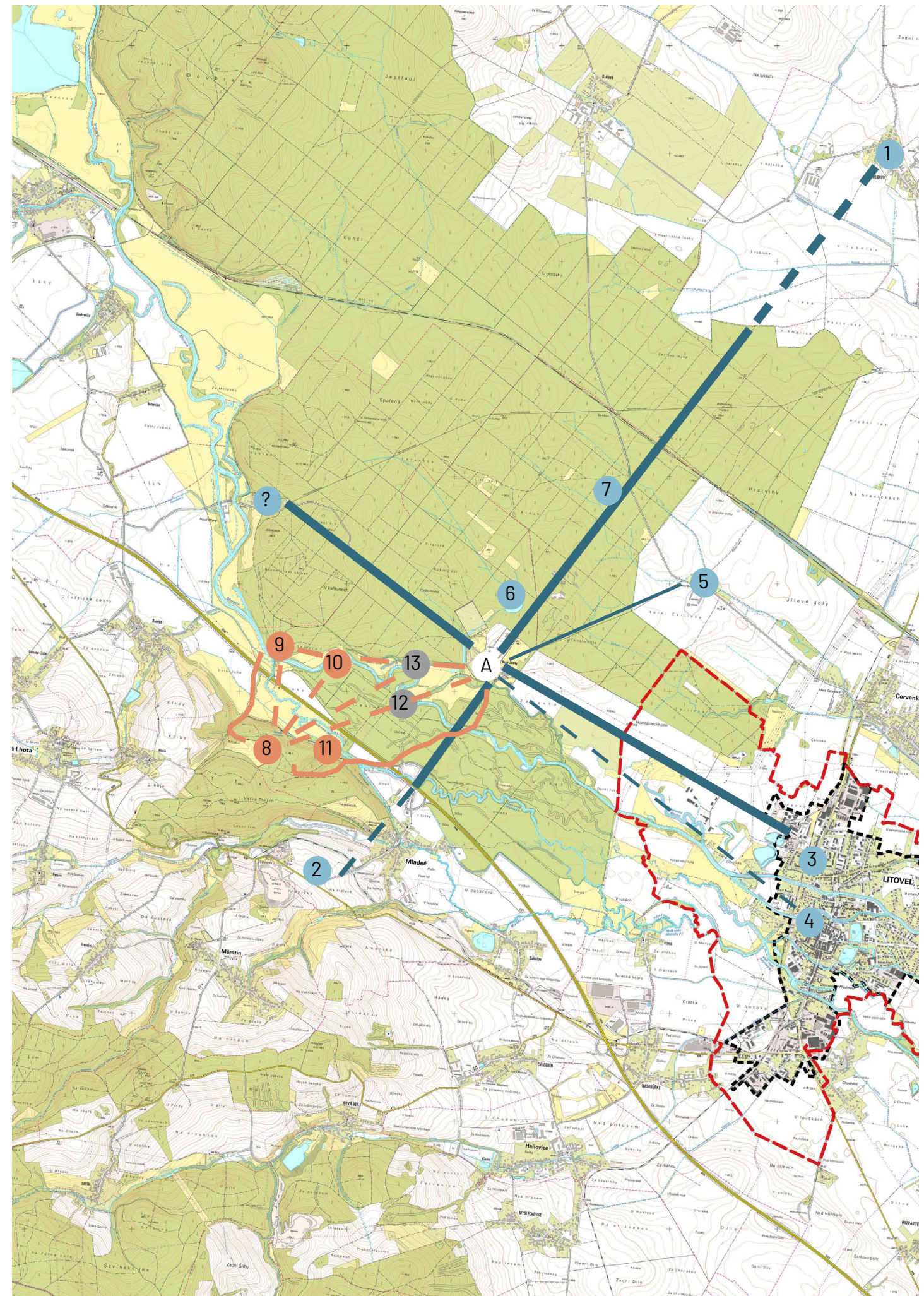
A- Zámek a hospodářské budovy, 1 - kaple v Benkově, k níž vede tzv. Pincke Aleje, 2 - zaniklá kaple nad Mladčí, 3 - kostel sv. Filipa a Jakuba, 4 - kostel sv. Marka, 5 - Nový Dvůr, 6 - Růžové údolí s Růžovým/Zámeckým rybníkem, 7 - hájovna Alej, ? - nedochované stavby

Romantismus - Roku 1805 zámek vyhořel a jeho následná klasicistní přestavba byla svěřena **J. Hardtmuthovi a B. Petrimu**. Významná krajinářská kompozice zámku je tvořena ve stylu **anglických komponovaných parků** (ostatně lze srovnat s rovněž Lichtenštejnskou a rovněž Hardtmuthem upravenou Lednicí). Bylo vytvořeno nové rameno řeky a nasypány ostrůvky s drobnými romantickými stavbami, byly zřízeny organické linie cest. Zásadní hodnotou byly průhledy - **komponované pohledy na Moravu, lužní lesy a louky**. Základní kompoziční osou se stal **vztah mezi zámekem a nově postaveným Rytířským sálem**. Pod Rytířským sálem byla do skály vytesána soustava pěšin, překlenující průrvy dřevěnými mostky. Z nich byly krásné průhledy zpátky k zámku.

8 - Rytířský sál (zřícenina), 9 - Chrám přátelství (templ), 10 - Obelisk, 11 - Čertův most

Nyní jsou už výhledy ale z větší části nefunkční. **Významným zásahem současnosti je i dálnice a její zářez v krajině**. Z původních staveb zbyl jen zlomek, zřítla se i Rytířská síň. Ostrůvky taktéž zanikly a les zarostl průhledy.

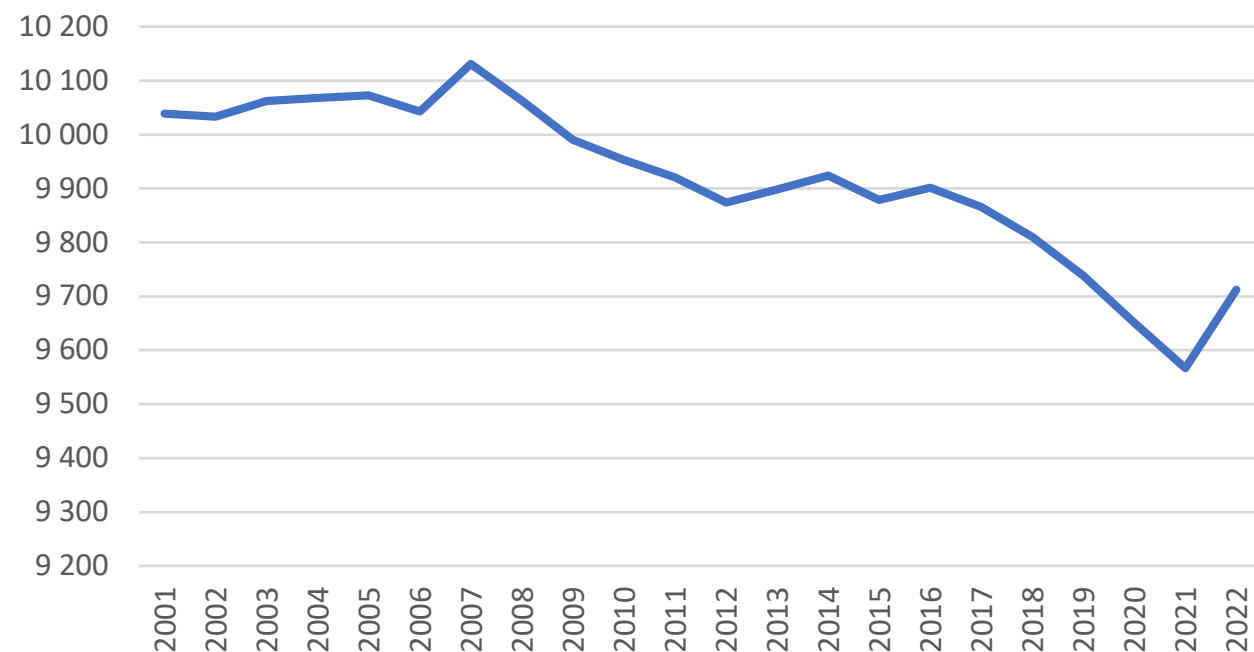
Zaniklé - 12 - rybářská chatrč, 13 - Lázně (Flekalová, 2011)

Obr.58 Komponovaná krajina Novozámecka, Zdroj: Flekalová, 2011

DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ

Vývoj počtu obyvatel

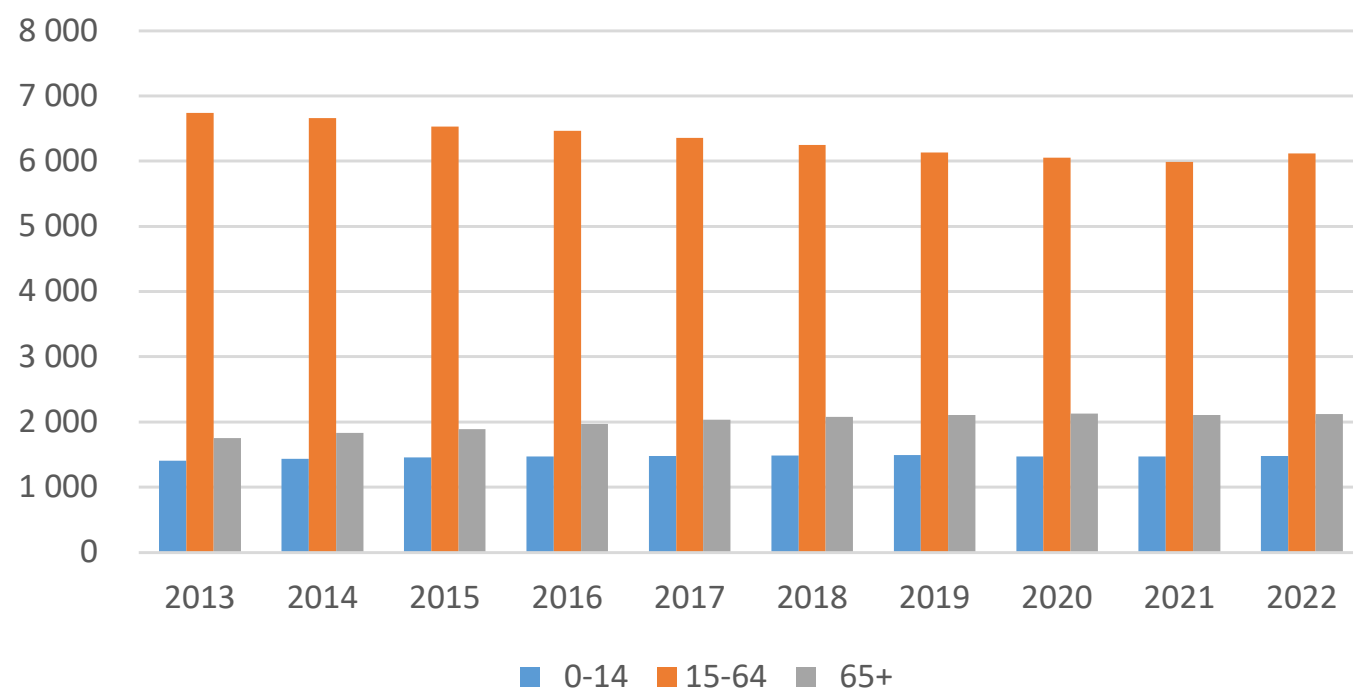

Počet obyvatel lehce klesá. Roli hraje zejména migrace - úbytek obyvatel mezi roky 2017-2020 a dále náhlý nárůst v roce 2022. Aktuální počet obyvatel je 9712.

Průměrný věk je 45,2. Průměrný věk v ČR je 42,6.

(Databáze demografických údajů za obce ČR, 2022)

Věkové složení obyvatelstva

Od roku 2013 lehce stoupá počet seniorů. Počet dětí je přibližně vyrovnaný.

(Databáze demografických údajů za obce ČR, 2022)

Graf 2-3 Demografie Zdroj: Databáze demografických údajů za obce ČR, 2022

KULTURA

Mezi hlavní kulturní instituce města patří **Muzeum Litovel, První muzeum harmonik, Městská knihovna a Městský klub Litovel**, pořádající nejrůznější kulturní akce. Akce také pořádá Litovelská kavárna. Dále se zde nachází TJ Sokol, několik pěveckých souborů, divadelní odbor Sokola, Folklorní soubor Hanačka, sdružení litovelských výtvarníků a fotoklub. Litovel má i vlastní TV vysílání Litovelský INFOkanál (Školství a kultura [online]).

Mezi největší akce města patří **Litovelské slavnosti, Bobr cup, Litovelský otvírák** (slavnost piva pořádaná uvnitř pivovaru s návštěvností až 15 000 turistů denně), **Hanácké Benátky nebo nově i Litovelské Dvorky** (Školství a kultura [online])

Litovel se během akcí těší vysoké návštěvnosti, které ovšem neodpovídají kapacity služeb, ubytování a parkování.

V roce 2023 byla také v Litovli uspořádána akce propagující diskuzi o budoucím stavu "VéDéPky" - VéDéPka kultuře, Litovli zelená, ve spolupráci se studenty VUT Brno a ČVUT Praha.

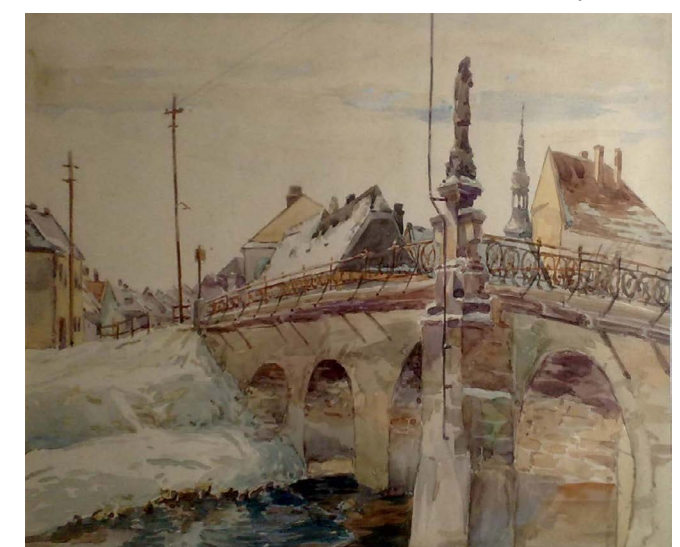
Obecně je ale Litovel jako město relativně ospalé - mnohem významnější roli v tomto ohledu kupříkladu hraje sousední Uničov. **Velkým problémem je zejména absence komunitního života na náměstí a obecně vyliďněnost centra města.**

Obr.60 Mlýnská ulice, K. Toman, akvarel, 1936

Obr.59 Za Litovlí, Antonín Kučera, olejomalba

Obr.61 Svatojánský most, F. Flašar, akvarel, 1939

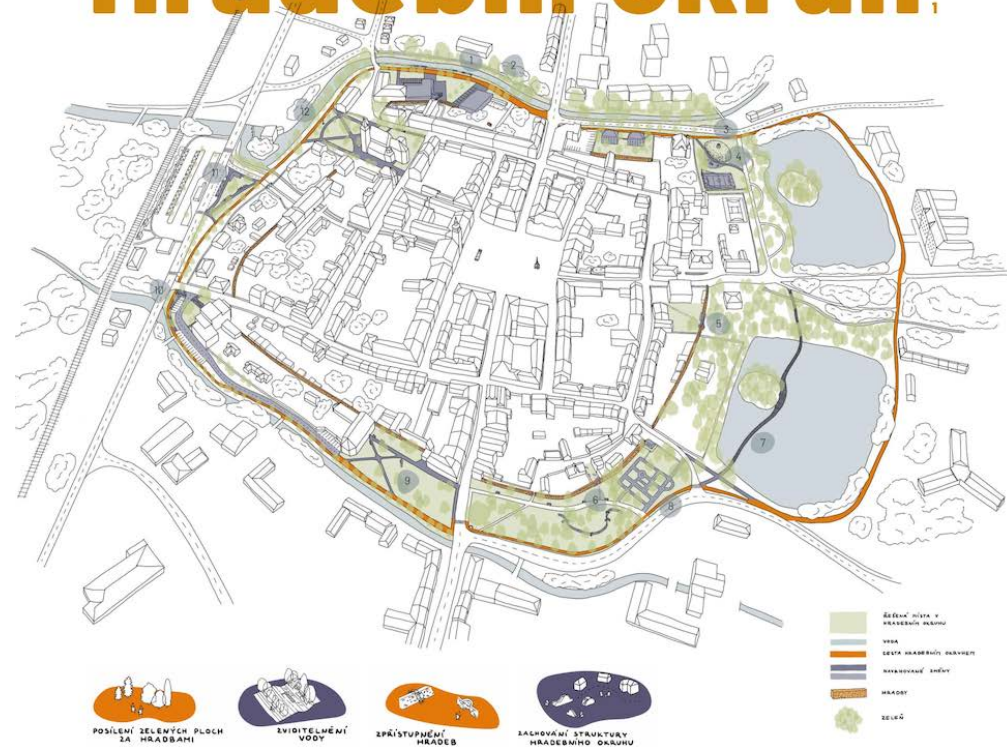
PŘEDCHOZÍ PRÁCE

V předchozích letech bylo zpracováno několik studentských prací. Jednak několik architektonických studií řešících budoucnost **"VéDéPky"**, zpracovaných na VUT v Brně. Studenti navrhovali nové využití areálu - jako kulturní hub nebo nový bytový dům.

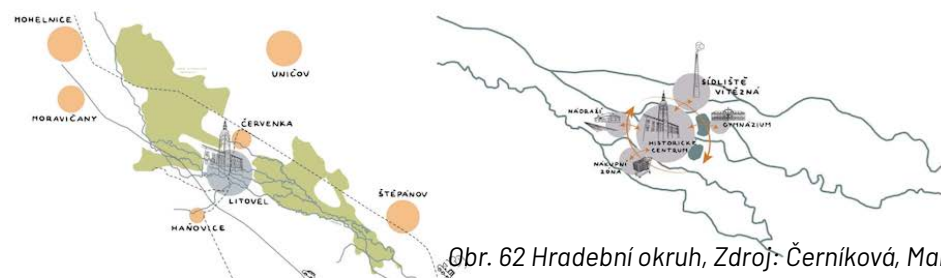
V rámci stejného projektu byl na katedře Krajinářské architektury ČVUT zpracovaná taktéž studie zabývající se **hradebním okruhem a jeho zpřístupněním**. Studentky T. Černíková a A. Malovaná řešily rozšíření zeleného prstence okolo centra města a vytvoření reprezentativních městských prostor.

V roce 2020 byla na Zahradnické fakultě Mendelovy univerzity obhájena diplomová práce P. Řmotové zabývající se tématem **"Litovel a řeka"** - zejména tematikou nábřeží, přístupu k řece a k celé říční krajině ve městě. Práce řešila koncepci pro celou Litovel a dále konkrétně pro šest ramen Moravy. Malá voda a hlavní tok Moravy byly dále řešeny detailně formou architektonické studie

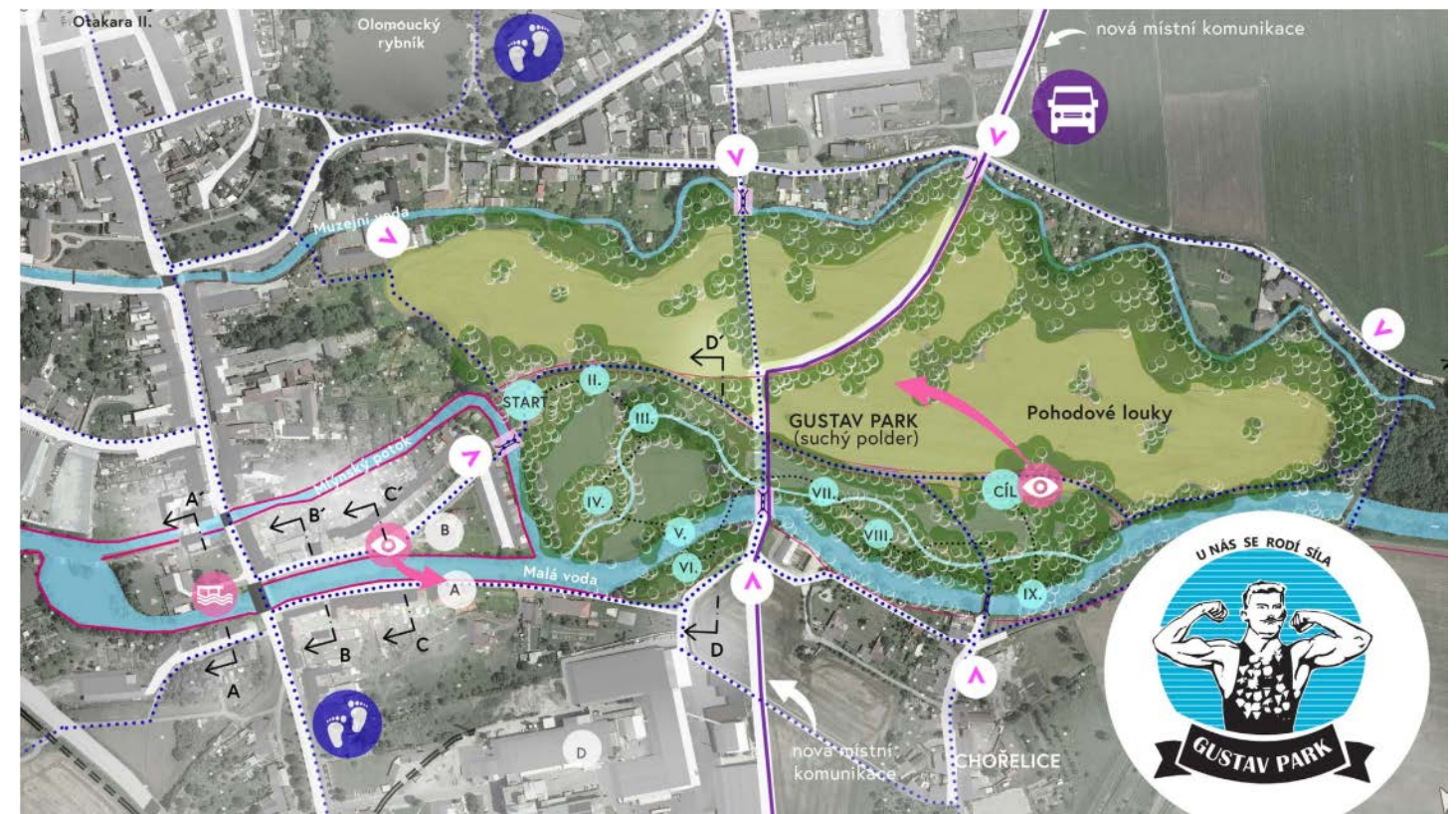
Hradební okruh.

Hradební okruh v Litovli je plný děr a nedořešených prostorů. Zelený pás, který dříve obklopoval historické centrum, ztratil svou původní podobu a zbyly z něj jen nepatrné zlomky. Cílem našeho projektu je tento zelený pás obnovit a rozšířit o další zelené a nezaplněné plochy. Chceme navrátit do prostoru atmosféru, která byla přítomna před sto lety, kdy se lidé procházeli v zahradách, parcích a promenádách obklopených rameny řeky. V rámci našeho manuálu navrhujeme také zlepšení přístupu k hradebnímu okruhu a upravení povrchů a materiálů, které jsou v souladu s historickým charakterem města i CHKO Litovelské Pomoraví. Chceme tak vrátit důstojnost a kultivovaný vzhled těmto významným místům a zachovat a posílit jejich historické hodnoty.

Obr. 62 Hradební okruh, Zdroj: Černíková, Malovaná, 2023

Návrh Gustav parku na Velkých pastvískách. Retenční park zadržující vodu.

Obr. 63 Gustav park, Zdroj: Řmotová, 2020

Návrh úprav hlavního ramene Moravy.

Obr. 64 Hlavní rameno Moravy, Zdroj: Řmotová, 2020

IV. DOTAZNÍK

DOTAZNÍKOVÝ PRŮZKUM

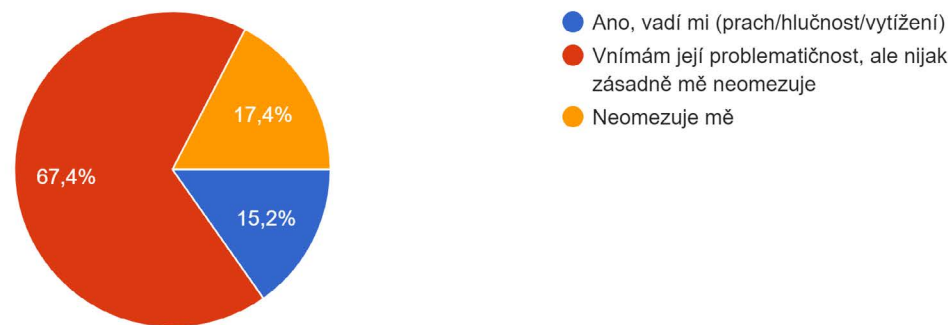
Pro potřeby této práce byl proveden dotazníkový průzkum, prezentovaný občanům přes facebook. Na otázky odpovědělo 47 respondentů, z toho 69% žen a 31% mužů.

44% respondentů bylo mezi 41-60 lety, 35% mezi 26-40. Dále odpovědělo pouze 4% seniorů a zbylých 13% tvořili občané mladší 26 let.

54% respondentů v Litovli bydlí od narození, 32% se sem přistěhovalo. Z toho nejvíce (10%) respondentů uvedlo že bydlí v městském centru, na sídlišti Uničovská a kolem gymnázia.

Jak Váš život ovlivňuje vytížená silnice Dukelská? Jak podle Vás ovlivňuje město?

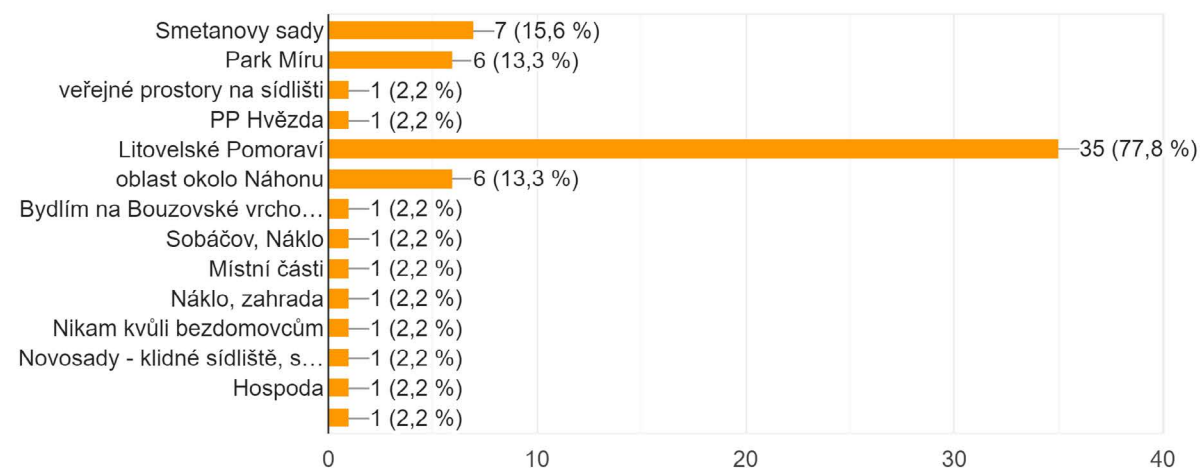
46 odpovědí

Graf4 Dukelska

Kam míříte když se chcete rekreovat po práci/po škole/ o víkendu?

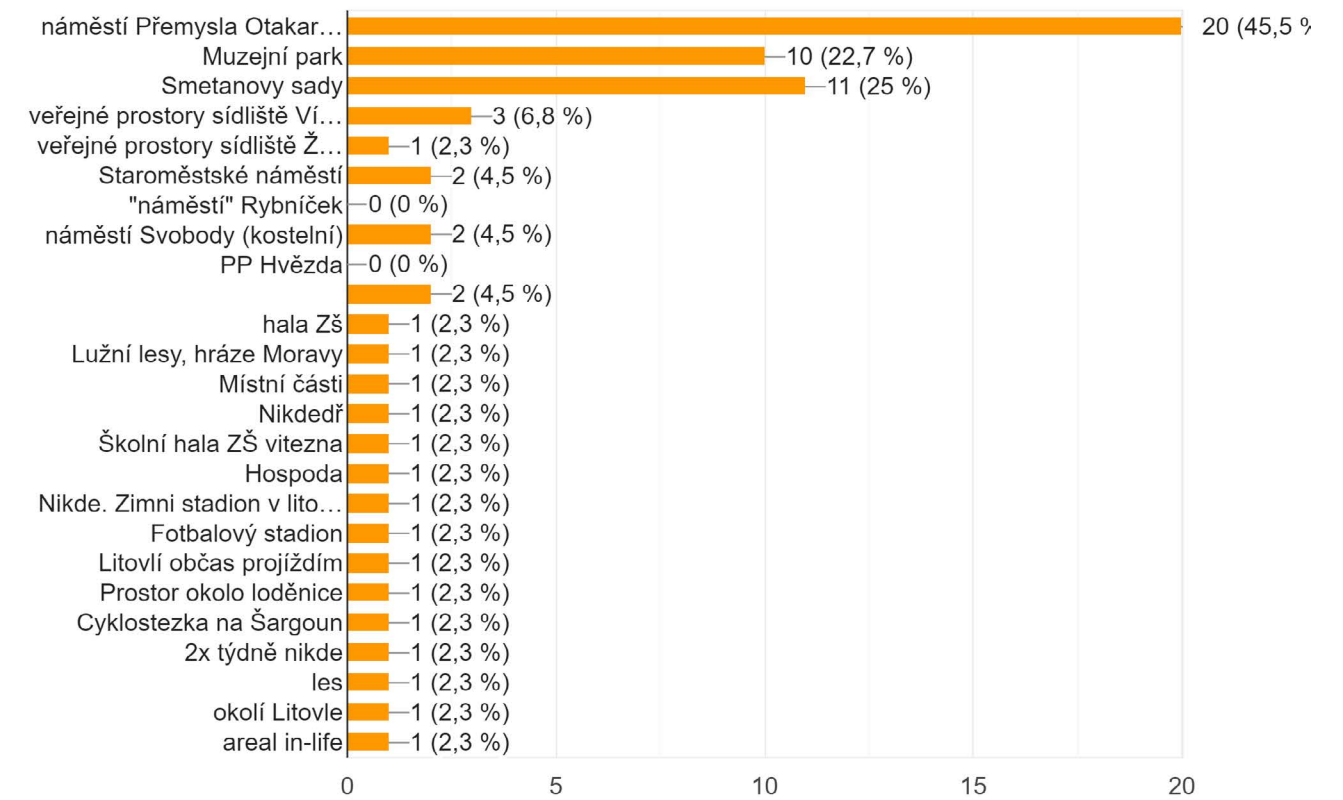
45 odpovědí

Graf5 Rekreace

V jakém z následujících veřejných prostor trávíte čas (rekreace, sport, procházky, setkávání apod.) minimálně 2x týdně?

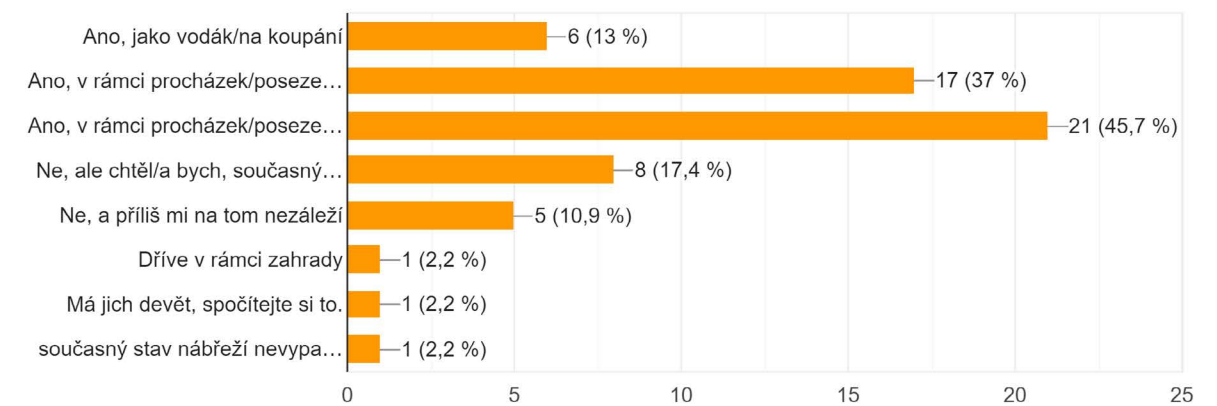
44 odpovědí

Graf6 Veřejné prostory

Litovel je město na šesti ramenech řeky Moravy. Využíváte k rekreaci vodu a přístup k vodě?

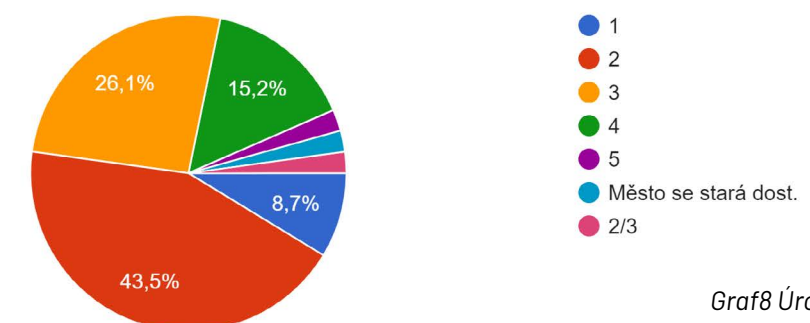
46 odpovědí

Graf7 Voda

Jak jste celkově spokojeni se stavem veřejným prostor v Litovli (náměstí, parky, ulice, nábřeží)? (hodnocení jako ve škole 1- nejlepší, 5 - nejhorší)

46 odpovědí

Graf8 Úroveň veřejných prostor

Dotazník dále vyhodnocoval textové odpovědi, vyjádření občanů byla ponechána v původním znění bez úprav.

K čemu obvykle tyto veřejné prostory využíváte? Proč do nich míříte? Co tam děláte?

Odpovědi:

Procházka - 16
Nákup - 8
Čas s přáteli - 7
Sport - 7
Kultura - 4

Jste s nějakým veřejným prostorem v Litovli vyloženě spokojeni? Máte dojem, že je dobře a kvalitně upravený?

Smetanovy sady - 12
Park Míru - 4
Náměstí (Přemyslova Otakara) - 2
Koupaliště - 2
Sídliště - 2

Máte nějaké konkrétní podněty/doporučení, co Vám na stavu veřejných prostor nevyhovuje nebo máte dojem, že by bylo možné změnit?

"Na náměstí chybí zeleň. Dokázala bych si představit více stromů, které by v horkých letních dnech poskytovaly stín."

*"Menší variace "Náplavky" v Litovli? (např. úprava prostor okolí mostu Svatoján, Jez nad koupalištěm,..)
Molo-stabilnější vodní hladina (např. Uničovský rybník-vč.zastřešené drobné budovy sloužící jako kavárna, prostor okolo Muzea ul.Vodní, u Vodáckého kempu..)
Rekonstrukce přístřešku (tzv.deštník) a úprava zeleně u Uničovského rybníku.
Staroměstské náměstí? (úprava alespoň terénu a zeleně v blízkosti vytížené komunikace)"*

"Dům hrůzy sbourat, Langův dům k něčemu využít"

"Stav chodníku a komunikací, málo parkovacích míst"

"Více zeleně na sídlištích"

"Menšíny na náměstí"

"Je to dost mrtvá zóna"

"odpadky, hovínka, špatné chodníky pro invalidní vozíky, MP větší dohled na pořádek co se týká cyklistů - chodníky se staly cyklostezkami a nikdo to neřeší, parkování v krajních ulicích na zákazech atd."

"Chodník na ul. Žerotínova od kruháče po alibabu je moc úzký a je to nebezpečné, protože kolem projíždí často auta."

"Více laviček"

"malo zelene, nevyuzity pomecial rek a rekreace kolem ni, chybejici drevene lavky"

Co považujete za zásadní problémy města? Co Vám osobně ve městě nejvíce vadí nebo co Vám schází?

"Postupné ubývání služeb a rušení obchůdků. Malý počet restaurací."

*"Subjektivně půmyslový zápach:-)
Infrastruktura-rozbité páteřní komunikace (např.ul. Čihadlo, Studentů, Žerotínova).
V historickém centru-reklamní smog.
Někteří majitelé nemovitostí se o majetek nestarají (např.ul.1.máje)."*

"Obchody, restaurace, kino, kulturní vyžití"

"Jen ti bezdomovci."

"Nechci to nějak odsuzovat, ale některé úpravy například mini parků na Karla Sedláka"

"Nedostatečná transparentnost rozvoje města. Městský architekt"

"Nedostatek bytů k pronájmu/ke koupi"

*"Litovel je na pohled poměrně malebná, ale zároveň mrtvá. Takové město duchů. Chybí třeba trhy na náměstí nebo nějaké občerstvení v parku, aby to přitáhlo lidi a park se používal a ožil. A altán v parku jenom chátrá.
Ulice 1. máje je vyloženě na ostudu - chátrající padající domy a pozavírané obchody. Ale chápu, že s tím město nic nezmůže, jelikož jsou domy v soukromém vlastnictví."*

"Nedostupnost parkování, zeleň"

"Zásadní asi nemám. Jen bych ráda uvítala třeba trhy jako jsou v okolních městech a vesnicích, proč tam to jde a tady ne. Chybí slušné restaurace, ubytování."

"Kavárna s tanečním parketem u rybníku"

"Schází hudební a další kulturní vystoupení, pěkná restaurace, málo bydlení pro mladé rodiny"

"Nové autobusové nádraží bych ocenila spíše v retro stylu. Moderna mi do scénérie s radnicí a kostelem v pozadí neladí. A k tomu ten autobazar na Lidické..."

"Prázdné domy,málo restaurací, nevyužitá náměstí, příliš míst k parkování namísto zeleně (viz u Svatojánu)"

"Schází tam hodně obchodů."

"vadí mi hluk některých méně přizpůsobivých občanů na náměstí. A nejvíc mi schází místo, kde by se dalo posedět s přáteli. Na náměstí pouze 1 restaurace, u náměstí druhá a pak možná až na sídlišti. Jinak je to bída. Také by to chtělo obchvat Litovle, těch aut tady projede opravdu hoodně."

"rozvoj, průmysl - cukrovar, dukelska - přechody pro chodce, jízda na kole po dukelske a nejen tam,"

"Kvalitní domov pro seniory se zdravotním a sociálním zázemím, "Školka" pro seniory, a špatné chodníky, nedotažené cyklostezky s logikou a přemýšlením u hlavních komunikací a postupné vylidňování obchodů v centru a rozpadající se nádherný Langův dům.."

"Kvalitní restaurace, bary, kavárny."

"bezmoc města s chátrajícími objekty, které vlastní soukromí majitelé, které jsou nebezpečné pro občany (např. padající dům v ul. 1. Máje)"

A na závěr ještě naopak, co považujete za největší hodnotu Litovle? Co by podle Vás určitě mělo být zachováno a rozvíjeno? Proč zde bydlíte? Co se Vám zde líbí?

"Bydlím zde od narození a neměnila bych. Litovel je moje srdeční záležitost. Náměstí máme pěkné a střed města, kde je dostatek zeleně hned tak někde jinde nenajdete."

"Historii a klid"

"reka morava, lesy, víc využít potencial vody k rekreaci a odpocinku. proc nemame kolem hlaniho toku od splavu az k cisticce ani jednu lavecku, hrazky kdyby byly upraveny pro rekreaci prolute lavkama ze drevna - to by byla pecka. ve svete to jde. v cr a v Litovli ne."

"Blízko do přírody a neustále chránit zeleň a vodní prvky ve městě, dostatek kulturního vyžití a aktivní seniorský klub"

"Pekne jsou rybníky a blizke okolí."

"Miluju to tady...Je tu dostupné vše, co potřebujeme. Máme krásné parky a lesy."

"největší hodnota - vše po ruce v jednom městě bez nutnosti dojíždět (práce, školy, lékaři, bazén, kroužky, koupaliště, skatepark.....)"

Ve výsledku se dá shrnout, že nejoblíbenější a nejvíce využívané jsou parky - Smetanovy sady a park Míru. Naprostá většina obyvatel ale za zásadní plochu pro rekreaci považuje Pomoraví. Právě dostupnost volné krajiny hodnotí jako velké plus, které musí být zachováno a je z dotazníku vidět, že právě dostupnost krajiny hraje v životě obyvatel Litovle velký význam.

Čas na náměstích tráví obyvatelé spíše málo, v rámci nákupů. Je zde vidět, že si občané výrazně stěžují na nedostatek služeb a nepřístupnost řeky.

PROBLÉMOVÁ MAPA

SWOT ANALÝZA

SILNÉ STRÁNKY

- **turisticky atraktivní oblast** - CHKO Litovelské Pomoraví, Nové Zámky, Haná
- **silná sepiatost s vodou** a přítomnost lužních lesů s vysokou biodiverzitou
- **málo narušené vizuální vazby** a dominanty
- **existující a stále rozšiřovaná síť cyklostezek**
- (1) **zachovaný hradební okruh** spolu se systémem parků
- **funkční vodácký klub**
- **vysoká zaměstnanost**
- (2) **zachované historické centrum** s množstvím památek
- **dostupnost krajiny**

SLABÉ STRÁNKY

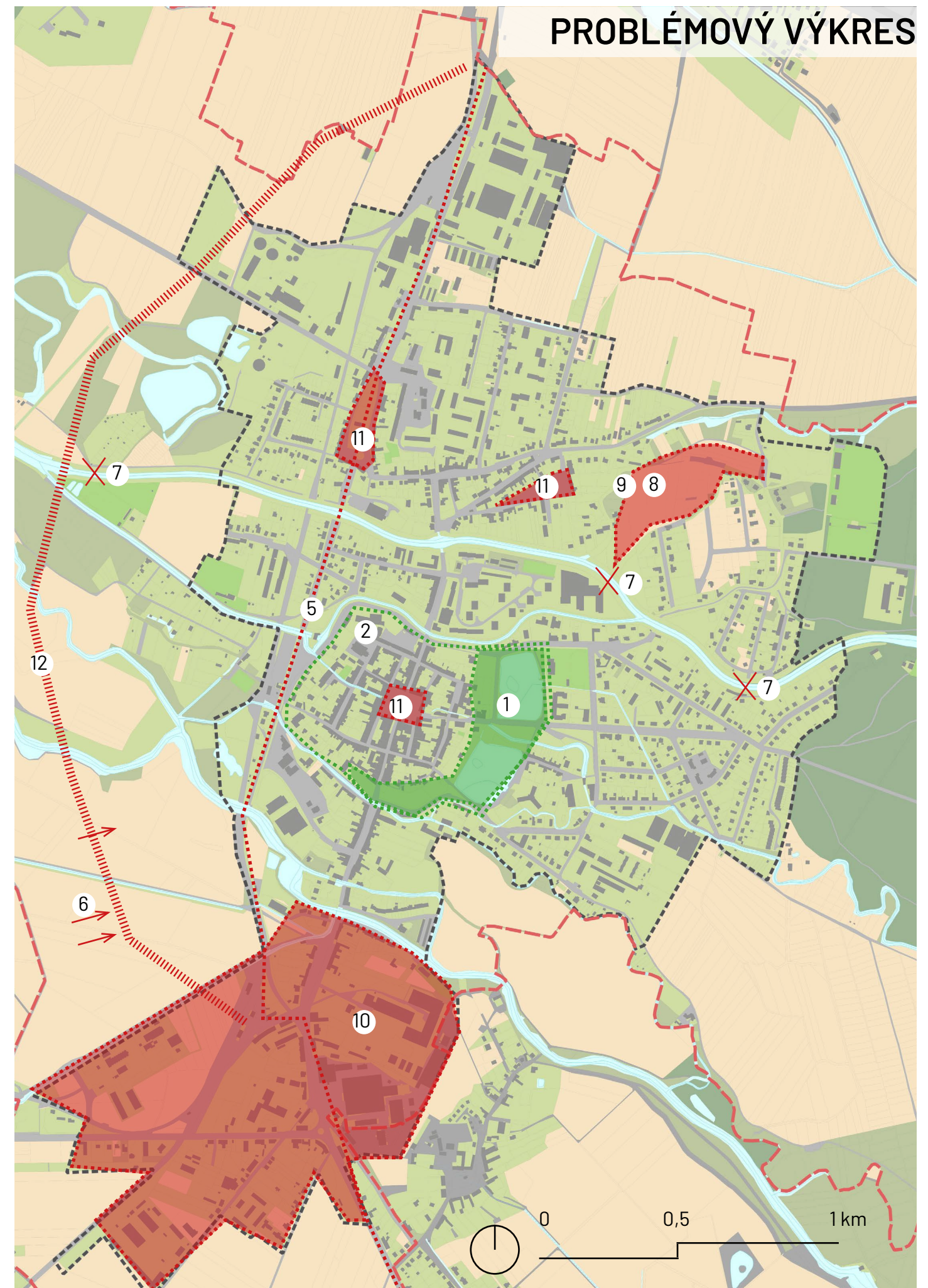
- **neprojojený systém USES** v Litovli
- **nedostatečná vybavenost jižní části města**, obecně malá propojenost městských částí
- **absence propojení směrem na jih** - Cholina, Dubčany apod.
- **nedostatečná přístupnost a možnost rekreace u vodních toků** - nedostatečný propis vody do tváře města
- **nedostatečná turistická vybavenost, kapacity ubytování a služeb, občerstvení**
- **absence jiných než úplně základních kulturních a sportovních zařízení**
- **nedostatečná kapacita a vybavenost kempu**
- **nedostatek parkovacích míst**
- (5) **rušná a vytížená silnice II. třídy**
- **nejednotnost mobiliáře, povrchů a technického vybavení**
- **málo pozemků v majetku města**, snížené možnosti města
- (6) **velké rozlohy půdních bloků** a v návaznosti i **vysoká větrná eroze**
- (7) **absence možnosti prostupu přes některé části vodních toků**
- (8) **nekoncepční a více než problematické urbanistické řešení nové zástavby RD Pavlínka**
- (9) **zatrubněné a nepřístupné toky**
- (10) **rozpadlá urbanistická struktura v jižní části města**
- (11) **ospalé a vylidněné centrum**, a jeho prostory, málo užívaná náměstí a nedefinované prostory
- **stagnace života v obci, stagnace centra a města**

PŘÍLEŽITOSTI

- **blízkost Olomouce** jako krajského města
- **potenciál bezmotorové - pěší a cyklistické dopravy** na rovném Litovelsku
- **vodácký ráj**
- **studentské vstupy a veřejná diskuze** o směřování města a jeho částí (např. areál "VéDéPky")

HROZBY

- **povodně a přívalové deště**, jejichž intenzita se bude vzhledem ke klimatickým změnám zřejmě stupňovat
- (12) **obchvat města** narušující cenné Litovelské Pomoraví
- **technické řešení protipovodňových opatření** včetně výstavby hrází kolem města
- **developerský tlak na rozšiřování zástavby**

Obr.65 Problémový výkres

IV. TERÉNNÍ PRŮZKUM

Obr.66 Dukelská

Obr.67 Proluka na ulici G. Frištenského

Obr.72 Jedno z ramen Moravy

Obr.73 Muzejní park

Obr.68 Parkoviště Příčná

Obr.69 Socha sv. Jana Nepomuckého na ulici Palackého

Obr.74 Náměstí Svobody

Obr.75 Dům soukenického cechu

Obr.70 Palackého/Dukelská

Obr.71 Palackého/Dukelská

Obr.76 Mlýnská

Obr.77 Střed města

Obr.78 Nádražní

Obr.79 Litovel - Předměstí

Obr.80 Uničovská

Obr.81 Staroměstské náměstí

Obr.82 Proluka v parku Míru

ZDROJE

ZDROJE

AMBROŽOVÁ, Z., 2010. Veřejné prostory malých měst v ČR - teoretická východiska. In: Urbanismus a územní rozvoj. Ročník XIII, číslo 6/2010. ISSN 1212-0855

AOPK. Horniny. CHKO Litovelské Pomoraví [online]. [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://litovelskepomoravi.nature.cz/horniny>

AOPK. Vodstvo. CHKO Litovelské Pomoraví [online]. [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://litovelskepomoravi.nature.cz/vodstvo>

AOPK. CZ0714073 Litovelské Pomoraví [online]. [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://natura2000.cz/Lokalita/Pruvodka/?id=1995&grid=Pw6p0Df>

AOPK. Chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví [online]. [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://litovelskepomoravi.nature.cz/web/chko-litovelske-pomoravi>

CULEK, Martin et al. (2013) Biogeografické regiony České republiky. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6693-9

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Databáze demografických údajů za obce ČR [online]. 2022 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Dojížděka za prací a do škol v Olomouckém kraji (na základě výsledků SLDB) [online]. 2001 [cit. 2024-01-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/dojizdka-za-praci-a-do-skol-v-olomouckem-kraji-na-zaklade-vysledku-sldb-2001-w2ktqpgkxy>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Litovel - Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti [online]. 2021 [cit. 2024-01-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/13-7104-03-124>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Litovel - Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle ekonomické aktivity, pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání [online]. 2021 [cit. 2024-01-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/13-7104-03-124>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Obyvatelstvo, domy, byty a domácnosti podle Sčítání lidu, domů a bytů - ČR, kraje, okresy, SO ORP, správní obvody Prahy a města (sidla SO ORP) [online]. 2011 [cit. 2024-01-09]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo-domy-byty-a-domacnosti-podle-scitani-lidu-domu-a-bytu-2011-cr-kraje-okresy-so-orp-spravni-obvody-prahy-a-mesta-sidla-so-orp-2011-egrhq6c4dz>

ČESKÝ ÚŘAD ZEMĚMĚŘIČSKÝ A KATASTRÁLNÍ. Nahlížení do Katastru nemovitostí [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://sgi-nahlizenidokn.cuzk.cz/marushka/default.Marushka&MarQueryId=D6B992BE&MarQParam0=1003549805&MarQParamCount=1>

DAMEC, J. 2021. Ústní sdělení, Zahradně architektonická tvorba a vývoj II

FLEKALOVÁ, Markéta. 2011. Komponované krajiny. Brno: Mendelova univerzita. ISBN 978-80-7375-536-2.

FRANK BOLD. Ochrana přírody a krajiny [online]. [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://frankbold.org/poradna/zivotni-prostredi/ochrana-prirody-a-krajiny/>

GEHL, J. 2000. Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství. Přeložil: BLAŽEK K. Brno: Nadace Partnerství. ISBN 80-85834-79-0.

GROLICH Václav. 1958. Novozámecká manufaktura. Strojopis. Archiv firmy DIMAS-DATA s.r.o. Litovel.

HNILÍČKA, P. 2015. Sídlní kaše. Brno: era21. ISBN 80-7366-028-8.

CHYTRÝ, Milan, KOČÍ, Martin; KUČERA, Tomáš (ed.). 2001. Katalog biotopů České republiky: interpretační příručka k evropským programům Natura 2000 a Smaragd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. ISBN 80-86064-55-7

JEHLÍK, J. 2018. Rukověť urbanismu. 2. Praha: Ausdruck Books. ISBN 978-80-270-4920-2.

KOHOUT, M., TITTL, F. a kol. 2015. Tým Meziúroveň II: Dílčí plán: Programový projekt hl.m.Prahy. Praha: České vysoké učení technické ISBN 978-80-01-05705-6

KOKEŠ, P. 2022. Ústní sdělení

KONEČNÝ, Karel, Jana BUREŠOVÁ, Miloslav ČERMÁK, et al. Litovel - velké dějiny města. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro město Litovel, 2018. ISBN 978-80-244-5200-5

LETFUS J., 1932, Řeka Morava na Olomoucku a Litovelsku

LITOVEL. Školství a kultura [online]. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://www.litovel.eu/cs/mesto/skolstvi-a-kultura/>

LITOVEL. Vodáctví [online]. 2012 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://www.litovel.eu/cs/turistika/litovel-v-pohybu/vodactvi.html>

MĚSTO LITOVEL. Litovel. Litovel [online]. 2000, 2023 [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://www.litovel.eu/>

MIKROREGION LITOVELSKO. Přírodní prostředí. Mikroregion Litovelsko [online]. 2000, 2023 [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <https://www.litovelsko.eu/cs/mikroregion-litovelsko/prirodni-prostredi/>

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Ramsarská úmluva o mokřadech [online]. [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/ramsarska_umluva_o_mokradech

NORBERG-SCHULZ, Ch. 1994. Genius loci. Praha: Odeon. ISBN 9788073633035

QUITT, Evžen. (1971) Klimatické oblasti Československa. Praha: Academia. 1971. Studia geographica, 16

Simulované historické údaje o klimatu a počasí pro Litovel [online]. 2006, 2024 [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: https://www.meteoblue.com/cs/pocasi/C3%AD/historyclimate/climatemodelled/litovel_Cesko_3071669

SITTE, C. 1889. Stavba měst podle uměleckých zásad. Praha: ABF-ARCH. ISBN 80-901608-1-6.

ŠILHÁNKOVÁ, V. 2013. Regionalistika. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje. ISBN 978-80-87174-20-3.

TADY, Scott. THE TIMES. Braddock rebirth could inspire Aliquippa. 2015. [online]. [cit. 2024-01-11]. Dostupné z: <https://eu.timesonline.com/story/news/local/2015/07/05/braddock-rebirth-could-inspire-aliquippa/18514050007/>

TAUBEROVÁ, Daniela. 20 let po potopě. Deník.cz [online]. 2017 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/dnes-umime-namodelovat-co-reka-zaplavi-rika-hydrolog-20170703.html

ÚŘAD PRÁCE. Volná pracovní místa Litovel [online]. 2024 [cit. 2024-01-09]. Dostupné z: <https://prace.kurzy.cz/urad-prace/volna-mista/litovel/>

Územní plán Litovel. 2015.

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

- Obr.1 Schéma umístění Litovle
- Obr.2 Umístění v rámci kraje, Hydrographic network [online]. 2023 [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: https://geoportal.cuzk.cz/WMS_INSPIRE_HY/WMSservice.aspx
- Obr.3 Širší vztahy
- Obr.4 Geomorfologie
- Obr.5 Vývoj klimatu v Litovli, Simulované historické údaje o klimatu a počasí pro Litovel. Online. Meteoblue. 2024. Dostupné z: https://www.meteoblue.com/cs/po%C4%8Das%C3%AD/historyclimate/climatemodelled/litovel_%C4%8Cesko_3071669. [cit. 2024-05-09].
- Obr.6 Větrná růžice, Simulované historické údaje o klimatu a počasí pro Litovel. Online. Meteoblue. 2024. Dostupné z: https://www.meteoblue.com/cs/po%C4%8Das%C3%AD/historyclimate/climatemodelled/litovel_%C4%8Cesko_3071669. [cit. 2024-05-09].
- Obr.7 Geologická mapa, Geovědní mapy (1)(optimalizováno pro mobilní zařízení) In: Geovědní mapy [online]. Praha: Česká geologická služba [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://mapy.geology.cz/geo/>
- Obr.8 DMR5G, ZABAGED. DMR5G [online]. 2016 [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: [https://geoportal.cuzk.cz/\(S\(3ajssrt3zpeqfcoz1kzq32zr\)\)/Default.aspx?lng=CZ&mode=TextMeta&side=vyskopis&metadataID=CZ-CUZK-DMR5G-V&mapid=8&menu=302](https://geoportal.cuzk.cz/(S(3ajssrt3zpeqfcoz1kzq32zr))/Default.aspx?lng=CZ&mode=TextMeta&side=vyskopis&metadataID=CZ-CUZK-DMR5G-V&mapid=8&menu=302)
- Obr.9 Půdní mapa, Půda v mapách. VUMOP [online]. Praha: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, 2024 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://mapy.vumop.cz/>
- Obr.10 Potenciální vegetace, Fytogeografické členění ČR [online]. 2014 [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: https://gis.cenia.cz/geoserver/fytogeograficke_cleneni/wms?service=WMS&request=GetCapabilities
- Obr.11 Vodní eroze, Půda v mapách. VUMOP [online]. Praha: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, 2024 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://mapy.vumop.cz/>
- Obr.12 Větrná eroze, Půda v mapách. VUMOP [online]. Praha: Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, 2024 [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://mapy.vumop.cz/>
- Obr.13 Ohroženost podzemních vod suchem, Mapa ohroženosti podzemních vod suchem In: Geovědní mapy [online]. Praha: Česká geologická služba [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://mapy.geology.cz/geo/>
- Obr. 14 Fytogeografické členění ČR, Fytogeografické členění ČR [online]. 2014 [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: https://gis.cenia.cz/geoserver/fytogeograficke_cleneni/wms?service=WMS&request=GetCapabilities
- Obr.15 Mapa STG
- Obr.16 Mapa chráněných oblastí, Otevřená data AOPK ČR. Online. AOPK ČR. 2024. Dostupné z: <https://gis-aopkcr.opendata.arcgis.com/>. [cit. 2024-05-09].
- Obr.17 Mapa chráněných oblastí, Otevřená data AOPK ČR. Online. AOPK ČR. 2024. Dostupné z: <https://gis-aopkcr.opendata.arcgis.com/>. [cit. 2024-05-09].
- Obr.18 Mapa USES, Otevřená data AOPK ČR. Online. AOPK ČR. 2024. Dostupné z: <https://gis-aopkcr.opendata.arcgis.com/>. [cit. 2024-05-09].
- Obr.19 Navržený ÚSES, Otevřená data AOPK ČR. Online. AOPK ČR. 2024. Dostupné z: <https://gis-aopkcr.opendata.arcgis.com/>. [cit. 2024-05-09].
- Obr.20 Základní hydrologická situace, Hydrographic network [online]. 2023 [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: https://geoportal.cuzk.cz/WMS_INSPIRE_HY/WMSservice.aspx
- Obr. 21-23 Záplavová území. VÝZKUMNÝ ÚSTAV VODOHOSPODÁŘSKÝ T.G. MASARYKA. Záplavová území [online]. 2011, 2023 [cit. 2024-01-02]. Dostupné z: <http://heis.vuv.cz/isvs/zapluz>
- Obr.24 Mapa protipovodňových opatření, Územní plán Litovel. Online. Město Litovel. 2012. Dostupné z: <https://www.litovel.eu/cs/archiv/uzemni-plan-litovel.html>. [cit. 2024-05-09].
- Obr.25-26 Historické fotografie, LITOVEL. Město Litovel na starých pohlednicích [online]. 2011 [cit. 2024-01-09]. Dostupné z: <https://www.litovel.eu/cs/fotogalerie/mesto-litovel-na-starých-pohlednicích.html>
- Obr.27-30 Urbanistický vývoj
- Obr.31 Mullerova mapa Moravy, 1716, Mullerova mapa Moravy [online]. 1:132000. 1716 [cit. 2024-01-09]. Dostupné z: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>
- Obr.32 I. Vojenské mapování, 1764-1768, První vojenské mapování [online]. 1:2880. 1768 [cit. 2024-01-09]. Dostupné z: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>
- Obr.33 II. Vojenské mapování, 1876-1878, Druhé vojenské mapování [online]. 1:2880. 1850 [cit. 2024-01-09]. Dostupné z: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>
- Obr.34 Císařské otisky, 1833, Císařské otisky stabilního katastru [online]. 1:2880. 1833 [cit. 2024-01-09]. Dostupné z: <https://ags.cuzk.cz/archiv/>
- Obr.35 Porovnání současného a historického vztahu
- Obr.36 Mapa vlastnictví, Nahlížení do katastru nemovitostí. Online. CUZK. 2024. Dostupné z: <https://nahliznidokn.cuzk.cz/>. [cit. 2024-05-09].
- Obr.37-38 Schéma města
- Obr.39 Typy prostor
- Obr.40 Urbánní bloky
- Obr.41 Oblasti nového možného rozvoje dle UP
- Obr.42 Studie RD Pavlínka, BRAUNER, Petr. Urbanistická studie zástavby v lokalitě Pavlínka. Město Litovel, 2005.
- Obr.43 Studie RD Pavlínka, MALÝ, Petr. Litovel, Pavlínka - II. etapa výstavby RD. Město Litovel, 2018.
- Obr.44-45 Fotky z archivu autora
- Obr.46 Pěší dostupnost 400 m
- Obr.47 Analýza dopravy
- Obr.48 Služby
- Obr.49 Zaměstnavatelé
- Obr.50 Systém zeleně města
- Obr.51 Vodní stavby
- Obr.52 Svatojánský most, který prošel rekonstrukcí, považovanou za poměrně nezdařilou
- Obr.53 Průchod podél bývalých hradeb tzv. hradebním okruhem
- Obr.54 Jeden z nejcenějších domů v Litovli chátrá a kvůli obavě z narušení bezpečnosti je přilehlá komunikace dlouhodobě uzavřena
- Obr.55 Otevřený vstup do Nečize před chátrající cennou Sochovou vilou
- Obr.56 Památky
- Obr.57 Turistické cíle v okolí
- Obr.58 Komponovaná krajina Novozámecka, FLEKALOVÁ, Markéta. 2011. Komponované krajiny. Brno: Mendelova univerzita. ISBN 978-80-7375-536-2.
- Obr.59 Za Litovlí, Antonín Kučera, olejomalba
- Obr.60 Mlýnská ulice, K. Toman, akvarel, 1936
- Obr.61 Svatojánský most, F. Flašar, akvarel, 1939
- Obr. 62 Hradební okruh, ČERNÍKOVÁ, Tereza a Alžběta MALOVANÁ. Hradební okruh - Litovel. ČVUT Praha, 2023. Ateliérová práce. ČVUT - Fakulta architektury.
- Obr. 63 Gustav park, ŘMOTOVÁ, Pavlína. Litovel a řeka. Lednice, 2020. Diplomová práce. Mendelova univerzita - Zahradnická fakulta.
- Obr. 64 Hlavní rameno Moravy, ŘMOTOVÁ, Pavlína. Litovel a řeka. Lednice, 2020. Diplomová

práce. Mendelova univerzita – Zahradnická fakulta.

Obr.65 Problémový výkres

Obr.66 Dukelská

Obr.67 Proluka na ulici G. Frištenského

Obr.68 Parkoviště Příčná

Obr.69 Socha sv. Jana Nepomuckého na ulici Palackého

Obr.70 Palackého/Dukelská

Obr.71 Palackého/Dukelská

Obr.72 Jedno z ramen Moravy

Obr.73 Muzejní park

Obr.74 Náměstí Svobody

Obr.75 Dům soukenického cechu

Obr.76 Mlýnská

Obr.77 Střed města

Obr.78 Nádražní

Obr.79 Litovel – Předměstí

Obr.80 Uničovská

Obr.81 Staroměstské náměstí

Obr.82 Proluka v parku Míru

Graf 1 Doba výstavby v Litovli, Obyvatelstvo, domy, byty a domácnosti podle Sčítání lidu, domů a bytů. Online. ČSU. 2011. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo-domy-byty-a-domacnosti-podle-scitani-lidu-domu-a-bytu-2011-cr-kraje-okresy-so-orp-spravni-obvody-prahy-a-mesta-sidla-so-orp-2011-egrhq6c4dz>. [cit. 2024-05-09].

Graf 2-3 Demografie, Databáze demografických údajů za obce ČR. Online. ČSU. 2022.

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>. [cit. 2024-05-09].

Graf4 Dukelska

Graf5 Rekreace

Graf6 Veřejné prostory

Graf7 Voda

Graf8 Úroveň veřejných prostor

DIPLOMOVÁ PRÁCE
KRISTÝNA TESKOVÁ
LITOVEL - VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ MĚSTA